

Հայկական գիտահետազոտական հանգույց Armenian Research & Academic Repository

Սույն աշխատանքն արտոնագրված է «Ստեղծագործական համայնքներ
ոչ առևտրային իրավասություն 3.0» արտոնագրով

**This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial
3.0 Unported (CC BY-NC 3.0) license.**

Դու կարող ես.

պատճենել և տարածել նյութը ցանկացած ձևաչափով կամ կրիչով
ձևափոխել կամ օգտագործել առկա նյութը ստեղծելու համար նորը

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format

Adapt — remix, transform, and build upon the material

(Nonnos.)

**Die Scholien zu fünf Reden
des Gregor von Nazianz.**

Herausgegeben

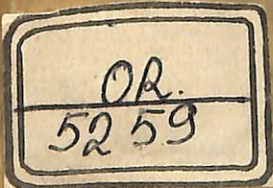
von

Agop Manandian.

(Marburg Hessen).

N. G. Elwert'sche Verlagsbuchhandlung.

1903.

5259
1903

Քննարկայն աստուածաբանական գործերու հարցաբանական
Հ. Տիգրանյանի կողմէն:

(Nonnos.)

APR 2011

Die Scholien zu fünf Reden des Gregor von Nazianz.

Herausgegeben

von

Agop Manandian.

Marburg (Hessen).

N. G. Elwert'sche Verlagsbuchhandlung.

1903.

Sonderabdruck aus: Zeitschrift für Armenische Philologie. Band I.

(Nonnos.)

Die Scholien zu fünf Reden des Gregor von Nazianz.

Herausgegeben

von

Agop Manandian.

Die mythologischen Erklärungen zu vier Reden des Gregor von Nazianz werden bekanntlich einem gewissen Abte Nonnos zugeschrieben. Sie sollen zu Anfang des VI. Jahrhunderts entstanden sein. (Vergl. Edwin Patzig, *De nonnians in IV. orationes Gregorii Nazianzeni commentariis*. Leipzig. 1890; K. Krumbacher. *Gesch. der byzan. Lit.* Zw. Aufl. 1897, p. 137 und 680).

Diese Scholien besitzen wir in einer altarmenischen Uebersetzung, nicht aber zu vier, wie im Griechischen, sondern zu fünf Reden: 1. Ueber die Epiphanie des Herrn, 2. Ueber Basilius von Caesarea, 3 u. 4 An den König Julian (die zwei Strafreden), 5. Auf den Bischof und Märtyrer Cyprianus.

Der altarmenische Text von Nonnos war bis jetzt noch nicht ediert. In der Bibliothek der alten armenischen Uebersetzungen von Pt. G. Zarbanalian, Venedig, 1889 (neuarmenisch) S. 634 folg. sind zwei Venezianer Handschriften der Scholien erwähnt, von welchen die ältere aus dem Jahre 1208 (= 1208) stammt. Auf ein handschriftliches Sammelwerk der Ejmiaciner Bibliothek mit den Scholien (aus dem Jahre 1223) hat mich Galust Ter-Mkrtschian aufmerksam gemacht (Hdschr. N. 2093 = *Մայր ցուցակ* Nr. 2050). Bald darauf wurde von mir in dem Ejmiaciner Sammelwerk N. 1775 (*Մայր ցուցակ* N. 1733) ganz zufällig noch eine zweite Handschrift von Nonnos entdeckt, die an Korrektheit des Textes alle bekannten übertrifft. Dieselbe ist in alter Transitions-Rundschrift geschrieben, so dass ich die Zeit ihrer Abfassung ungefähr ins XIII. Jahrhundert setze.

In dem Ejmiaciner *Մայր ցուցակ* (Karenian, erschienen 1863 in Tiflis) enthält das aus Versehen als ‚laconische Geschichte‘ angeführte

504-2011

Werk¹⁾ dreissig Kapitel ($\overline{\omega}-\overline{\iota}$) ‚mythologischer Geschichten‘, welche aus verschiedenen Teilen der Scholien von einem unbekanntem Schreiber Hovsēp²⁾ zusammengestellt sind (Hschr. N. 1808 = Մայր ցուցակ N. 1765, aus dem Jahre ռՃԼԹ = 1690). Ausserdem liegt uns eine zusammenfassende Kompilation der Scholien, wie P. J. Daschian richtig vermutet hat, im „Liber Causarum“ vor (Vgl. P. J. Daschian. Cat. der arm. Hschr. in der Mech.-Bibl. zu Wien, 1895 S. 225—229).

Für unsre Ausgabe haben wir den ausführlichen Text der zwei genannten Eǰmiaciner Handschriften benutzt und bei unverständlichen Stellen auch die Auszüge des Hovsēp³⁾ und „Liber Causarum“ möglichst berücksichtigt.

Ueber den Autor der Scholien giebt uns der Schreiber Hovsēp⁴⁾ in der Nachschrift zu den Auszügen ein Zeugnis, und zwar nennt er als Verfasser den armenischen Philosophen David Anhalt⁵⁾: «Չ այս քանի մի առաջնոց հեթանոսաց առասպելական պատմութիւնք, զոր արարեալ է դաւիթ յանյաղթ փիլիսոփայի և ես պիտի և վրեպակ յովսէփոս զպիտանացուն ընտրեցի և ծրեալ եղի ի վերջ գրգիս...» (N. 1808 = Մայր ցուցակ N. 1765, Bl. 340b). Die Hschr. N. 1775, die ausser Nonnos (Bl. 2a—Bl. 108a) noch Bruchstücke aus Hesychius Miles. (Urgeschichte Konstantinopels, Bl. 108b—117b), aus Eusebius von Caes. (Bl. 117b bis 127a) und dem „Liber Causarum“ enthält, weist eine Nachschrift auf, die sich wahrscheinlich auf den wesentlichen Teil des Sammelwerks, die Scholien, bezieht und gleichfalls David Anhalt⁶⁾ für den Verfasser der „Mythologie der auswärtigen Philosophen“ erklärt. Diese später von einer anderen Hand geschriebene Nachschrift lautet so: «Գիրքս իմաստասիրաց արտաքնոց առասպելաբանութիւն արարեալ դաւիթի անյաղթ փիլիսոփայի» (N. 1775, Bl. 150b). Dem armenischen Philosophen David Anhalt⁷⁾ sind auch sonst einige Schriften zugeschrieben, die keineswegs von ihm herrühren. Die Feststellung des Verfassers und der Zeit der Uebersetzung erfordert noch eine eingehende kritische Untersuchung.

1) N. 1765, S. 194 «պատմութիւն լակոնացոց արարեալ ի Գաւիթ փիլիսոփայի և համաստեալ ի Յովսէփոս ումեմնէ, ունի զլիշատակարան»: Diese falsche Angabe ist dann von P. G. Zarbanalian benutzt worden (Bibl. d. a. arm. Uebers., S. 756).

Ծանոթութիւնների մէջ գործածուած կրեասումներն.

- A. = Չեռ. N. 1775 Լջմ. մատ. (Մայր ցուցակ, N. 1733).
- B. = Չեռ. N. 2093 Լջմ. մատ. (Մայր ցուցակ, N. 2050).
- A լուս. = A ձեռ. լուսանցքի ծանօթութիւնները. (գրիչը և թանաքը չեն տարբերուած բնագրի գրչեց և թանաքից).
- B. մի ն. գ. = B ձեռագրուած մի նոր գրչի սրբագրութիւնները.
- Չարք. = Չարբանալեան. Հ. Գ. Մատենադարան հայկ. թարգման. Վենետիկ, 1889.
- Պատճ. գիրք. = Չեռ. N. 1650 Լջմ. մատ. (Մայր ցուցակ, N. 1608).
- («է»-երի և «է»-երի գրութիւնը երկու ձեռագրի մէջ էլ երբեմն անորոշ էր. ծանօթութեանց մէջ սոցա տարբերութիւնները նշանակած չենք. իսկ բնագրուած հետեւել ենք սովորական հին ուղղագրութեանը):

I.

ԺՈՂՈՎԱՐԱՆՔ ՄԵԿՆՈՒԹԵԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹԵԱՆՑՆ ԱՅՆՈՅԻԿ,
ԶՈՐՍ ՅԻՇԱՏԱԿԵԱՑ ԳՐԻԳՈՐ ԱՍՏՈՒԱԾԱԲԱՆ Ի ՃԱՌԻՆ ՄԿՐՏՈՒԹԵԱՆ
ՏԵԱՌՆ ՄԵՐՈՑ ՅԻՍՈՒՍԻ ԳՐԻՍՏՈՒՅ:

Ու Լրամագրաց այստիկ ծնունդտ և գողութիւնտ կրեպացոց բռնաւորն...
 ԶԼրամագր աստուածարանքն հեղղենացոց ի կրոննուէ ասն ծնեալ,⁵
 և ծնանելով կեցեալ այսպէս՝ կրոննու ընդ Հուէի ամուսնացեալ և նորին
 եղեալ բնակակից, զմանկուսն զորս ծնաներ, առեալ սա՛ կլանէր, և
 առպէս բազում անգամ այսո՛ւ իրի լինելով՝ անղաւակ մնացեալ լինէր
 Հուէ: Լրդ՝ յորժամ զԼրամագր ծնաւ, երկուցեալ, թէ գուցէ և զայս
 կլանիցէ և կորուցէ, վէ՛մ պատեալ ի խանձարուրս, իբր թէ տղայ, ես¹⁰
 ցկրոննու զի կլանիցէ, և զԼրամագր արտագրեալ՝ պահեաց ի կրեաէ և
 կարգեաց առ տղային զկորեբանտսն և զկուրեատսն՝ կաքաւել և զինուք
 թնդիւնս առնել, զի լինիցին հնչմունք այսպիսիք հնարաւորք, մինչ և
 գողանալ և մնորեցուցանել զձայն լալոյ մանկանն, զի մի գիտասցէ կրոննու
 զթարուստ մանկանն և առեալ կլանիցէ զնա: Լրդ՝ այժմիկ հայր ասէ¹⁵

1) B. պատմութեց. 2) B. զոր. 2) A. ի ճառի. 4) AB. Լրամագրա.
 5) B. հեղղենացոց. 5) B. կրաւնուէ. 6) B կրաւնու [յուն. Κρόνος.]
 10) B. տղա. 11) B. ցկրաւնու. 12) B. առ տղայիւն. 12) B. զկորեբանտն.
 12) A. կաքաւեալ. 13) B. թնդիւն. 14) B. մանգանն. 14) B. կրաւնու.
 15) B. այժմ.

վարդապետս որդիատեաց զԱրոնոս և մանուկ լացեալ զԱրամազդ, և կուրեսոս և կորիւբանոս, զորս կարգեաց շնէ կաքաւել առ մանկամբն, դեք ոմանք են, և զինուք կաքաւումն զղղալերջն (?) ասէ, քանզի թնդմունս առնէին բախելով գասպարսն, զի ծածկիցի լալիւն մանկանն. իսկ կրեսացոց 5 բռնաւորին ասաց, քանզի առասպելաբանքն եղլենացոց աստուած ասեն եղեալ զԱրամազդ, այլ Հանդիսական պատմութիւնն, զոր և ստուգէ աստուածայինն Վրիգորիոս, ասէ, թէ Արամազդս բռնաւոր էր կրեսացոց, և կամելով հաճել զնա հպատակքն իւր՝ առասպելաբանէին թէ ի Արոնոս և Հնէէ ունի զլինելութիւն, սակայն մարդ էր, վասն որոյ և ի վերայ 10 հասեալ լինի. թէպէտ և եղլենացոց հաճոյ ոչ թուիցի, քանզի եղլենացիքն ոչ կամին զԱրամազդ մարդ գոլ ասել և բռնաւոր կրեսացոց, այլ աստուած:

Բ.

Բ. Առ Փռեւհացոցն հարոսաթ և քոյն և կորիւբանոս . . . Այս պատմութիւն կայ և յարձանականսն և է այսպէս. ի Փռիւզիա պաշտեալ 15 եղև մայր աստուածոցն Արամազդայ, Պոսիդոնի, Պղոտոնի և շերայ. արդ մայր աստուածոցս այսոցիկ էր, այլ Արոնոսի կին էր: Սմա ի Փռիւզիայ լինէին ձաւնմունք, և կատարողքն սոցունց, իբր արիւնալք հեշտութեամբ՝ զմարմինս իւրեանց յաշէին սրով, ի ձեռն փողոյ հրձուեցուցանելով զինքեանս և յարուցանելով կայտառագոյն ի հարուածսն: Իսկ մինչև ցարդ 20 եղլենացիք, առ լեռնակողմանս կարիացոց, անդգամք ոմանք արձատեալք հատանեն զինքեանս, նախնի սովորութեամբն ըմբռնեալք:

Գ.

Գ. Առ Աղլիկն ու Գրիգորիոսի և անդ ասի երկանցն անկարար ծնունդ . . . և այս պատմութիւն գրեալ կայ յարձանականսն, և է այսպէս. Վեմետեր, աստուած գոլով ծնաւ

1) B. զկրանոս. 2) B. կուրիբանոս, [յուն. Κορύβαντες, Κορυβτες.].
 2) A. ու. 2) B. առ մանգանն. 4) B. ծածկեցի. 4) B. կրեսացոց.
 5) A. առասպելապանքն. 5) B. ելացոց. 6) B. ստուգէին. 7) B. անծախն Վրիգորոս. 7) B. արամազդ. 7) B. կրեսացոցն. 8) B. ի կրանոսէ. 9) B. յուէէ, [յուն. Πέα.]. 9) B. զլինելութիւն. 9) B. ի վերա. 10) A. լուսանցքում գրած ունի «ճանուցեալ», B. ճանուցեալ հասեալ. 10) B. ելլենացոցն. 10) B. ելլենացիք. 13) B. փռիւզեցոց. 13) B. կորիւտքն. 14) B. կա յարձանականսն. 14) B. այսպիսի. 14) B. (ի) փռիւզիայ. 15) A. արամազդ. 15) B. պիսիդոնի, [յուն. Πισιδων.]. 15) AB. պղատոնի, [յուն. Πλοτων]. Պղատոնի մեր ուղղածն է. 15) B. Հերեայ. 16) A. այդ. 16) B. կրանոսի. 16) B. փռիւզիա. 17) B. լինի. 17) B. արիւնալք. 20) B. ելլենացիք. 20) B. ի առ լեռնակողմամբքն. 23) Աղլիկն յատուկ անուն. [յուն. Κόρη]. 24) A. կա, B. կայ:

գուստր յԱրամազդայ, զոր կոչէին Աղլիկ և Պերսեփոնէ. սմա սովեալ Պղոտոն յարիշտակեաց և էջ ի դժոխս: Արդ՝ Վեմետեր շրջելով խնդրէր զԱղլիկն, և բազում յածեալ եկն յԱտտիկէ. իսկ զտեղին, յոր եկն կոչեաց Աղլիսինէ, որ նշանակէ զգալն անդանաւր. այլ ուսաւ առ ի Կեղէսոս և ի Տրիպտոլոմէոսէ, թէ Աղլիկն յարիշտակեալ առ ի 5 Պղոտոլոնոսէ, և է ի դժոխս: Արդ իմացեալ զայս աստուածուհին՝ դադարեաց ի յածմանէն, և փոխարինելով զարսն յաղագս շնորհիս այսորիկ ետ նոցա սերմանիս ցորենոյ և գարոյ և այլոց հնդից, քանզի ասի սերմանական պողոց գոլ վերատեսուչ Վեմետեր: Այլ տուեալ զսերմանիսն ետ և վիշապս և կառս թեւաւորս առ ի շրջել և բաշխել ամենեցուն զցորեանն 10 և զգարին, զի ոչ ևս գիտէին մարդիկ ուտել հաց կամ վարել ցորենով: այլ ճարակական կենցաղով կէին. սակայն ոչ միայն զցորեանն, այլ և զամենայն սերմանական պտուղսն ետ, և զմիստեռիոնս կատարեաց և ուսոյց նոցա, թէ որպէս պարտ է կատարել և կատարեալ լինել. այլ գիշերէ եղև կատարելութիւնն յԱղլիսինէ, զի և տաճար անդանաւր շինեցաւ նորիս 15 Վեմետերայ: Այլ այլ ասէ այսպէս վարդապետն, թէ զոմանս առնէր բարիոք և զոմանս կրէր, վասն զի Վեմետեր կրեաց բարւոք, լուեալ յաղագս գտներն և դադարեալ ի յածմանէն: Այլ ինքն բարի առնէր կրելեացն վասն տալոյն զսերմանիսն և կատարելոյն զմիստեռիոնսն. այլ ասէ լուեւեայն և լուելի գոլ արժանաւորացն, վասն զի օրէն էր, որ հրամայէրն ոչ և մի ինչ 20 ումէր ի կատարելոցն և յորոց կատարեալքն լինէին զխորհուրդսն հրապարակել զկատարելութեանն, այլ լուութեամբ ունել և ոչինչ արտայտել անխորհրդիցն:

Գ.

Գ. Առ Վիտնասոսի այսոցիկ և անդ ասի երկանցն անկարար ծնունդ . . . 25 Սեմեղի գուստր էր Աղգմոսի թեւացոց արքային. սմա սովեալ Արամազդայ շաղաշարեցաւ ընդ նմա և ի նախանձ շարժեաց զւերա զկինն իւր, և

1) B. արամազդ. 2) B. պղատոն. 2—3) A. շրջ խնդրելով. 4) A. այլ. 5) A. առ ի կեղեղոսէ. 5) B. ի արպատողմիսէ. ճիշտը պիտի լինի ի Տրիպտոլոմիսէ [Τριπτόλιμος.]. 6) B. պղատոնոսէ. 7) B. (ի) յածմանէն. 8) B. սերմանս. 8) B. (և) գարոյ. 9) B. վերատեսուչ Վեմետեր գոլ. 9) A. այլ տեսեալ. 10) A. (և) վիշապս. 10) B. ամենիցուն. 11) A. (ևս) չէր. 11) A. վարիլ. B. վարել. 12) B. ցորենն. 13) B. պտուղ. 13) B. զմիստեռիոնսն. 16) B. զիմետերայ. 16) B. (եւ) չէր. 17) B. բարիոք. 19) B. զմետերիոնն. 19) A. լուելեացն. B. լուելեան. 20) AB. հրամանքն. 21) B. (ումէր) չէր. 21) A. կատարեալքն. B. կատարեալքն. 22) A. զկատարելութի. B. զկատարելութեանն. 22) B. և ոչ. 25) B. զիտնասիոսի. [յուն. Αίτωνα, Αίωνα]. 26) B. սեմելի. [յուն. Σεμέλη]. 26) A. թեւացոց. 26) B. արքային. 26) A. սմայ. 26) B. արամազդ. 27) A. նմայ. 27) A. զհերայ. 27) B. զկին.

նախանձայրյղ լեալ Հերայ երթայ առ Սեմեղի և ասէ ցնա թէ «Պատրեալ լինիս ամենեին, քանզի, որ մերձենայ առ քեզ՝ Օ՛ւս ոչ է. քանզի առ իս գալով՝ հանդերձ փայլատակամբ և որոտամբը շողաշարեալ լինի: Արդ՝ եթէ եկեցէ առ քեզ Օ՛ւս՝ ասա՛ ցնա, թէ որպէս ընդ Հերայ շողաշարիս՝ այնպէս եկ առ իս, և եթէ մերձենայ առ քեզ փայլատակամբ և որոտամբ՝ ճշմարտապէս Օ՛ւս մտանէ առ քեզ, ապա թէ այլպէս՝ Օ՛ւս ոչ է»: Օ՛ւսյստսիկ այսպէս ենթադրելով Հերայ, յորժամ եկն Օ՛ւս առ Սեմեղի հայցէ առ ի նմանէ շողաշարիլ ընդ նմա որպէս ընդ Հերայ:

Այլ մերձեցեալ որոտամբ, ոչ հանդուրժեալ Սեմեղեայ բռնութեանն որոտմանցն մահացաւ: Արդ՝ Օ՛ւս՝ վաղվաղակի զմանուկն, որ էր առ նմա, առեալ՝ եհերձ զբարձան իւր և եղ ի ներքս, մինչև լինիցի ամսոց ինուոց: Այլ էր նա Ղաիոնեսոս: Արդ՝ անկատար ծնունդ ասէ զմանուկն, որ արկաւ ի բարձան, և բարձն երկնեալ ասէ, զի ծնաւ ի բարձիցն Արամազդայ, և աստուած այրակին անուանէ զՂաիոնեսոս, իբրու երբեմն զհանանց կրեալ և երբեմն զարանց գործեալ. և պար արբեցելոցն ասէ զսատիրոսսն և զբարոսն և զսիդնոսսն, որք են զէք հետևողք և ուղղկիցք Ղաիովնսեայ, զնոյնս և զատս լքեալս ասէ այս ինքն զևս. այլ լքեալս կոչէ զնոսս վասն արբեցութեան, քանզի գինոյ արարիչ զՂաիոնիսոս ասեն վայելչապէս և զհետևեալսն նմա արբեցեալս ի ներքս մուծանեն. այլ թերեացւոցն անմտութիւն զս պատուելով ասացեալ է, զի թերեացի էր ազգաւ Ղաիոնեսոս, իբրու ի Սեմեղեայ ծնեալ. անմտութիւն բարեոք ասաց թերեացւոցն, քանզի յիմարութեամբ հեգնեալ լինին թերեացիքն, վասն որոյ առակ է ասացեալ, թէ ի բիովտացոց դաշտն նաւ շջի, այլ հրդեհ երկրպագեալ ընդէր լինի. ասացուք, թէ վասն կիզմանն Սեմեղեայ: Այլ իբրու այլ ինչ գլուխ յառաջագոյնն այլ պատմութիւն է, այլ քանզի շարամանեալ եղև ընդ սմա՛ հարկաւոր է մեզ պատմել: Ղալուսն Արամազդայ գլուխ ասի

1) B. լիեալ. 1) B. երթայ. 1) B. սեմելի. 1) A. ցնայ. B. (ցնա). 1) B. պարտեալ. 2) B. մերձենա. 3) B. գոլով. 4) B. ընդ հերա. 5) B. մերձենա. 5) B. փայլատակամբ. 6) A. ապայ. 7) B. ընթադրելով. 8) B. առ սեմելի. 8) A. նմայ. 9) B. մերձեցաւ. 9) A. սեմեղեա. B. սեմելեայ. 9) B. բռնութեան. 10) AB. նմայ. 11) B. լիցի. 11) A. ինսուոց. 12) A. զիոնեսոս. B. զիոնեսիոս. 13) A. և բարձ. 13) B. արամազդա. 14) B. զգիոնոսիոս. 15-16) B. զսատիրոսսն և զբարոսն և զսիդնոսսն. [յուն. Σάτυρος, Βάαχος, Σειληνός]. 16) A. ուղղկիցք. B. ուղղակիցք. 16) B. զիոնեսիոսի. 17) B. զնոյն և զատ լքեալ ասէ. 18) A. զգիոնիսոս. B. զգիոնիսոս. 18) A. վակչապէս. 19) A. նմայ. 19) B. այլ թերեացւոցն այլ թերեացւոցն. 20) B. թերեացի. 21) A. ի սեմեղեա. B. ի սեմելէ. 21) B. բարիք. 21) B. թերեացիքն. 22) B. թերեացիքն. 22) B. յառակ. 23) B. ի բովտացոց. 23) A. հերդեհ. 24) B. կիզման. 24) A. սեմեղեա. B. սեմելեայ. 25) B. յառաջագոյն. 26) A. սմայ. B. նմա. 26) B. արամազդա. 26) B. ասէ.

երկնից, որպէս և բարձքն՝ բարձք երկնի, յորժամ եղ ի նմա զՂաիոնեսոս: Արդ՝ ասացուք, թէ յորժամ եղև գլուխ նորա երկնի. յորժամ ունէր ի նմա զԱթենա, քանզի ասի թէ Աթենա ի գլխոյն Արամազդայ ծնաւ, վասն զի անդ ունէր զնա յղացեալ, և առեալ ի Հեփեսոսոէ տապալ՝ եհերձ զգլուխն և ծնաւ զԱթենա:

Ե.

Ե. Ու Արարիչիս պատկան իորհորդսն... Ասի թէ յերկաւորացն երկնի Արարողիտէս ընկալաւ (?) զլինելութիւնն, զի կրոնոս ասէ որդի էր երկնի, առեալ գերանդի՝ եհատ զերկաւորիսն հաւր իւրոյ և ընկեց ի ծով. և յայնմանէ հաւաքեալ փրփուր՝ բացածնեալ լինի Արարողիտէս, ուստի 10 և զանունն ընկալաւ, որ է փրփրածին, իբրու թէ ի փրփրոյ և ի յածմանէ ծնեալ. վասն որոյ և ասաց թէ «գարշարար ծնելոյն իսկ և պատուեցելոյն». զի և պատիւքն նորա և տաւնքն ի ձեռն գարշարարծութեան և հեշտախտութեան և պոռնկութեան կատարեալ լինէին, և նոյն ինքն Արարողիտէս պոռնկութեան է վերատեսուչ:

Օ.

Օ. Այլ քաղցրս ոմանս և ուղղաքաղցրս... Ի տաւնին Ղաիոնեսոսի փաղղոսս մորթեղէնս ձեացուցանէին առն պատկառանաց եղղենացիքն, և զոմանս կախէին ի պարանոցս իւրեանց, և զոմանս՝ ի մէջսն, ի պատիւ աստուծոյն իւրեանց, ուղղապէս կախելով ի նմանութիւն պատկառանաց 20 ուղղորդս առնէին, զորս և ուղղափաղղոսս կոչէին, և զմիւսսն կողմնափաղղոսս: Այլ զայս առնէին, պատուելով զտաւնն Ղաիոնիսի. քանզի սա, նախ քան զհանդիպելն պակշտութեամբ, ընկզմեալ ի ծովն Ղեոնեայ՝ մեռաւ: Արդ՝ Ղաիոնեսոս, միսթարել կամելով զտուփումն պատանեկին, թզենի պատկառանս տաշեալ՝ կախեաց զպարանոցէն, և այսպէս շջէր. վասն որոյ և պատուելով 25 (?) զՂաիոնեսոս և եղղենացիքն զփաղղոսսն զինքեամբ առնուն:

1) A. նմայ. 1) B. զգիոնոսիոս. 2) A. նորայ. 3) A. զաթենայ. 3) A. աթենայ. 3) AB. արամազդա. 5) B. զաթենայ. 7) A. պոռնկաւան. 7) A. ասէ. 7) B. յերկաւորացն. 8) AB. ընկաւ. Օարբ. ընկալաւ. 8) B. կրանոս. 13) A. նորայ. 14) A. պոռնկութեան. 14) A. պոռնկութեան. 17) B. (ոչ) չէր. 17) A. ուղղափաղղոսք. B. ուղղափաղղոսք. 17) B. զիոնոսեայ. 18) B. փաղոս. [յուն. φελλός]. 21) B. ուղղորդս. 21) B. ուղղափաղղոս. 21) B. զմիւս կողմնափաղղոս. 22) B. առնելով պատուէին. 22) A. զտաւնն (?). 22) B. զիոնոսեայ. 22) B. (քան)չէր. 24) B. զիոնոսոս. 24) A. զպատանեկին. B. պատանեկին. 25) A. այնպէս. 25) A. պատուիրելով. B. պատուել. «պատուելով» մեր ուղղածն է. 26) B. զգիոնոսիոս. 26) B. (և) ելլենացիքն. 26) B. փաղղոսս. 26) B. զինքեամբ.

Է.

Է. Յաղագս որոշուցն ասորապանութեան: Տաւրոս աղբ է սկիւթական, յորում էր տաճար Արտեմիդեայ, յորում տաճարի քահանաուհի էր Իփիլզենիա դուստր Ագամեմոնի թագաւորի: Յայսմ տաճարի զամենայն մարդ եկեալ յաւտարաց զՏէին Արտեմիդեայ: Յաղագս այսր պատմութեան յարձանականն հաւատեաւ ասացուք:

Ը.

Ը. Պարսնութեան լակոնացոց ճանկահասակացն և որ առ քաջնաւին արինն: Այլ է այսպէս. Ղակեղեմոնացիքն, առ ժուժկալութիւն կրթելով՝ տաւն 10 առնէին, յորում տանջէին զմիմեանս գանիւք փոկոց, և յարիութիւն այսպէս հրահանգէին. քանզի, եթէ ժուժկալք աստանաւր գտանէին համարէին և առ պատերազմունսն նոյնպիսիս լինել: Այլ պատուէին լակոնացիքն ի տաւնս տանջանաւք այսպիսեւք զԱրտեմիս, զի զնա ասէ կոյս աստուածուհի, զի ժուժկալ է և գեր ի վերոյ ամենայն զանգիտութեան 15 և ներախտութեան, այլ և զխենեղութիւն ասէ պատուեալ զակոնացոցն, քանզի առնէին տաւն ինչ, զոր կոչէին զուգասուաղութիւն, յորում հասարակարար ամենեքեան կերակրէին և խրատացեալք իգանային, և կամ զինդանաւր ճարակէր մանկամոլութեանն ախտ, որպէս ունիմք յաղագս Պաւսանի և Արգիլիայի. այլ զյանդգնութիւն պաշտեցին ասէ: Յաղագս 20 ժուժկալութեանն և արութեանն է բանս:

Թ.

Թ. Յաղագս Պեղոպոսի խահաբործութեանն: Պեղոպոս ուստր էր Տանտաղեայ: Արդ՝ այսմ Տանտաղոսի եկին հիւրք աստուածքն, և սա կամեցեալ

2) B. տաւրացն. 3) A. արտեմիդեայ. 3) B. քահանաուհին. 4) B. իփիլզենիա. 4) B. ագամեմոնի. 5) B. արտեմիդեայ. 8) A. գրած է «լակոնացոց», իսկ յետոյ նոյն գրիչն ուղղել է «լակոնացի». 8) B. մակահասակացն. 8) A. բաքնաւքն. 8) B. արինն. 9) B. զակեղեմոնացիքն. 11) B. աստաւր. 12) A. այլ. 12) A. պատմեին. 13) B. տանջաւք. 13) B. այսպիսեւք. 14) B. զժուժկալ. 15) B. (և ներախտութեան) չէք. A. ներախտութեան. Պտճ. գիլք. «ներախտութեան». 15) B. լակոնացոցն. 17) A. ամեքեան. B. ամենիքեան. 17) AB. իգանային. 18) B. անդաւր. 18) B. մանկամոլութեանն ախտն. 19) B. պաւսանիաի. 19) A. արգիլիայի. B. արգիլիայի. 20) B. յարութե. 22) B. Պեղոպոսի խահաբործութե. [յուն. Πέλοψ.] 22) B. Պեղոպոս. 22) B. տանտաղա.

հիւրընկալութիւն առնել՝ եղեն զորդի իւր և եփեալ եղ առաջի նոցա: Արդ՝ աստուածքն սքանչացան միանգամայն, և ողորմեալ Տանտաղոսի և հաւաքեալ զմասունս մարմնոյն շարագրեցին և վերստին կենդանացուցին զՊեղոպոս: Իսկ մի ոմն յաստուածոցն յուսոցն կերեալ ի մարմնոյն Պեղոպոսի, ի շարագրելն զմարմինն, քանզի պակաս էր մասն, փղոսկր 5 ինչ եղեալ առ ուսն լցոյց զպակասութիւն: Այլ այսպէս Պեղոպոս վերստին կենդանացեալ զուսն փղոսկրեայ ունէր, և ամենեքեան պեղովպիդեանքն յուսոցն լինէին ծանուցեալք. քանզի ծնեալք ի նմանէ զմասն ուսոյն փղոսկրեայ ունէին:

Ժ.

Ժ. Յաղագս Եկատեայ: Օկեատե աստուածուհի գոլ խորհին եղղեացիք, և ոմանք ասեն զնա գոլ զԱրտեմիս, և ոմանք՝ զուսինն, և այլք՝ զհնդիկ ոմն աստուածուհի, անտեղի երեւմամբ յայտնեալ կարգացողացն առ նա և մանաւանդ այնոցիկ, որք անիծանեն զմանս: Ի տեսիլ վիշապադուրի մարդոյ երեւալ, գերագոյն քան զչափ երկայնութեան մարդոյ, 15 իբր զի ի տեսլենէն միայն զարհուրեալ և սքանչանալ տեսողացն:

ԺԱ.

Ժա. Յաղագս Տրոփոնոսի: Ի և սա գրեալ ի ճառսն, որ է ընդդէմ Յուլիանոսի: Տրոփոնոս և Ագամիդէս երկուքին եղբարք էին արուեստիւ ղիւթք: Ի սոցունց առաջինն Տրոփոնիոս սնափառութեամբ զինքն ի 20 խորս ընկեց, զի կարծիցի ի վեր առ աստուածսն յախշտակիլ, և աներևոյթ եղեալ ընդ երկրաւ յայրի ուրեմն: Իսկ աստուածքն ասէ ողորմելով նմա՝ զտեղին զայն, յորում անչնացեալն էր՝ արարին ղիւթարան. և իջանելով յայրն և ձաւնմունս ոմանս առնելով՝ ելանէին անդուստ ընկալեալք

1) A. նոցայ. 2) B. միայն անգամայն. 3) B. (և) հաւաքեալ. 3) A. վերըստին. 4) B. զպեղոպոս. 4) B. (յուսոցն) չէք. 5) B. պեղովպոսի. 5) B. զմարմին. 6) A. ուսն. B. ուսն. 6) B. փեղոպոս. 7) A. վերըստին. 7) B. կենդացեալ. 7) A. զուսն. 7) B. ունելով. 7) B. ամենիքեան. 8) B. պիլլիպիդեանքն. 8) B. յուսոցն լինին. 8) A. քանզի ծանէաւք. 9) AB. փղոսկրեայ. 11) B. զեկատեայ. 12) B. ելլենացիքն. 12) A. զնայ. 14) B. ի տեսիլ վիշապադուրի մարդոյ իբր զի ի տեսլենէն միայն զարհուրեալք զի երեւեալ գերագոյն քան զչափ երկայնութեան մարդոյ մինչ սքանչանալ տեսողացն. 18) B. տրոփոնոսի. [յուն. Τροφώνιος.] 18) B. ի ճառս. 18) B. (է) ընդդէմ. 19) B. արոփոնոս. 20) B. և արեստիւ ղեք. 20) B. առաջին. 20) B. արոփոնոս. 22) B. որումն. 22) B. (ասէ) չէք. 22) A. նմայ. 23) B. անչնացեալ. 24) A. ձաւնմունս. B. ձաւնմուն. 24) B. ընկալեալ.

զինդիրս իւրեանց: Այլ ասի թէ ամենայն որ իջանէր յայրն այնուհետև ոչ ծիծաղէր բնաւ:

ԺԻ.

Ժբ. Յաղագս Կաղնոյն Գովգոնիայ: Գովգոնիայ քաղաք էր առ Հին 5 ցամաքաւն: Ի սմա էր կաղնի մի, յորում ասի Արամազդայ հովանանալ, և զիւթականութիւն պարգևել կաղնոյն, որպէս զի ի շարժմանէ ոստոցն և տերևոցն յայտնել անյայտիցն և պիտանացուաց նշանակութիւնը:

ԺԳ.

Ժգ. Յաղագս Գեղիկական եւոսեանոյն: Գեղիկէ քաղաք է Փովկիդիայ, 10 և Փովկիդիա գաւառ է յԱլլադա. իսկ առ սորաւք Գեղիք, և ի սմա էր տաճար Ապոլոնի, յորում հարցմունք լինէին: Անդ էր հաստատեալ պղնձի եռոտանոյն, յորմէ զիւթութիւնը արտաբերեալ լինէին. քանզի էր ի վերայ եռոտանոյն անաւթ ինչ, յորում դէք զիւթական (?) խաղային և վազ առնէին, յորժամ Ապոլոն զգիւթութիւնն արտաբերէր: Աւ եռո- 15 տանի վասն այնպիսի իրի էր, զի զգիւթութիւն երկը ամանակաւք ստեղծանէր, և ճշմարիտ զիւթութիւն ասէ զանցեալն, զներկայն և զպառնին:

ԺԴ.

Ժդ. Յաղագս Կասաղեան բնիկայն: Աղբիւր ելանէ ի մեծն Անտիոք, որոյ վերատեսուէ Ապոլոն է: Ի նմա գիւթութիւնը արտաբերեալ լինէին 20 ըստ որպիսութեան ջրոյ արտահոսութեանէ: Բանք ոչ ինչ ասացեալ լինէին անտուտ, այլ պարզաբար հնչումն և հողմ ինչ ելանէր ընդ հոսման ջրոյն, առ որս ոմանք կալով և իմանալով զնշանսն զայսպիսիս ասէին զհանդերձեալն:

ԺԵ.

Ժե. Յաղագս մոգոցն յաշտական նախաբնիկայն: Մոգքն ի ձեռն զինլեացն առնէին զնախապիտութիւնն. քանզի զինլով և բանալով զիրոր-

1) B. իջանէ. 4) B. կաղնոյն զողոնա. 4) B. զոնգոնա. [յուն. Αωδώνη.] 5) B. որ. 5) AB. արամազդա. 6) B. պարգևեալ. 6) B. շարմանէ. 7) A. տերևոյն. 7) A. նշանակութիւնը. 8-23) A. Ժգ և Ժդ գլ. համառօտած է այսպէս. «Յաղագս զգիւթական եռոտանոյն: Գեղիկէ քաղաք է Փովկիդիայ զայնպիսիս ասէին զհանդերձեալսն:» 9) B. քաղաք (է). 12) B. պղնձի. 13) B. վերա. 13) B. խաղային. 16) B. զներկային. 19) B. ապոն. 25) A. մուգուցն. B. մոգոցն. 25) B. նախապիտութե. 26) B. զինլեաց.

տիսն, և տեսանելով զհատուածս անդամոցն զլերդին և զայլոցն ասէին զոր ինչ պատահելոցն էր: Այլ մոգքն ազգաւ ի գամրաց են, ուստի և լերդահամարութիւնն լինի.

ԺԶ.

Ժզ. Յաղագս Կասաղեացոցն ասորեալաբանութեան: Վաղդէացիքն, որոց 5 առաջինն Օորոասոր է և երկրորդն Վասարաթրուստէս և յետ սոցունց Ուստանէս — մակացու եղեալք երկնային շարժութեանն և ասացին, իբրու յորպիսութեանէ շարժութեան երկնայնոցն ծննդոցն իրաց պատահել, յորոց ուսեալ եղինացուցն զաստեղաբաշխութիւն սկսան ծննդաբանել:

ԺԷ.

Ժէ. Յաղագս Երախացոցն յանմանց: Ասի թրակացուցն լինել սկիզբն ամենայն մարդկան, կրանից և հաճութեան աստուծոյ, և տեղետս կատարել, և միւստերիոնս հաստատել, և ի թրակացուցն թրասկէալ անուանեցաւ առ աստուած բարեպաշտութիւնն, զոր մէք կրանս անուանեմք: Այլ յառաջ քան զամենայն թրակացի Որփեւ ասի թէ պատմեաց զտեղետսն և զվեղանակս 15 նոցունց, և թէ որոյ աստուծոյ վայելեն տեղետքն: Օսմանէ ասի ի ձեռն քնարին իւրոյ զանշունչսն հրճուեցուցանել և զլայրենիսն հանդարտացուցանել:

ԺԸ.

Ժզ. Յաղագս դանիւնացն Միւլերոսի: Օ Միւլութիւնս այլ և այլ տան 20 կարծիս. քանզի ոմանք զարեգակն գոլ զնա ասեն և ոմանք զվերատեսուէն հրոյ, և այլք յատուկ ինչ գոլ զաւրութիւն: Ինչէին և Միւլութիւնս տեղետք ոմանք և մանաւանդ առ ի քաղդէացուցն. քանզի որք սովաւ

1) B. տեսանել. 2) B. մոգքքն. 3) AB. լերդահամարութիւն. 5) B. քաղդէացիք. 6) B. առաջին. 6) A. զորոյասորէն. 6) A. (է). 6) B. քասարաթրուստէս. 6) A. սոցուն. 7) B. ոստանէս. 7) AB. երկնային. 7) B. շարժութեան. 8) B. յորպիսութե է շարժութի երկնային ծննդոցն. 8) A. ծննդոցն. 8) B. պատահել. 8) B. որոց. 9) B. ելլեանացուցն. 9) B. զաստեղաբաշխութիւն. 9) A. սկան. 9) A. ծննդաբանել. 11) B. թրակացուց. 11) B. սկզբն. 12) B. տեղետս. 13) B. միւստերիոն. 12) B. (ի) թրակացուցն. 13) B. թրակալ. 15) B. զտեղետսն. 15) B. վեղանակս. 16) B. եթէ. 16) AB. վալեւն. 16) B. տեղետքն. 17) B. զանշունչն. 18) B. հանդարտեցուցանել. 20) B. մութութիւն. 20) B. զմութութիւն. 21) A. զնայ. 22) B. լինին. 22) A. եի միւլութիւն. B. և մութութիւն. 23) B. տեղետք. 23) B. քաղդէացուցն. 23) B. (որք) չիք.

կատարեալք կամէին լինեն ըստ աշտիճանաց տանջանաց կարաւտանային, ի թեթեւագոյն տանջանացն սկսեալ ի դժուարագոյնն կատարէին. յառաջագոյն սովով ճնշեալ զանձինս իբրև աուրս յիսուն և զայնմ ժուժկալն ի քերանս արկանէին աուրս երկու, և ապա ի ձեան կացուցանէին աուրս 5 քսան, և այնպէս ըստ փոքու աճեցուցանելով զտանջանսն, զչարմբերն որ կատարեալն եղև հասուցանէին այնուհետև ի կատարելագոյն տեղեանն:

ԺԹ.

ԺԹ. Յողաբն աւշորմանցն Ոսիրէայ: Ոսիրիս առ ի յեգիպտացուցն աստուած կարծի, և ոմանք ասեն գոլ զնա նման Ղիփոնուսոսի և ոմանք 10 այլ զոմն: Արդ զսա առ ի Տիփոնոսէ աւշատեալ ասեն, և յաղագս այսորիկ ասեն սուգ մեծ եղեալ եգիպտացուցն առ ի յիշատակ անմուաց աւշատմանն Ոսիրէայ: Այլ որպէս ասեն զՂիփոնուսոս ի տիտանեացն աւշատեալ այսպէս և զՈսիրիս ի Տիփոնոսէ:

Ի.

15 Ի. Յողաբն Իսիրոսի: Իսիս կարծի Յոհի աղջկանն յափշտակեցելոյ յԱրամազդայ. քանզի Օլևս յափշտակեաց զՅով և երկուցեալ ի Հերայ կնոջէ իւրմէ փոխարկեաց զՅով յերինջ, երբեմն սպիտակ առնելով զնա, և երբեմն ծիրանագոյն. և այսպէս զհետ նորա յածեալ լինէր: Այն արդ Արամազդ յԱրիպոսոս յածեալ զհետ Յովայ: Աւ պատուեն եգիպտացիքն 20 զՅով, զոր Իսիս կոչեն, վասն որոյ և ի վերայ գլխոյ պատկերին եղջիւրս արջաուոյ նկարեն նշանակեալ զաղջկանն յերինջ փոխաբերութիւն:

1) B. (կատարեալք) չիք. 1) AB կարաւտանային. 2) A դժոխագոյնսն. 2) A. կատարեն. 3) A. ճշեալ. 3) B. աուր. 4) B. ի ձիւն. 5) B. այսպէս. 5) B. ըստ փոքունց. 6) B. կատարեալ լինէր. 6) A. հասուցանէին. 6) B. տեղեան. 8) B. ոչոտմանց ոսիրա. 8) A. ոսիրեա. 8) A. ոսորիս. [յուն. Ὀσσις]. 9) B. զնա նման գոլ Ղիփոնուսոսի. 9) A. զիփոնուսի. 10) A. Տեփանոսէ. [յուն. Τεφεων, Τεφεων]. 10) B. յաղագ. 11) A. (ասեն)չիք. 12) B. յաւշոտմանն. 12) A. ոսիրեա. 12) B. զգիփոնոսոս. 12) B. ի տիտանանցն. 13) A. ի տեփանոսէ. 15) B. իսիսիգոսի. [յուն. Ἰσις]. 15) B. յուհի. [յուն. Ἰώ.] 15) A. յապշտակեցելոյ. B. յափշտակելոյ. 16) A. առ ի յարամազդայ. B. յարամազդայ. 16) A. յապշտակեաց. 16) AB. ի հերայ. 17) A. ի կնոջէ. 18) A. ծիրանագոյն. 19) B. (արդ)չիք. 19) AB. յովա. 20) AB. ի վերայ. 20) A. «պատկերի նոր». Պատճ. գիրք. «պատկերի նորայ». 21) A. նրկարեն. 21) B. նշանակեն զաղջկանն յերինջ փոխաբերութիւն.

ԻԸ.

Իա. Յողաբն մերիսացի նոխալոյ: Արիպտացի լեզուան կոչի նոխազն Սենդէս: Աւ ոմանք յեգիպտացուցն պաշտէին զնոխազս, որպէս վերագրեալ ծննդական զաւրութեան. քանզի ասի վարար գոլ կենդանին: Արդ որք բնակեալ էին առ Սենդեսեայ տեղեան զնոխազս ոչ ուտէին, խորշելով 5 ի ծննդական զաւրութենէն: Պատուէին մեծապէս և զայժարածսն, և էր տաճար Սենդիսի առ եգիպտացիսն, յորում տաճարի կայր պատկեր նոխազասուն, ուղղորդ ունելով զպատկառանսն:

ԻԳ.

Իբ. Յողաբն Ալիսայ և մարյ իւրոյ: Ըստ շրջաբերութեան ժամանակաց 10 ոմանց ծնեալ լինէր եգիպտացուցն արջաու ինչ, յղացեալ ի նշուղինցն լուանոյ, կոչեցեալ առ ի նոցանէ Ալիս, որ ունէր նշան ի մալ ոտիցն և ի լեզուն, յորոց նշանաց ծանուցեալ լինէր թէ Ալիս է: Արդ զճնունդ սորա տաւնեն եգիպտացիքն, իբր զգալուստ աստուծոյ առ նոսա, և դարմանէին զարջաուն ի մուր, իրախութեամբ բազմաւ իրախացուցանելով 15 զաստուածն իւրեանց:

ԻԿ.

Իգ. Յողաբն Ալիսի: Յելանն լն նորա պատուեն զնա, իբրև զաստուած, կարծելով զաճումն ջրոյն սարսուռոյ գոլ զաւրութիւն:

ԻԿ.

Իդ. Յողաբն զեւանոցն և սոնոց: Վանդի պաշտէին եգիպտացիքն զիրոկոսիդոսս և զաւճս, և զարիսս, և զայլս ոմանս ի թարմատարացն, և զազս ոմանս ի ձկանց, յանբանից պատուոյն անձանց իւրեանց անարգանս յարմարելով:

2) B. մենդեսացի. 3) B. մենդիս. [յուն. Μένδης.] 3) A. զնոխազ. 3) B. վերագրեալ. 4) A. ծննդական. 5) A. առ մենդիսացիս. B. առ մենդեսեա. 6) A. ծննդական. 6) B. զաւրութենէ. 6) B. զայժարածս. 7) A. առ յեգիպտացիսն. 8) B. ողորդ. 10) AB. ապեա. [յուն. Ἀπεις]. 11) B. ի նշուղից. 13) B. յորոց (նշանաց) ծանուցեալ (լինէր). 13) B. զճնունդն. 14) B. իբրև. 14) A. նոսայ. 15) B. (բազմաւ)չիք. 15) B. իրախացուցանէին. 16) B. իւրեանցն. 16—18) B. իգ. գլ. շուենի. 19) A. անձա գոլ. «աստուծոյ» մեր ուղղածն է. 21) B. ուրիշ վերնագիր ունի. «յաղագ նիղոսի.» 22) B. զիրոկոսիդոսս. 23) A. (ի) ձկանց. 23) A. յանբան. 23) B. յանձանց.

II.

ՀԱՒԱՔՈՒՄՆ ՄԵԿԻՆՈՒԹԵԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹԵԱՆՅՆ ԶՈՐՄ ՅԻՇԱՏԱԿԵԱՅ ԳՐԻԳՈՐ ԱՍՏՈՒԱԾԱԲԱՆ Ի ԳԵՐԵԶՄԱՆԱԿԱՆ ԲԱՆԻ ՍՐԲՈՅՆ ԲԱՐՍՂԻ.

Հոնտորքն և սովիեստէսք արտաքնոցն, զառ ի նոցունց ներբողեալն 5 կամելով աղնուականագոյնս ցուցանել ասեն թէ սա ազգաւ ի Պեղղովպոսէ է և ի Կեկրովպոսէ, կամ ի Հերակղեայ, կամ յայլոցն առ ի նոցունց կարծեցելոց զիւցազանց, կամ յայլապէս բարի արանցն թուեցելոց զիմեալ 4 գայ: Ըսէ արդ աստուածայինն Գրիգորիոս, թէ սրբագունին Բասիլիոսի նախահարքն մեծագոյնք և աղնուականագոյնք էին, քան թէ յարտաքնոցն 10 աղնուականագոյն կարծեցեալքն. իսկ արդ մտք բանին այսպիսի է: Ըսլ պարտ է ասել, թէ սրբա ոյք ոմանք էին Պեղղովպոս և Կեկրովպոս, և Լղկմէոն, և Հերակղէս, և զինչ ի սոցանէ ծնեալքն: Ի Պեղղովպոսէ պեղղովպեանք ասին, և ի Կեկրովպոսէ Կեկրովպեանք և յԼղկմէոնէ աղկմէովնեանք, և ի Հերակղեայ Հերակղեանք, և յԼախոսէ Հակեանք:

Ը.

ա. Ըրդ ասացուք յառաջագոյն, թէ ո՞ր էր Պեղղովպոս: Սա էր որդի Տանտաղոսի փոխգացւոց թագաւորին, և Տանտաղոս այս մարտ ունելով 15 ընդ Լըոսի, որ շինեաց զԼղիոն, որ ի Տրովադա է, երկուցեալ ի պարտանայ՝ յորդորէ զորդի իւր զՊեղղովպոս, զի առեալ զինչս բազումս 20 գաղթեցի առ եզերսն ասացեալ այսպէս. «Թէ պարտեսցուք յԼուրպէ ապրեսցուք անդանաւր»: Ըռեալ արդ ինչս Պեղղովպոս՝ չօգաւ յԼըլադա՝

3) B. Հաւարումն մեկնութեան զորս յիշատակեաց ի գերեզմանական բանի սրբոյն Բարսղի Գրիգոր Ըստուածաբան. 4) B. սովիեստէսքն. 4) B. արտաքնոց. 4) B. ներբողեալս. 5) B. աղնուականագոյն. 5) B. ի պելուպէ. 6) A. ի Հերակղեա. B. ի Հերակղէ. 6) B. յայլոց. 7) B. յայլոց բարի արանց. 8) AB. գա. 8) AB. փծախնն. 8) B. բարսղի. 10) B. այսպիս. 11) B. պելուպոս. 12) B. աղկմէոն. 12) A. և զի. 12) B. ծնեալն. 12—13) B. ի պելուպոսէ պելուպեանքն ասեն. 13) B. ի կեկրովպոսէ կեկրովպեանքն. 13—14) A. (և յԼղկմէոնէ աղկմէովնեանք) չէր. B. յաղկմէոնէ աղկմէանքն. 14) A. ի Հերակղեա. B. ի Հերակղէ. 14) B. Հերակղեանքն. 14) B. Հակեանքն. 16) B. պելուպոս. 17) A. թագաւոր և յաղկմէոնէ աղկմէովնեանք որին և Տանտաղոս. 17) B. տանտաղոս (այս). 18) A. շինեց. 18) B. զելիոն. 19) A. ի պատրանացն. A. լուս. «ի պատրիզեանցն». 19) B. յորդորեաց. 19) B. (իւր)չէր. 19) B. զպելուպոս. 19) B. ինչս. 20) B. յԼուրպէ. 21) B. պելուպայ.

ի գաւառն որ կոչի Ըպպիա, որ թագաւոր ունէր զԼընեմաոս, որոյ էր դուստր անուանեալն Իպաւգամիա: Ըպա- աշխատեալ աստ Պեղղովպոս յերկարական մրցմունս ընդ Լընեմաոսի և յաղթեալ նմա առ կին զդուստր նորա զԻպաւգամիա և ըմբռնեաց զգաւառն և փոխանակ Ըպպիայի կոչեաց 2 զնա Պեղղովպոսիսոն. այսինքն Պեղղովպոսի կղզի: Ըրդ ամենեքեան, որ ի Պեղղովպոսէ ծնեալ են կոչին պեղղովպեանք, որպէս Ըտրեւս և Թիոստէս, Ըգամեմնոն, Սենեղաոս, և ի կատարածի սոցունց՝ Ուլրեստէս: Յաղագս Պեղղովպոսի այսչափ:

Բ.

բ. Իսկ յաղագս Կեկրովպոսի ասել առաջի կայ ահաւասիկ. Կեկրովպոս 10 թագաւոր էր աթենացւոց, որ և մեծապէս զԸստիկէ դարգարեաց սա: Լըրկարնակ կոչեաց վասն գոլոյն տեղեակ երկուց ձայնից՝ եղղադացւոյն և եգիպտացւոյն, որ էր ի քաղաքէ Սասիոյ: Ըրդ՝ իշխան բացարնակութեանն գոլով այս Կեկրովպոս և եկեալ յԼըղղադա՝ ուսաւ զելլադացի ձայն, 15 ունելով և զեգիպտացին: Ըսլ բանն որ ասի, թէ ինքներկրայք են աթենացիքն առասպել է, առեալ զստեղծուածն ոչ երբեք փոփոխելոյն զընակեալն յԸստիկէ. քանզի անաւորահող գոլով գաւառին ոչ է յոյժ նախանձելի, որպէս զի որ ենն Հալածեսցին, և այլք բնակեցեն ի նմա: Իսկ և յաղագս Կեկրովպոս ասացեալք բաւական լինի:

Գ.

գ. Ըսլ և Լղկմէոն աթենացի էր ազգաւ նշանաւոր, զպատուութիւնն միշտ պահել կամելով աթենացւոցն: Ըրդ՝ բունդատելով քաղաքին ի Պլատարատոսէ՝ անց սա, ոչ Հանդուրժեալ տեսանել ընդ ծառայութեամբ

1) A. լուս. «իւնովմաոս». B. զենամանոս. [յուլն. Οὐνόμαος.]. 2) A. (այգա) ապաշխարեալ (աստ). 2) B. պելուպոս. 3) A. յիրիւարական. B. յերկարական. 3) B. եւնամոսի. 3) A. զդուստրն. 4) B. զիպաւգամիայ. 4) AB. ապիաի. 5) B. պելուպիսոն. 5) B. ամենեքեան. 6) B. պելուպոս. 6) B. կոչ. 6) B. պելուպեանք. 6) A. աստրելու. A. լուս. «աստրեւս». B. ատրիովս. 6) A. լուս. «թեիստես». B. թիոստեսայս [Θυέστης]. 7) A. (մենեղաոս)չէր. 10) B. Կեկրովպոսի. 10) B. (ասել)չէր. 10) AB. կա. 10) A. աւասիկ. 10) B. Կեկրովպոս. 11) B. աթենացւոցն. 12) A. լուս. «երկարոյս». 12—13) B. եգիպտացւոցն և ելլադացւոցն. 13) B. սասույ. 14) B. բացարնակութե գոլ. 14) B. կեկրովպոս. 14) B. յելլադա. 14) A. «զելլեդացի զձայնն». «լ» տառի վերև գրուած է «ղ». 15) B. ինքներկրայք. 16) B. աթենացիք. 16) B. յառասպելի առեալ ստեղծուածն. 18) B. (և այլք բնակեցեն) չէր. 19) B. (և) չէր. 19) A. կեկրովպոս. B. կեկրովպոս. 19) B. ասացեալ. 21) B. աղկմէոն. 22) B. աթենացւոց. 23) B. Հանդուրժելով.

14

լեալ զԱթենս և ել Հնարիւք, դիտաւորութիւն ունելով զազատութիւնն
 դարձեալ հաստատել զաթենացոցն, և գնացեալ ի Պեղիուս յապողոնեան
 տաճարն վարձէ պանդանդով զտաճարն և վարձեալ ունի ընդ ինքեամբ
 զամենայն արս և զկանայս պաշտանեայս. հաւանեցուցանէ և զքահանաուհին
 5 զՊլաթիա, զի եթէ եկեսցէ երբեք զակեղեմովնացի դիւթութիւն խնդրել
 ոչ ինչ այլ ասել, քան թէ աստուած հրամայէ ձեզ, զի աղատիցեք
 զԱթենս: Այսորիկ փութապէս և յոլովակի լինելով՝ խիզախեցին
 զակեղեմովնացիքն և եկեալ արտաքս հանին զբնաւորսն յԱթենաց: Արդ
 մեծ գովասանութիւն յայնմ հետէ ընկալաւ Աղիմէոնն, ազատեալ իմաստու
 10 թեամբ զԱթենս. Աւ այսչափ յազգոս Աղիմէովնի ասացաւ:

Գ.

դ. Արդ Աշակոս չորրորդ մեզ ենթակայեալ լինի: Սա որդի գոլ
 ասի Արամազդայ արդարագոյն յոյժ, վասն որոյ և երբեմն երաշտացեալ
 գոլով Ազղադայ՝ չոգան առ նա նախարարք քաղաքացն աղաչել զնա
 15 աղաւթս առնել առ հայրն իւր Արամազդ, զի լեցի անձրև: Աւ նա լուեալ
 ըղձացաւ, և լուծեալ ի ձեռն ըղձմանն զտօջորումն՝ ի վայր հոսեաց ջուր
 և ոռոգեաց զԱզղադայ, և առաւել յայնմ ցուցաւ բարեպաշտութիւնն Աշակոսի:
 Սա ծնաւ ուստերս երկու զՊեղղևս և զՏեղամոնն, և Պեղղևս ծնաւ
 զԱբիղևս, իսկ Տեղամոնն զԱյաս, որոյ ծնունդքն կոչին էակիղեանք զառ
 20 ի հաւրէն իւրեանց այսու զպատիւն յառաջ բերելով:

Ե.

ե. Արդ այսուհետեւ լեցի մեզ ենթակայեալ Հերակղէս: Սա ասի
 որդի գոլ Արամազդայ. քանզի Օլևս նմանեալ Ամիխարիոնի շաղաչարի
 ընդ Աղիմէովնեայ և ծնանի ի նմանէ զՀերակղէս, որ և զմեծագոյն

23—1) B. զաթենս ընդ ծառայութիւն լիեալ. 2) B. զաթենացոցն. 2) B.
 զեղիուս. A. դեղիուս = Δεληους. (?) 3) A. պատանիով. 4) B. այր.
 4) B. հաւանեցանէ. 5) B. զպլաթիայ. 5) B. լակեղեմովնացի. 5) A. լուսանցքում
 «բղձութի». 6) A. հրամաէ. 7) B. այսորիկ. 8) A. լուսանցքում
 «յանդգնեցան». 8) B. լակեղեմովնացիքն. 8) B. յաթենացոցն. 9) B.
 ակեղեմոն. 10) B. աղկեմոնի. 12) B. չորրորդ. 12) A. ենթակայեալ.
 B. ենթակայեալ. 12) B. գոլով. 13) B. արամազդայ. 13) B. (և) երբեմն.
 14) B. ելադայ. 14) B. չոգան աղաչել զնա նախարարք. 15) A. լեցիցի.
 17) B. զեղղևայ. 18) A. սայ. B. նա. 18) B. զպեղ. [յուսն. Πηλεύς.]
 18) B. պեղևս. 19) B. պեղամոն. 19) A. էակիղանք. 22) B. ենթա-
 կայեալ. 22) B. հերակղէս. 23) AB. արամազդայ. 23) B. ամիխարիոնի.
 24) A. «աղկեմովնեայ». յետոյ ուղղած «աղկեմովնեայ». B. աղկեմոնեայ.
 24) B. ծնաւ. 24) B. զհերակղէս.

մրցմունսն զայնոսիկ կատարեաց: Աւ բազումք եղեն ի Հերակղէայ, որոց
 առաջինն և կարծրագոյն Հիւղէս էր, յորմէ և լակեղեմովնացոց թագաւորքն
 ծնան, ուստի և հերակղէանք ամենիքեան ասին:

Չ.

զ. Յաղաքս եղևրուսաց Ուրիմնի և Աբիմի: Օ Արտեմիս ասեն 5
 որոց և աղեղնաւորութեան վերատեսուչ գոլ: Ասի արդ աստուածս այս
 և զեղինան քաջ հարկանել, մինչ կոչիլ աստուածուհոյն Արտեմիս
 եղջերուահար: Այլ Ուրիմնի և Աբիմնն որսորդք էին և սրբա. իսկ
 Աբիմովն շամբք որսայր, ետես զԱրտեմիս մերկ, և քանզի անմարթ էր
 զաստուածուհին մերկ տեսանել, մանաւանդ զկուսանսն ի նոցունց՝ բարկա-
 10 ցեալ արդ Արտեմիս կատաղեցոյց զընսն Աբիմովնի, որք գտեալ զնա՝
 յապանին. իբրու ասի Աբիմովն առ ի շանց գիշատիլ: Այլ Ուրիմնի ասի
 թագաւոր թերէացոց առ ի հիւրընկալութիւն աստուածոցն. քանզի
 յայնժամ էր ծնեալ և լեալ: Այս Ուրիմնի եղև սպանանող գաղանաց,
 15 այլ և սովեալ Արտեմիդեայ, վասն որոյ բարկացեալ աստուածուհին
 յարոյց կարիճ ընդդէմ նորա, ուստի ընկալեալ հարուածս՝ մեռաւ, վասն
 որոյ և յերկինս նկարեալ եղև առ կարծին:

504-2011

Խ.

է. Յաղաքս քիտարուսեան եղևրուսին ընդ կուսին. որ է եղեալ
 յեւթներորդ պատմութեան յարձանականսն ընդդէմ Յուլիանոսի:
 Յորժամ յԱլլադայոյ նաւարկութիւնն եղջենացոց եղև ի վերայ
 Տրովադայ առ ի Յովղիղէ բիովտացոց, զոհ լինելով Արտեմիդեայ, եւ

1) B. հերակղէս. 2) հեղևս. [յուսն. Ψλλος.]. 2) B. (և) լակե-
 մոնացոց. 3) B. հերակղէանքն. 3) A. ամենքեան. B. ամենիքեան.
 5) A. «ե» կամ «է». 5) B. եղջերահարացն. 5) B. էաբտոնի. 6) B.
 (գոլ)չիք. 7) B. զեղինս. 7) A. լուսանցքում «արտեմեայ». 8) A.
 եղջերուահար. B. եղջերահար. 8) B. ուրիմնի. 9) B. աբիմն. 9) A.
 (և) չիք. 9) A. լուսանցքում «տեղեակ». 10) B. զածուհին. 11) B. կաղա-
 ցոյց. 11) B. աբտոնէի. 12) B. առ ի շանց գլխատեալ. 13) A. արջառոցն. B.
 արջառոցն. 13) B. ուրիմնի [Hyrieus.]. 14) B. թերացոց. 15) B. լիեալ. 15)
 B. սպանող. 16) AB. արտեմիդեայ. 17) B. յարոց. 17) B. կարիճս ընդեմ.
 17) A. նորայ. 18) B. (և)չիք. 18) B. կարիճն. 20) B. կուսին եղջի-
 րուին ընդ կուսին. 20) A. լուսանց. «եղին». 22) A. լուսանցքում «յորժամ»-ից
 առաջ. «էէ», «էդ», «գ». 22) B. նաւարկութիւն ելլենացոցն. 22) AB.
 վերայ. 23) A. տրովադայ. B. տրովադայ. 23) A. (ի)չիք. 23) B. յովղիղէ.
 23) B. բովտացոց. 23) A. արտեմիդեայ.

504-2011

գատերն Ագամեմոնի, որում անուն էր Իփիգենիա, ի սպանդ ականդելով, Արտեմիս ողորմեալ կուսին՝ յափշտակէ զնա և ի բաց տանի առ Տաւրոսս ի Սկիւթիա, և երևեցոյց փոխանակ կուսին եղն, զոր առեալ եղղենացիքն զոհեցին. իսկ Իփիգենիա ի Սկիւթիս քահանայուհի եղև Արտեմիսայ:

5

Բ.

Ը. Յաղագս Բեդոյազան այբին: Օնեալ Աքիւղղեալ ի թեոտիսէ ականդեցաւ ի Վերոն, որով վարժեալ լինէր սնուցանողաւն, համանգամայն և վարդապետաւ, աղեղնաւորութեանն: Եւ էր այս Վերոն Իսպաղկենդովրոս, բնակեալ յայրս ինչ քարանձաւացն ի թեոտալիայ: Արդ՝ առեալ Վերոն զԱքիւղղեալ և նստուցեալ յետուստ իւր ի վերայ ձիւղէն կողմանն, սնուցանելով զնա ոչ կաթամբ կամ հացիւ, այլ ուղղովք եղջերուաց և այլոց կենդանեաց, վասն որոյ և Աքիւղղեալ անուանեցաւ, իբր ոչ հաղորդեալ քիզոսի, քանզի քիզոս սովորական կերակուրս է:

Թ.

15 Թ. Յաղագս ըստըջմանն սփեղնոնին Վիգիսի: Օայս պատմութիւն յիշէ յարձանականսն ի յիսներորդ պատմագրութեանն: Պղատովն ի քաղաքավարութիւնսն ասէ թէ Վիգիսի հովիւ էր, և մինչ արածէր զհաւա իւր՝ եզիտ ձի պղնձի և ի ներքոյ նորին եզիտ մարդ մեռեալ, որ ունէր մատանի: Աւ առեալ զմատանին զայն ունէր, և յորժամ շրջէր զսփեղնոնն 20 մատանոյն աներևոյթ լինէր ի մերձակայիցն: Այլ սփեղնոնն գլուխն ասի մատանոյն, որ էր շրջըջուն: Արդ՝ ունելով զմատանին եկն առ թագաւորն զԻգաւցեոց, և շրջեալ զսփեղնոնն եղև աներևոյթ և մտեալ սպան

1) B. ագեմեմոնի. 1) B. (որում) չէր. 1) B. փիգենիա. 1) B. սպանդելով. 1) B. (ականդելով) չէր. 2) B. տարոսս. 3) B. սկիւթիայ. 3) A. (և) երևեցոյց. 3) A. «եղն». լուսանցքում. «եղջերու»: 3) B. ելլենացին. 4) B. իսփիգինեայ. 4) B. սկիւթս. 4) A. արտեմիդեա. 6) A. լուսանցքում. «գ». 6) B. արիլլեա. 6) B. թեոտեա. 7) A. վարեալ. 7) B. սնուցողաւն. 8) B. վարդապետաւն. 8) Պէտր է լինէր «Հիպոկլենդալտոս» = յուն. Ἱπποκλένταυρος. A. լուսանցքում. «կենդալտոս». 9) B. թեոտալիայ. 10) B. զարիլղեա. 10) AB. վերա. 11) B. եղովք. 11) A. եղջերուաց. B. եղջիւրուացն. A. լուսանցքում. «առեւծուց». 12) B. քիզոսի. A. լուսանց. «ոչ կերակրեալ քիզոսի». 13) B. քիզոս. 15) A. Է. 15) B. ըստըջման. 15) B. սփեղնոնին. 15) B. գիւգոսի. 16) B. պատմագրութիւն. 16) B. պղատոն. 17) B. քաղաքավարութեան. A. լուս. «ի քաղաքականումն». 17) A. գիւգիս. A. լուսանցքում. «գիւգիս». 17) A. (և) չէր. 17) B. զհաւաս. 18) AB. պղնձի. 18) B. նորա. 20) A. մերձակայիցն. 20) B. գլուխ. 21) B. (որ էր) չէր. 22) A. լուսանցքում. «ի թագաւ. . . ուին. 22) B. զԻգաւցոց. 22) B. զսփեղնոնն.

զթագաւորն և առ զթագաւորութիւնն: Բայց Հերոդոտոս այլպէս պատմէ յաղագս Վիգիսի. որպէս թէ հրամանաւ զշխոյին եսպան զՎանդաղէս Վիգիսի և թագաւորեաց:

Ժ.

Ժ. Յաղագս Սինդասայ: Սինդասս այս թագաւոր էր փոխուցեոց 5 և էր արծաթասէր յոյժ և ոսկեմոլ, որպէս և գործք նորա յայտնեն: Բզձացաւ արդ սա, զի յոր ինչ և մերձենայցէ ոսկի լինիցի: Աւ կատարեցան իղձք նորա. եւ յոր ինչ մերձենայր ձեռամբ կամ բերանով՝ ոսկի լինէր: Աւ այնպէս ամենայն ինչ նմա ոսկի էր, այլ ուտել ոչ կարելով՝ մահուամբ կորուսեալ լինէր, զի տուեալն նմա կերակուր ի ձեռն բերանոյն ոսկիացեալ 10 լինէր, վասն որոյ և ապականեցաւ սովով: Այլ պատմեն այլք ոմանք, թէ հրաման առեալ՝ եկաց. եւ հրամանն էր այսպիսի ինչ վարել զկառսն, եւ ուր արգելցին կառքն շինել քաղաք: Աւ արար այնպէս և շինեաց զՄեկիւրա զգաղատացոց. քանզի խարխիս երկաթի գետանաւու կառուցեալ ի կառսն առկայացոյց զՍինդաս. եւ այնպէս շինեցաւ քաղաքն և կոչեցաւ 15 Մեկիւրա, որ թարգմանի խարխիս:

ԺԵ.

ԺԵ. Յաղագս նեպին Աբարիսի: զոր եւ յիշէ Հերոդոտոս ի չորրորդումն: Աբարիսս այս զերհիստային այրումն էր, և եւն զերհիստայինքն եղղենախոհ. և կարծրագոյնք քան զայլ սկիւթացիսն: Արդ այս Աբարիս ասի թէ փշմամբ ինչ լի եղև, և շրջէր յԱղղաղայ շուրջանակի հանդերձ նետիւն, 20 եւ հրամանս ինչ և զիւթութիւնս պատմէր, իբրու յաստուածուստ փշումն ընկալեալ: Այլ Ղիւկուրգոս հոնտոր յիշէ զԱբարիս ի ձառին յորում ընդդէմ Սինեսքիոսի, եթէ սով եղեալ ի զերհիստային կողմանս՝ եկն Աբարիս յԱղղաղա, և վարձաւոր եղև Ապողոնի, և ուսաւ առ ի նմանէ 25

1) B. հերոդոտոս. 2) B. գիւգոսի. 2) B. զփխոյին. 2) AB. զկանդուղէս. 5) A. զ. 5) A. մինդասա. B. մինդասայ. 5) B. Սինդաս. 5) B. է. 5) B. փոխուցեցն. 6) B. վիակն. 7) B. (արդ) չէր. 7) B. թե. 8) B. ըղձք նորա. A. սորայ. 8) B. (և) յոր ինչ. 9) B. (և) այնպէս ամենայն ինչ նմա ոսկի էր) չէր. 9) A. նմայ. 14) B. գաղատացոց. 14) A. գետայնաւու. B. գետանաւ. 15) B. առկայացոյց. 16) B. անկիւրիս. 18) A. Է. 18) B. արարիս. 18) B. զորս. 18) B. (և) չէր. 18) B. հերոդոտոն. 19) A. զերհիստային. B. զենհիստային. 19) A. զերհիստայինքն. B. զենհիստայինքն. 19) B. ելլենախոհ. 20) B. կարծրագոյն. 20) B. սկիւթացիսն. 20) B. սարարիս. 20) B. (թէ) չէր. 21) A. լուսանց. «հոգով». 21) B. յեւլաղա. 21) B. նետիւ. 23) B. զիւկուրգոս. 24) B. ընդեմ. 24) B. մենեսքիոսի. 24) AB. զերհիստային. 24) B. կողմանսն. 24) B. և եկն. 25) B. նարարիս. 25) B. յեւլաղա. 25) B. ապողոնի. A. լուսանցքում. «ի գեղիկ. Ժգ. . . գեղիք».

դրիւթութիւնն և զհրամանաբանելն, եւ այնպէս ունելով զնեան, իբր նշան ինչ յԱպողոնէ (քանզի աղեղնաւոր է աստուածն այն) շրջէր հրամանաբանելով յԱղղադա:

ԺԻ.

5 Ժբ. Յաղագս Պեթասոսի որ է հասարի յաղագս Բեղեոսի: Քանզի պատարային քիմեոն վերստին բուսանելով, զոր յիշէ աստուածայինս այս Գրիգորիոս յարձանականսն ի յիսներորդ պատմութեանն ապականէր զգաւառն զիւկիացոց. եւ Պոլիտոսի թագաւորելով Ղլիկիոյ՝ հրաման առ Բեղեոսովիոնտոս սպանանել զքիմեոն: Եւ էր գաղանն, որպէս 10 անդանաւր ասացաք, առաջին կողմն որպէս առեւծ և վերջինն վիշապ, և ի մէջ նոցա քիմեո, ուստ հուր թափէր. և էր գաղանն դժուարայաղթ: Երգ զձին Պեգասոս յաստուածուստ գտեալ Բեղեոսովիոնտոս, զորմէ ասի թեւս ունել, եւ ի սմբակացն հուր թափէր, եւ մարտակից ունելով զթոխչան զերկարին, քանզի որպէս ասացի թեւաւոր էր սպան զքիմեոն:

ԺԳ.

15 Ժգ. Յաղագս Առնիոսի: Ընդիտու գետ է արկաղացոց, եւ Արկաղիա քաղաք է Պեղղովպոնիոց: Եւ և աղբիւր ի կողմն ի Սկիզիա որ անուանեալ կոչի Արեթուսա: Եւ գետն այն ասի թէ սուփեցաւ աղբերն Արեթուսայ, եւ սուփեալ եմուտ ընդ խորս ծովուն, եւ վերստին երեւցաւ 20 ի Սկիզիա առ աղբերն այնմիկ, ոչ խառնեալ ընդ աղի ջուրս ծովուն, այլ մաքուր և յստակ պահելով զջուրն առ սուփեալն և հաս:

Անդերձ այսուիկ է եւ յաղագս սաղամանդրացն պատմութիւն: Սաղամանդրն կենդանի ինչ է — մեծութեամբ քան զոր կովածուծն կոչեն, եւ կամ որպէս փոքր ցամաքային կոկորդիլոս: Եւ է ցուրտ բնութեամբ 25 կենդանին գերագոյն քան զբան, իբր զի, ի հուր մտանելով նորա շեջանել բոցոյն, և նա ոչ այրի:

1) A. զնետս. 1) B. իբրև. 3) B. հրամաբանելով. 3) B. յերևադա. 5) A. լուսանցքում. «խե, ն: ք. ո.», 5) B. բերողովիոնգոսի. 6) A. պատարաին. B. պատարին. [յուն. παταριχος.] 6) վերըստին. 6) AB. անտինս. 7) B. պատմութե. 7) Տես. III, 16. 8) B. լիկիացոց. 8) B. (եւ) պոլիտոս. 8) B լիկիոյ. 9) B. բեղեոսովիոնէս. 10) B. ասաց. 10) B. վերջին. 11) B. ուստի. 12) B. բեղեոսովիոնտոս. 14) B. զթոխչս. 14) A. զերկարին. 14) B. և սպան. 16) B. աղիւոս. 16) B. արկագոց. 16) A. արկաղայ. 17) B. պեղղուպիոնոց. 17) B. (է) չէք. 17) B. աղբեր է. 17) B. կողմն. 17) B. սկիզիա. 18) A. արիթուսա. B. արութուսա. 18) B. (այն)չէք. 19) A. «վեր». լուսանցքում «ըստին». 21) A. եւ եւ. 21) A. յրստակ. 22) B. (է)չէք. 22) B. յաղագս. 22) B. սաղամանդրացն. 23) B. սաղամանդրն. 24) B. (եւ)կամ. 24) A. ցամաքաին. B. ցամաքին. 24) A. կոկորդիլոս. B. կոկորդոլոս. 26) B. շեջանի բոցն. 26) A. այրել

ԺԴ.

Ժգ. Յաղագս զհարացի կառացն. որ է առակ վասն կամողացն մաքառել եւ հասանել ոչ կարողաց: Եսի յառակն այսպէս. ի լիւզացի կառացն սկսանելով, քանզի արագագոյնք են եւ դժուարահասք՝ ասեն, եթէ հետեակ ընդ լիւզացի կառաց ընթանամք: Եւ այլք ասեն թէ վասն Պեղղովպոսի 5 կառացն ասացաւ առակս. զի Պեղղովպոս փոխգացի էր եւ ոչ լիւզացի: Երգ իւրովք կառաւքն յաղթեաց Աւնոմոսի, եւ յայնմ՝ հետէ ասացաւ առակն ընդ լիւզացի կառացն ընթանալ:

ԺԵ.

Ժե. Յաղագս Ուրեստեայ և Պիլատեի: Ուրեստեայ այս որդի էր 10 Ագամեմոնի. այլ սիրելութիւն այնչափ ունէր առ Պիւղագէս, եւ Պիղագէս առ Ուրեստեայ, մինչ զի մեռանելով Պիւղագեսի՝ ընդ նմին իջանել Ուրեստեայ ի դժոխս:

ԺԶ.

Ժզ. Յաղագս մոռնիլեանցն: Սողոն էր կին ոմն բնակեալ առ սահմանաւ 15 նաւքն թրակացոց: Սա ունէր որդիս երկուս, առաջնոյն Ուտոս անուն, եւ երկրորդին Ալիսաղէս: Սորա ըստ ամի աճեցեալք լինէին, ըստ երկայնութեան կանգուն մի, և ըստ լայնութեան՝ թիւ մի. եւ եղն թշնամանողք և ամբարտաւանք, եւ այնչափ ամբարհաւաճեցին, մինչ զի խորհեցան հակառակել ընդ երկնային աստուածոցն: Երգ զՈւս ի վերայ 20 Աթովի խորհեցան զնեւ և նորաւք յերկինս ելանել: Եւ են Ուս և Աթովս երկու լերինք ի սահմանս թրակացոց: Իսկ Օլեւ բարկացեալ, որոտմունս հանդերձ փայլատակամբք արձակեալ՝ եկեղ զնոսա, և կորեան: Եւ յԱ յառաջագոյն, յաղագս կիլմանն նոցա, հրամանաբանութիւն տուեալ էր մաւրն, թէ վասն ամբարտաւանութեանն իւրեանց անպահար լինելոց են: 25

2) A. Ժ. 2) B. լիւզացի. 3) B կարողացն. 3) B. այսպիսի (ի. 4) B. արագագոյն. 4) B. թէ. 4) A. լուսանցքում. «ի հետիոտս». 5) B. կառացն. 5) B. (թէ)չէք. 5) B. պեղղուպոսի. 6) B. (զի Պեղղովպոս փոխգացի էր) չէք. 7) A. իւրաւքն (կառաւքն). 8) B. ասացաւ ընթանալ. 10) A. Ժա. 10) A. ուրեստեայ. 10) B. պիղագեսի. 11) B արամեմոնի. 11) B. անչափ. 11) B առ պիղագէս. 12) B պիւղագիսի. 13) A. ուրեստեայ. B. ուրեստի. 15) A. Ժբ. 15) B. մողիկեանցն. 16) B. առաջոյն. 19) B. անպարտաւանք. 19) B. անչափ. 19) B. ամբարհաւաճեցին. 20) B երկային անս. 20) B. վերայ. 21) B. աթովիէ. 22) B. թրակացոցն. 23) B. փայլատակամբք. 25) B. ամբարհար.

ԺԼ.

ԺԷ. Յաղագս զաբխիւնսն: Ի կղզւոջն Արեւոյ լեառն ոմն է, յորում է այր ինչ զժուարին և քարանձաւ, յոր իջանելն և ելանելն ի վեր ոչ և միոյ ումէք է զիւրին, յոր ասի թէ ածաւ Մինովտարոս: Արդ՝ քանզի զժուարին էր ելանելն ի զարիւրինթէն, այժմիկ աստուածայինն Վրիգորիոս բուռն եհար զնմանէ առ ի յապացոյց անճողոպրելաց բանիցն, յորոց ոչ զարէր որ զերծանիլ, այլ ըմբռնեալ լինէր, քանզի ի վերայ ածէ և զարկն. այլ յարկն է ինչ տեսակաւ ուռեկաց թանձրալարի, զոր կազմեն յորոգայթ արջոց և եղանց, և զարեղագունից ի սոցունց կենդանեաց:

10

ԺԼ.

ԺԸ. Յաղագս Մինովսի և Հրապարակեաց: Մինովս և Հրապարակեաց ասին գոլ որդիք Արամազդայ. յորոց մին Մինովս էր աւրինադիր, ի հարէն ընկալեալ զարինադրականն. իսկ Հրապարակէս արդար զատուոր էր, իբր առ ի հարէն իւրմէ ուսեալ զարդարութիւն: Արդ՝ ասնն յազգաս նոցա քերթողքն և նոյն ինքն Պղատոն, թէ սքրա մեռեալք ոչ ընդունակ լինին խաւարի. այլ երանելեացն կղզիքն և Աղլասինայ զաշան ընկալաւ զնոսա, — որ է անուն տեղոյ Աղլասինայդ, իբր թէ ընդարձակ և ի տանջանաց աղատ: Արդ՝ ասնն թէ ի նոսա յեղզենացոցն արդարք յետ մահուանն իւրեանց բնակին: Աստուգեղոսն անկոյ անուն է, զՏոսն անոյշ ունելով, և զճաղկին հրճուելի:

20

ԺԹ.

ԺԹ. Յաղագս Վարդիւրայ: Վարդիւրա տեղն ինչ է ի կողմանս մտիցն արևու. և տեղին այն վախճան է ծովու, իբր արտահոսութիւն ինչ գոլով յայտանէ որ առ մեզ է ծովէս առ ծովն ատղանտական: Արդ ասի յայնկոյս Վարդի-

2) A. ԺԳ. 2) B. զարերինթին. 2) B. կղզ. 3) B. ելանելն և իջանելն. 4) B. (և միոյ ումէք) չիք. 4) B. միովտարոս. 4) B. թէպէտ և. 5) B. է. 5) B. լարիթիթոսէ. 5) B. այժմ. 5) B. մեծս այս գրիգորիոս. 6) B. հարեալ. 7) A. զերծանել. 7) B. վերա. 8) A. զյարկն. 8) B. թանձրալարի. 9) B. յորոգայթ. 9) B. արջատոյ. 9) B. զարագունից. 11) A. ԺԳ. 11) B. մինոսի. 11) B. հրապարակեաց. 12) B. (ասին գոլ) չիք. 12) B. արամազդա. 12) B. (մին) չիք. 12) B. աւրինադիր. 14) B. հարէն. 15) B. քերթողքն. 15) B. (ինքն) չիք. 16) B. խաւարին. 16) A. այլ. 16) B. երանելեաց կղզիք. 16) A. եղլասինա. B. եղլեսա. A. լուսանց. «եղլասինոյ». [յուն. Ἠλυσίων πεδίων]. 17) B. տեղեաց. 17) A. լուս. «եղլասինոյ». 18) B. սոսա. 18) B. ելլենացոցն. 18) B. արդարքն. 19) B. բնակեն. 19) B. աստուգեղոս. 22) A. ԺԸ. 22) B. զարդիւրայն. 22) B. զարդիւրա. 22) B. մտից. 23) B. իբրև. 24) A. աղանտական. B. անդրանդական. 24) A. յայնկոյսկոյս

րայն ոչ ևս զուղելի լինել ծովուն, վասն գոլոյն քարախիտ և մթացեալ: Արդ Վարդիւրա լսի առ ի «գէէ» որ է երկիր, և «դիրէ» որ է պարանոց: Արդ քանզի պարանոց երկրի է տեղին անուանեցաւ Վարդիւրա:

Ի.

Ի. Յաղագս երկուքն որ զհարն իղէ: Հոմերոս քերթող կամեցեալ զՎրիգորեաց զաւրութիւնն և զճերմութիւնն զառ մարտսն արտասել ի ձեռն առակի նմանեցուցանէ զղլուցազինն ասելով. «Իբր երիւար ոմն ուժգին պարարեալ և որոտացեալ առ մարտ»:

ԻԵ.

ԻԵ. Յաղագս սերմանելոյն և բուսանելոյ քարեայ հսկայիցն: Ի թերաս քիովտացոց ասի թէ Վարդմոս և կամ այլ ոմն առեալ զԱղլասինոս վիշապին զատամունսն սերմանեաց յերկիր, և վերաբուսեալք եղեն արք սպառազինեալք. այլ եղեն վերաբուսեալք ի բարձիցն մինչև ի վեր, և այնպէս կալով մարտնչէին ընդ միմեանս և ընդ այլս:

ԻԿ.

ԻԿ. Յաղագս եւթնորորան թերաս և երկուքոցոյն: Աստուածայինն Վրիգորիոս յազգաս հրաշից աստանաւր կամեցեալ մեղ ասել, թէ քիովտացոց թերաս — եղազացոց՝ եւթնադուռն է, այն որ յԱմիսիոնէ և ի Օլինթոսէ թմրկաւք եղև շինեալ. այլ եգիպտացի թերաս հարիւրադուռն է, քանզի մեծագոյն լեալ է յառաջ, և այնչափ մեծ, մինչ զն գրունս ունել այսբան: Այլ պարիսպքն Վաբիդոնի ասին ամրագոյն գոլ. քանզի խորովեալ աղլասով և հալեալ կարով եղև շինեալ, զայնութիւնն և զերկայնութիւնն ունելով յոյժ բազում, և զըջարերութիւնն ընդարձակ:

1) A. զարդիւրա. B. զարդիւրայն. 1) B. զուղելի. 2) A. զարդիւրայ. B. զարդիւրա. 2) B. գաէ. 2) B. դիրք. 3) B. զարդիւրա. 5) A. ԺԳ. 5) B. խղէր. 5) B. քերթող. 6) A. զղիովմեղեա. B. զղիովմեղեա. 6) B. զաւրութի. 6) B. արտասուել. 6) B. ի ի. 7) B. նմանեցուցանել. 7) B. իբրև. 7) B. երկվար. 7) A. ոմն. 8) A. լուսանցքում. «որոտայով». 10) B. բուսանելոյն. 10) B. սկայիցն. 11) B. բոովտացոցն. 11) B. ասէ. 11) B. զաղլասինոս. 12) B. յերկրի. 14) B. սոյնպէս. 16) A. ԺԸ. 16) B. թերաս. 16) B. եգիպտացոցն. 16) B. ածախնն. 18) A. եղլեզացոց. B. ելլազացոց. 18) B. յամիսիոնէ. 19) A. այլ. 20) B. լեալ. 20) B. լեալ ի. 20) A. լուսանց. «կանխա». 21) B. բարերունի. 22) B. հարեալ. 23) B. շրջարերութի.

Այլ Մոսովղոսի կարոսի շերիմն՝ և սա էր մեծագոյն. քանզի Մոսովղոս կարիացոց եղև բռնաւոր, որ և շինեաց շերիմ՝ ինքեան յոյժ անառ ի հողի ուրեք և ի ծովացեալ լճամիջի տրամակայեալ: Այլ գրեցաւ «կարիական շերիմ», զի ցուցցի առ ի նմանէ շինեալ. գրեալ լինի և «կարոսի», զի իցէ ազգին իւրում նշանակ Մոսովղոս կարիոս: Այլ պիւռամիդքն և սոքա արժանի են հրաշից, շինեալք յԱգիպոսոս յոյժ անբմբռնելիք, զոր բրիստոնեայքս ասեմք շտեմարանս Յովսեփու գոլ. իսկ ելլենացիք, յորոց մի է Հերոդոտոս, ասեն թէ թագաւորաց շերիմք են: Այլ յաղագս կովղոսի, որ յԱւրոպոնէ վերակայեալ ասի թէ մեծագոյն է անդրիանդն և սքանչման արժանի:

III.

ՄԵԿՆՈՒԹԻԻՆ ԱՅՆՈՑԻԿ ՈՐ ԵՒ ՅԱՌԱՋՆՈՒՄ ԱՐՁԱՆԱԿԱՆԻՆ ԵՂԵՆ
ՅԻՇԵԱԼ ՊԱՏՄՈՒԹԵԱՆՑՆ:

Արձանականն բան պարսաւ է Յուդիանոսի գործոցն. այլ զանազանի ի պարսաւէ արձանականն, քանզի է պարսաւն ի ձեռն ներբողական գլխոցն. որզան յազգէ, ի վարժից, ի գործոց, ի բաղդատութենէ: Այլ արձանականն ի ձեռն գործոցն միայն է, և թէ պատահէ ի բաղդատութենէ: Այլ արձանական ասացաւ ի տարբերութենէ արձանին: Արձան է քար կամ պղնձի երկարածիք, քառանկիւնի ձեռով, յորում գրեալ լինի արձանելոյն անարգանք. իբր զթմենացին զԱղիտէս զԱրիթմեանն զայն, որ ապականէր զեղբենացիսն վասն ընչիցն. զի կարասեաւ հաւանեցուցանէր զպարսիկն մանաւանդ, զի հպատակ լինիցի Պերբես. ի յարձանի վերագրեցին անարգանս նմա, և ամենայն ազգի նորա իշխանութիւն տալով ի գրեցեալսն,

- 1) B. մոսովղի. 1) A. լուսանցքում. «կարվական». 2) B կարացոց. A. լուսանցքում. «կարիացի». 3) A. լուսանցքում. «իւր». 3) B. տրամակայեալ. 4) A. լուսանց. «գարձեալ». 5) B. մոսովղոսի և կարոսի. 5) A. այլ. 5) A. պիւռամիդին. 6) B. արժանե. 6) B. յեգիպոսացոցն. 7) B. քրիստեայքս. 7) A. ըշտեմարանս. B. շտեմարանք. 7) B յուսիփու. 8) B. հերոդոտոն. 8) A. եթէ. 8) A. այլ. 9) B. կողղոսի. [յու. շոլոստոս]. 9) B. յերիգոնէ. 9) B. վկայեալ. 9) B. անդիանդն. 12) B. (և)չիք. 12) B. յառաջնումն. 13) B. պատմութեց. 14) AB. ւ. 14) B. արձանական բանն. 14) B. յուլիանոսի. 15) A. գլխոցն. B. գործոյն. 16) A. այլ. 17) B. միան, փիս. միայն է. 17) A. (և)չիք. 17) B. պատեհ է. 18) A. այլ. 18) A. լուսանց. «ի փոխաբերութենէ». 18) B. և արձան. 19) AB. պղրնձի. 19-20) B. արձանելոյն. 21) B. զթմենացիսն. 21) B. վասն ըզձից.

զի որ որ ախորժեսցէ սպանցէ զնա. գրեալ և զպատճառն յարձանին, և թէ որպիսի դատաւճիւ հասեալ էր Արիթմոսի, զի ասէ զոսկին, զոր ի գամրաց աճ՝ ի Պեղովպոնեսոս երբր: Այլ գիտեալ պարտ է, զի բազում անգամ և երախտաւորաց բարերարութիւնք յարձանս գրին, որպէս և Ղեւկոնոսին Յովսպովրոցի իշխանին երախտիքն գրեցաւ յԱթէնս: Արդ 5 ենթագրութիւն արձանիդ այսպիսի է:

Ե.

ա. Այլ յաղագս պատմութեանցն, որպէս հնար է, ի ձեռն սղից յիշեցուք: Առաջին պատմութիւն. «չայտոնի իաղացն (?) առ նոսա Եփէր դոկիւնէն և Երիստեան, և Եփէրաւորիւնէն և Տրովիոնէան»: Եմպեղեղէս 10 այս սիկեղացի էր ազգաւ, պիւթագորական իմաստասիրութեամբ, և կամեցեալ սնամիտիլ, եթէ սրբազանեալ յերկինս վերացաւ արկ զինքն ի հուրն, որ ելանէ ի լեռնէն սիկեղեացոց յԱտենայ: Այլ այս հուր ասի եթէ Հեփեստոսի խառնարանն է: Արդ նա կորեաւ ի ձեռն հրոյն. այլ աստուած կամեցեալ հրապարակել զսնամիտութիւն նորա՝ զկաշիկս նորա ողջ հրոյն 15 ի բաց ետ թքանել: Եւ այսպէս ծանուցաւ, թէ ոչ վերացաւ, այլ կիլաւ ըստ արժանի սնամիտութեանն իւրոյ: Իսկ Տրովիոնէանքն և Եմպեղաւտիմեանքն էին ի գաւառէն բիովտացոց, ի քաղաքէն Ղեբատիայ, զիւթք արուեստիւ: Այլ և սոքա կամեցեալ սնամիտիլ և ցուցանել, թէ համբարձան արկին զանձինս ի տիղմ յայրս ոմանս, զի մեռանիցին, և 20 անյայտ մարմինքն լինիցին: Այլ նոքա մեռան, և յայտ եղև, ուրանաւոր մեռանն և ո՛րպէս: Եւ զիւթքան եղև տեղին. որում և բան հետեի թէ «Առ Տրովիոնիոս ես զիւթացեալ». և ասի բանս առ զեղնեալսն, որք ոչն երբեք ծիծաղին. զի իջեալք ի զիւթարանն յայն անծաղրացեալք

- 1) A. լուսանց. «թէ հաճոյ ումեք իցէ կամ ութեցի» (?) 1) B. ի վերա արձանին. 2) B. զոսկի. 3) B. ի պոլեպոնոս. 3) A. այլ. 5) B. զեւկոնոսին. 5) B. զովսպովրոցի. [հաւանորէն բոսպորացի.]. 8) A. բ. 8) B. պատմութեց. 8) A. լուսանցքում. «որչափ». 9) A. յիշեցուք. 9) A. լուս. «խաղացին առ նոքաւք». 9) Ղ. Բ. Ա. «այսոքիւք». 9-10) A. եմպեղեղեանք. B. եմպեղեղեանքն. 10) B. արիստեանքն. 10) B. եմպեղիաւտիմեանքն. 10) B. տրովիոնեանքն. 10) AB. եմպեղեղէս. 11) B. սիկիւացի. 12) A. լուս. «զանձն իւր ի լեռն». 13) B. որ է ի լերինն սիկիւացոց. 13) B. թե. 14) A. լուս. «խառնելիսն». 15) B. կամեցաւ. 15) B. զսնամիտութիւն. 15) B. նորայ. 15) A. լուս. «զղին». 17-18) B. եմպեղիմաւտեանքն. 18) B. ի գաւառէ. 18) B. բովտացոց. 18) A. զեբատիա. B. զբատիա. 19) B. կամեցան. 19) B. սամիտիլ. 20) A. լուս. «իւրեանց ընդ տղմով». 21) B. և յայտ եղին և յայտ եղին. 21) B. ուր. 22) B. (և)չիք. 22) B. (և)զիւթարան. 22) B. որպէս բանն հետեի. 23) A. լուս. «զիւթեալ». 23) A. զեղեալսն. 24) B. որ ոչ. 24) A. անծաղրացեալ.

եւրանեն և զեղնեալք հանապաղ: Եւ է այս ի յանդիմանութիւն նոցա, զն զեղնեալք և առանց ծիծաղելոյ ընդ տղով մեռան: Եւլ արժանացան Տրովիոնիոս և Եգամիղէս նորին եղբայր զիւթուծեան վասն շինելոյ յընչից իւրեանց զտաճարն Եպողոնի, որ ի Վեղիքն էր:

Բ.

Բ. Յաղաքս Պրովտէս: Պրովտէս այս թրակացի էր աղբաւ և ունէր որդիս երկուս՝ զՍորոն և զՏեղեգովնոս: Սորա աւազակք գոլով՝ Հերակղէս եկեալ սպան զնոսս յանցանելն վասն անդէոցն Վերիովնեայ: Երբ՝ զգացեալ Պրովտէս վասն սպանման զաւակաց իւրոց՝ ընկեց զանձն իւր ի ծով, զոր անմահացուցին աստուածքն, ողորմելով նմա: Եւ եղեալ զն ծովային եկն բնակեցաւ ի փարոս կղզւոջ: Օսմանէ ասի թէ առ փովկիդեանսն զեգերեալ լինէր. և սա յԵղեքսանդրոսէ առ զՀեղինէ ի գալն նորա յԵլլադա և ետ նմա զպատկերն Հեղինեայ: Եւլ յետոյ Սենեղայոս, յետ տրովական պատերազմին, իմացեալ թէ յԵգիպտոս է Հեղինէ, և գալով նորա առ Պրովտէս՝ զինքն ետ ցնա: Եւլ ասի զՊրովտէս կերպարտիսիլ առ հանդիպողսն պեսպէս՝ բայց ի սպիտակութենէ, և երբեմն երեւիլ այսպէս, և երբեմն՝ այլպէս:

Գ.

Գ. Յաղաքս Հերակղէս և Խարոնիկն: Աւժգին ճառ հրատարակեալ լինի զՀերակղեայ. իրր թէ որդի է Երամնագղայ և Եղիմենեայ, և զիւցաղն գոլով՝ զերկոտասան նահատակութիւնսն կատարեաց: Եւլ այժմիկ, յայսմ վայրի, յաղագս խարուկին ասացուք: Հերակղէս կին ունէր, որում անուն էր Վէիանիրա, զոր էր առեալ ի Յունէոսէ, հակատոփող գոլով Եքեղաւոս գետոյ, յորմէ կնոջէ ծնաւ զՀիւղղոս: Երբ՝ համանգամայն յառնուլն զՎէիանիրա և տանել ի գաւառ իւր տեսեալ Վեստսի,

1) B. և այս յանդիմանութիւն. 3) B. տրովոնոս. 4) B. սպողին. 4) B. ի զեղին. 6) A. պրովտեա. 6) B. պրոտեայ. 7) B. երկու որդի. 7) B. զտեղեգովնէս. 8) B. հերակղէս. 8) A. լուս. «անցանելով». 8) B. անդէոց. 8) B. գիրեանեայ. 9) B. պովտեսի. 9) A. զաւակացն. B. զաւակաց. 11) B. ծովային. 11) B. կղզոջ. 11) B. զմանէ. 11) B. ասեն. 12) B. փովկեանսն. 12) B. զեգերեալ. A. լուս. «զեգերեր». 12) B. նա. 13) A. յեղլադայ. B. յեղլադա. 13) A. հեղինեա. 13) A. այդ. 14) B. մենեղտոս. 15) B. պիովտես. 16) B. զպրովտոս. A. զպրովտեա. 16) A. լուս. «ի սպիտակէ». 17) B. (և) երբեմն երեւիլ. 19) B. հերակղեայ. 19) B. հարուկին. 20) A. զհերակղեա. B. զհերակղեայ. 20) AB. արամնագղա. 20) A. աղիմենեա. B. աղիմենայ. 21) B. այժմ. 22) B. հերակղէս. 23) B. առեալ էր. 23) B. ի յունէասէ. 23) B. որ է հակատոփող. 24) B. արաեղտոս. 24) B. ծնեալ զհիւղղոս.

որ մին էր կենտարոսացն՝ տուփեցաւ կնոջն, և առ գետաւ ուրեմն կամեցաւ շաղաշարիլ ընդ նմա: Եւլ Հերակղէս իմացեալ՝ նետահարէ զՎեստս. և մեռանելով սորա՝ տայ յարնէ իւրմէ ցՎէիհանիրա, ասացեալ պատրելով եթէ Վեցէ քեզ արիւն այս առ ի սիրելութիւն Հերակղեայ. և փոխարկեցես զնա ի փափագանս քո, արդ՝ եթէ իմացիս — ասէ — թէ այլոյ ումեմն կնոջ տուփեալ իցէ՝ աւճցէս արեամբս այսու զհանդերձսն Հերակղեայ: Եւ յաղագս այսորիկ ունէր զարիւնն զայն Վէիհանիրա: Եւլ յորժամ Հերակղէս տուփեալ Յաղղեայ դստերն Եւրիստեայ և առեալ զնա՝ ի ձեռն Վիւքասայ արձակեաց իւր զգերեալ առ Վէիհանիրա՝ զմտաւ ած և ի նախանձ շարժեցաւ: Կամեցեալ զսէրն յինքն դարձուցանել՝ զպատմուճանն Հերակղեայ աւճանէ արեամբն Վեստսի, և տայ նմա զգեներու: Եւլ արիւնն այն այրասպան քանզի յորժամ զգեցաւ Հերակղէս, վատեալ պատմուճանն այն՝ եկէզ զնա: Իսկ նա, մինչդեռ այրէր ընկեց զինքն ի գետն, որ մերձն էր, և ջերմացոյց զջուրսն, յորմէ և եղեն ջերմաջրութիւնք ի մէջ թետաղացւոցն և Փովկիսոյ:

Գ.

Գ. Յաղաքս Պեղղովեայ Խարոնիկեանն:

Ե.

Ե. Յաղաքս Խարոնիկեանն և Խարոնիկեանն: Եւ փոխազացիսն պաշտեցեալ լինէր մայր աստուածոցն Աւէա, առաւել քան զայլսն: Եւ սմա տաւն հաստատելով փոխազացոցն սուսերաւ զմարմինս իւրեանց հաստանէին, ոչ եթէ սպանանել կամելով, այլ միայն արեամբ շաղախել. և զայն առնէին փքացեալք փողովք, զի առանց ցաւոց հանդուրժեցեն խոցոտեալքն. և յետ այսորիկ դառնային յանմաքուր խառնակութիւնս կանանց:

1) B. է որ. 1) B. կենտորոսացն. 2) B. հերակղէս. 3) AB. տա. 4) B. թէ. 4) B. հերակղեայ. 5) B. եթէ. 5) B. ումեմ. A. լուս. «այլում կնոջ». 6) B. այսու արեամբ. 6) A. հերակղեա. B. հերակղեա. 7) A. լուս. «ի պատճառս այսր». 8) B. հերակղէս. 8) AB. յաղղեա. 8) A. երիւտեա. B. երիւտեայ. 9) A. զիւքասա. 10) B. և կամեցաւ. 11) A. հերակղէս. 11) B. արեամբ. A. լուս. «յարնենն». 11) AB. տա. 11) A. այդ. 12) A. լուս. «առն սպանելոյ». 13) A. (այն)չիք. 13) B. սպան զնա. 14) B. ջերմացոյց. 14) B. (և) եղեն. 14—15) B. թետաղացւոցն. 15) A. «փովկեայ». լուս. «իս» = փովկիսոյ. 14) B. փովկիսոյ. 17) A. պեղղովպեա. B. պելոպ... 17) B. խահագործութիւն. 19) B. աւշոտմանցն փոխազացոցն. 20) B. մայր ածոց պաշտեցեալ լինէր. 20—21) B. տաւն կատարելով. 21) B. փոխազացոյց. A. լուս. «իք» = փոխազացիք. 21) A. լուս. «սրովք». 21) B. զմարմինսն (իւրեանց). 21) B. հաստանելով. 22) B. զայս առնելով. 23) A. լուս. «անցաւաբար». 23) B. խոցոտեալք. 24) B. դառնաին.

Օ.

զ. Յառէս Գրեթոսի: Միթրոս կարծի առ ի պարսից արեգակն գոլ. և զոչս առնէին նմա և տանն կատարէին: Ըրդ՝ ոչ կարէ որ ձաւնել նմա, եթէ ոչ յառաջագոյն ընդ աշտիճանս տանջանացն անցանիցէ: Եւ աշտիճանքն են թուով ութսուն, ունելով նուազութիւն և առաւելութիւն. և տանջէին յառաջագոյն թեթեւագունիւքն և ապա դժուարագունիւքն. և յետ անցանելոյ ընդ ամենայն տանջանսն լինի կատարեալ, որ կատարելոցն իցէ: Իսկ տանջանքն ընդ հուր անցանել, ընդ սառնամանիս, ընդ քաղց, ընդ ծարաւ, ընդ երկայն ճանապարհս և ընդ ծով գնալ, և պարզաբար՝ ընդ ամենայն այսպիսի դժուարութիւնս:

Լ:

է. Յառէս Գրեթոսի: Տաւրոսք ազգ են սկիւթացոց, առ որս փոխադրեցաւ ի ձեռն Ըրտեմիդեայ Խիլեզենիա՝ դուստր Ըգամեմնոնի, յորժամ հանդերձեալ էին զոչել զնա յաղագս եղբնացոցն 15 յԸլիդեայ. յաղագս որոյ եղն փոխանակ տուեալ աստուածուհոյն՝ ետ զոչել: Ըրդ այս Խիլեզենիա ի Տաւրոսս գոլով, զի մի ծանիցի ի հիւրոցն եկելոց, թէ ո՞րք իցէ հրամայէր զոչել զնոսա Ըրտեմիդեայ. և նա էր աւտարասպանն, զոր ասէ աստուածայինն Գրիգորիոս: Յետ այնորիկ՝ Ովրեստէս երկուցեալ յԱրիննանցն և եկեալ ի Տաւրոսս, և ըմբռնեալ 20 իբր հեւր՝ ի սպանումն անաւ առ քոյրն Խիլեզենիա, իբր առ քահանայուհի, և ծանուցաւ ի ձեռն փղոսկրէից ուսոցն և թողաւ ի զենմանէն: Եւ այսպէս առեալ Ովրեստէս զքոյրն իւր զԽիլեզենիա՝ բերէ յԱլլադա:

1) A. լուս. «ժը». (= տես. I, ժը.) 2) B. միւթրոսի. 2) B. միւթրոս. 2) B. (ի)չիք. 3) B. զոչ. 3) B որ կարէ. 5) B. նուազութիւն. 6) B. թեթեւագոյնիւքն. 6) B. դժուարագոյնիւքն. 7) B. անցանելոցն. 9) B. ճանապարհ. 12) B. Տաւրոսցոցն. 12—13) B Տաւրոս քաղաք է սկիւթացոցն. 13) A. արտեմիդեա. 13) B. իփիլեզենիա. 14) B. ագամեմնի. 14) B. «Յաղագս ելլենացոցն յուղիդայ» նոր գլուխ է համարում. B. ելլենացոցն. 15) A. յաւիդեա. 15) A. լուս. «վան». 15) A. (տուեալ)չիք. 15) A. լուս. «ին» = «աստուածուհին». 16) A. ի փոխգիա. B. իփիլեզինիա. 16) B. ի տաւրոս. 17) B. եկելոցն. 17) B. հրամեր. 17) B. արտեմայ. 18) B. (ասէ)չիք. 18) B. անախն. 19) B. ի սիրիննանցն. 19) A լուս. «քրիւսես»(?) 19) B. ի տաւրոս. 20) B. իբրև. 20) B. հուր. 20) A. լուս. «առ ի կղեխտեմնեստրու». 20) B. իփիլեզինիայ. 20) B. քահանայուհի. 21) A. լուս. «վի». 22) B. զքոյր. 22) B. իփիլեզիա. 22) B. բերել. 22) A. յեղզղայ. B. յելլադա.

Ը:

ը. Յառէս Գրեթոսի: Մեծանն Ռաբարական աղկանն Պաղիսիէնայ: Պաղիքսենէսս այս էր դուստր Պրիամոսի, զոր Ըքիղղէս կամեցեալ կին առնուլ եմուտ ի Տրովադա, և ըստ նենդութեան իմն նետիւ հարեալ առ ի Պարիսէ մեռանի առ տաճարաւն Ըպոդոնի: Ըրդ՝ յետ ժամանակի արիացեալ Պիւռոս 5 որդի նորա՝ ետես յանուրջս զհայրն իւր, զի խնդրէր զոչել նմա զՊաղիքսենէսս, վասն որոյ կորուսեալն եղև: Եւ Պիւռոս գոլով ի Տրովադա և յետ յաղթութեանն առեալ զնա՝ զննու ի վերայ շերմի Ըքիղղէայ՝ հաւր իւրոյ:

Թ:

թ. Յառէս Գրեթոսի: Մենիւկէս որդի էր Արէոմիլեայ թագաւորի 10 թերէացոց: Ըրդ՝ մարտնչելով վասն հայրենի գաւառին իւրոյ թերէացոցն ընդ եւթն զաւրավարսն հրամանատրեաց Տերեսիաս, դիւթ ոմն գոլով, վաղվաղակի դադարել մարտին, և լինել նոցա յաղթութիւն, եթէ ի թագաւորական զարմէն բնակելոցն անդ, որք բուսեալ էին յատմանց վիշապին տացէ որ զանձն իւր ի սպանդ: Ըրդ՝ զայս իմացեալ Մենիւկէայ 15 և կամեցեալ ազատել զքաղաքն ի պաշարմանէ անտի՝ աւանդեաց զանձն իւր ի սպանումն առանց հաւր իւրոյ Արէոմիլեայ:

Ճ:

ճ. Յառէս Սիլիւսի: Գալեգեմիլեացիք ի պեղղովպոնիսեան պատերազմին, յետ ամենեին յաղթութեան ամենացոցն, խորհեցան և 20 ընդ մարտակիցսն իւրեանց մարտնչել, և զիմեալք ընդգէմ թերացոցն, նախ քան զհայրն ի քաղաքն հասեալք ի Ղիւքորոս, որ է քաղաք

2) B. թ. 2) B. զնմանն. 2) A. պաղիքսենիայ. B. պաղիքսեն. ա. A. լուս. «սենիսի». 2--3) B. Պաղիքսենես. 3) B. դուստ էր. 3) A. լուս. «ու» = պրիամու. 3) B. արիլլես. 3) B. կամեցաւ. 4) B. (առ) ի պարսպէ. A. լուս. «պարիգիս». 6) B. խնդէր. 6) A. լուս. «ինքեան». 6—7) B. զպիլիքսիէ. 8) B. ի վերա. 8) A. արիղղեա. B. արիլլա. 10) B. ժ. 10) A. մենիւկեա. 10) B. Մենիւկիս. 10) A. կրէոմիլեա. B. կրէոմիլեա. A. լուս. «կրէանդոսի». 11) B. թերացոց. 11—12) B. թերացոց. 12) B. տերեսիաս. 13) B. նոցա լինել. 13—14) B. (եթէ ի թագաւորական զարմէն) բնակեցելոցն. 15) B թէ տացէ. 15) A. մենիւկեա. B. մենիւկիայ. 16) A. ազատեալ. 16) B. անդի. 17) A. լուս. «զնքն». 17) A. կրէոմիլեա. B. կրէոմիլայ. A. լուս. «կրեանդոսէ». 19) B. ժա. 19) B. կեղասոսի. 19) B. զպեղղովպոնիսեան. 19) B. ի պեղղովպոնիսեան. 20) B. (յետ ամենեին)չիք. 20) A. լուս. «ելոյն» = «յաղթելոյն». 20) A. խոհացան. 21) B. (և) ընդ մարտակիցս. 21) B. թերացոցն. 22) A. հասեալ. 22) B. ի զուքորոսս.

Թերէացոց, ճակատամարտեալք վերջանահանջ եղեն, Ապաժինոնդայ յաջողելով զաւրաւարին Թերէացոց: Այլ պատահումն եղև զակեղեմնաւոց ի Վիւքարոսս վասն այսպիսի պատճառանաց. Ակեղասոս զիւքարացի գոլով՝ ունէր գտտերս երիս. և ոմանք ի զակեղեմնաւոցն առ նոսա իջաւանէին. և երկուցեալ զակեղեմնաւոցիքն, Թէ գուցէ հրապարակիցեն հաւրն իւրեանց զպակշտութիւնն սպանանեն զնոսա: Արդ՝ եկեալ յիւր քաղաքն Ակեղասոս ի Վիւքարոսս և իմացեալ զոր ինչ եղևն անեծ զամենայն զակեղեմնաւոցիսն, զի առ շիրիմն գտտերացն իւրոց վատաբախտիցին. վասն որոյ և եհաս վատաբախտութիւն զակեղեմնաւոցն ի Վիւքարոսս:

ԺԼ.

Ժա. Յաղաքս զակեղեմնաւոցիքն համբաւեցն: Վակեղեմնաւոցիքն ատորժեւելով ժուժկալս և արիս գոլ զիւրեանցն քաղաքացիս և զմանկունս իւրեանց կրթէին զնոսա, տանջեալ փոկովք, և քանցէին գանիւք առ բագնիսն. և ոչ նուաղելոյն, այլ առաւելապէս ժուժկալին, պարզես հատուցանէին:

ԺԳ.

Ժբ. Յաղաքս արեւոտաւոր լինելոյն առ քաղաքս Արեւիկայ: Կոյս գոլով և ողջախոհ աստուածուհին ուրախանայր արեամբ հիւրասպանութեան և պատուեալ լինէր:

ԺԴ.

Ժգ. Յաղաքս հուլիոսի Սովկրատէս: Սովկրատէս այս էր ազգաւ աթենացի իմաստասէր հրահանգաւ: Օտա, իբր զե ինչ մուծանող ի քաղաքաւարութիւնն՝ Մեդիոսս և Մեդիոսս հայցեցին ի սպանդ, և դատաւարտեալ եղև վասն ապականելոյ զհամբախտ մեռանիլ, ըմպելով կոնիոն, և արբեալ մահացաւ:

1) B. Թերացոց. 1) B. ճակատամարտեալ վերջահանջ. 1) A. եպատինոնդա. B. իպատինոնդա. 2) B. Թերացոցն. 2—3) B. զակեղեմնաւոցն. 3) B. ի զիւքարոսս. 3) B. այսպիս. 3) B. սեկեղասոս. 4) A. զիւքարացի. 4) B. ի լակեղեմնաւոցն. 5) B. զակեղեմնաւոցիքն. 7) B. քաղաքսն կեղասոս. 8) B. զակեղեմնաւոցիսն. 8) B. գտտերաց. 11) B. Ժբ. A. լուս «բ» = տես I, բ. 11) B. Վակեղեմնաւոցիքն. 12) A. գոլով. 12) B. զիւրեանց քաղաքացիսն. 13) A. լուս. «առ բագնաւքն». 16) B. Ժգ. A. լուս. բ = տես I, բ. 16) B. լինելով. 16) B. բագնոյն: Ժգ. Արեւիկայ կոյս... A. արտեմիկեա. 17) B. հիւրոցն սպանութե. 20) B. Ժգ. 20) A. սովկրատա. B. սոկրատա. 20) A. լուս. «կոնիոնիս». 20—21) B. Սովկրատա ազգաւ աթենացի էր ազգաւ. 21) B. իբրև (դև). 21) A. լուս. «ել» = մուծանել (?) 22) B. քաղաքաւարութիւն. 23) B. մեռանի ըմպելով.

ԺԵ.

Ժդ. Յաղաքս արեւոտաւոր Մակեդոնացոց: Այլ յիւքարոսս այս իմաստասէր էր, և կապեցաւ զարուանցն ի բռնաւորէն մակեդոնացոց: Այլ յետոյ կամեցեալ բռնաւորն լուծանել զիմաստասէրն՝ հարցանէր զնա այսպէս. «Վամիս ով Այլիքարոսս զի լուծից գքեզ»: Այլ նա տայր պատասխանի. «Այլ զինոր կապեալ իցեմ ես», իբր հոգւոյ նորա ոչ գոլով կապեալ. արդ ասի մարմինն ոչ գոլ մարդ այլ հոգին. և ապա խորտակեցին զսրուես նորա:

ԺԶ.

Ժե. Յաղաքս Անաքսարքոս: Անաքսարքոս իմաստասէր էր. սա ըմբռնեալ յԱքքեղասէ բռնաւորէ և արկեալ ի սանդ հարեալ լինէր նգով փայտեղինաւ, և ի սանդահարիլն մանրիլ ի նմանութիւն հնոց ինչ: Այլ սանդահարեւով սորա՝ ազգաւակէր և ասէր. «Սանդահարեւ, սանդահարեւ զպարկզ Անաքսարքոս. քանզի ոչ կարես զԱնաքսարքոս սանդահարել»: Օայս ասէր, նշանակելով Թէ իմաստասէր գոլով՝ մարմնոյն փոյթ և ոչ մի ինչ առնէր:

ԺԷ.

Ժզ. Յաղաքս վաղիցն Ալեքսանդրոս: Ալեքսանդրոս ամբրակացի էր ազգաւ, որ է քաղաք հին ցամաքին: Արդ հանդիպեալ սորա Փեղերոնի յաղագս անձին տրամարանութեանն Պլատոնի և կարծեցեալ, Թէ բարի է հոգւոյ բաժանիլն ի մարմնոյ՝ ընկեց զնքն ի պարսպէն, որպէս զի հոգին ելեալ՝ բաժանեացի ի մարմնոյն:

ԺԸ.

Ժէ. Յաղաքս պիւնիոնական Ստրատոն: Պիւնիոնականքն իմաստասէրք զիմեալք ի Պիւնիոնէ սամեացոյ՝ սորա ի ձեռն նշանաց զիմաստասիրութեանն զաւանդութիւնս ուսանին: Արդ՝ աւանդեալ լինէր նոցա ընդ այլսն և այս նշան. այսինքն՝ ոլոուես ոչ ուտել, որ է ոչ մատնել

2) B. Ժե. 3) B. զարուանց. A. լուս. «երուանցն» (?) 3) B. անլուծանելի ի մակեդոնացոցն. 5) B. եպիքարոս. 6) B. հոգոյ. 7) B. (այլ հոգին) չիք. 9) B. Ժգ. 9) B. անաքսարքա. 9) B. ըմբռնեալ. 10) B. (բռնաւորէ) չիք. 10) A. հանեալ. 11) B. (ի) նմանութիւն. 11) B. (ինչ) չիք. 12) B. սանդահարեալ. 12) A. զպարկո. 12—13) AB. անաքսարքա. 16) B. Ժէ. 16) A. կլեոմիքրատա. B. կլոսքրատայ. 16) B. կլեոմիքրատոս. 17) A. լուս. «առ զեղեկիսն». 18) B. տրամարանութե. 19) B. հոգոյ. 22) B. Ժբ. 22) B. Պիւնիոնականք. 23) A. լուս. «յառաջ եկեալք». 23) B. ի պիւնիոնէ. 23) B. սամեացոյ. 23—24) B. իմաստասիրութեան. 24) B. ունէին.

Թերէս
յաջող
դեմոնի
դիւքս
նոսա
հաւրն
քաղս
ղակե
որոյ

զիրաւունս կաշառաւք ընչից. քանզի աթենացի դատաւորքն կանխաւ, փոխա-
նակ դատակնէք տալոյ, ոլլուամբք վարէին առ ի դատապարտութիւն այնու-
ցիկ, որ ի դատարանին հանդիպէին: Արդ ասէին եթէ յոլլուանց դատա-
րանին ոչ է պարտ ուսուել:

ԺԲ.

Ժբ. Յաղագս Թեանոս պատրիարկան կնոջ: Կինս այս Թէանով լ
բռնաւորէ բմբռնեալ հարկաւորի ասել զանձառելիսն հայրենիս. իսկ նա
զեզուսն ծամեալ ի բաց եթուք, ոչ կամելով ի հարկէ ինչ ասել բռնաւո-
րին, ի բաց խլելով գործարանին ձայնականի:

ԺԳ.

Ժգ. Յաղագս Եղիշիմոս, և Սիւլպիանի: Եպամինոնդաս Թերայեցի
էր ազգաւ զաւրափար մեծագոյն, զաւրափարեալ ի մարտին զքարացոց,
աշակերտեալ Փիղզասոսի պետագորականի: Սա ի մարտի դոլով՝ ամենեկն
Թեանց. վասն որոյ և մեծագոյնս ընդդէմ զակեղեմոնացոցն կանգնեաց
յաղթութիւնս: Իսկ և Սիւլպիոն զաւրափար էր հռովմայեցոց, նմանա-
պէս ըստ սովորութեան և կենցաղոյն Եպամինոնդայ. յաղթեաց և սա
կարբեգոնական մարտին, որ և ի յաղթութենէն զազգին ընկալաւ մական-
նունութիւն, վասն զի կոչեցաւ Սիւլպիոն ասիրիկեցի. և ասիրիկեցիք կարբե-
գոնացիք են:

Ի.

Ի. Յաղագս անարատաւայեցի և բեռնախորհայցի: Ի սոմերոս քերթող
սեղք ազգ են դովգոնացոց: Ի սոցանէ քահանայք կաղնոյն նախակարեալք
լինէին: Առ այնմ կաղնոյ դիւթարան էր Արամազդայ, որ կոչէր դովգո-

- 2) B ոլլուամբք. 3) B. ի դատաստանին. 3) B. թէ. 6) B. ԺԹ.
- 6) B. պիւթագորականի (կնոջ). 6) B. այս թէովի. 7) B. զանձառ հայրենիսն.
- 9) B. ձայնականին. 11) B. Ի. 11) A. եպամինոնդաս. 11) B. սիւլպիոն.
- 11) A. եպամինոնդ այս. B. էպամինոնդաս. 11) B. թեբացի. 12) B.
- լիքարացոց. 13) B. պիւթագորականի. 13) A. լուս. «ի մարտ ելանե-
լով». 15) B. մեծագոյն ընդդէմ. A. լուս. «մեծամեծս». 15) B. զակե-
ղոմնացոցն. 15) A. լուս. «յարոյց». 16) B. զյաղթութիւն. 16) A. հռովմա-
եցոց. B. հռովմայեցոցն. 17) B. (և) կենցաղոյն. 17) AB. եպամինոնդաս.
- 18) B. (ի) յաղթենէն. A. լուս. «ի յաղթութենէն ազգին». 22) B. Իա.
- 22) B. անտոնալուայցն. 22) A. գիտնախշտայցն. B. գեանախշտայցն.
- 22) B. քերթողք. 23) B. (ազգ են) դովգոնացոցն. A. լուս. «գովգո-
նացիք». 23) B. կարգեալք. 24) B. արամազդա.

10
10
15
15
20
20
աթ
քա
պա
և

եպ
ցոց
զե
կե
«բ
քս
կոյ
A.
ազ

նական կաղնի: Արդ այսպիսի քահանայք, իբր աստուածոցն գոլով հաճե-
ցուցիչք, մաքրելով ոչ լուացեալք լինէին և ոչ ի մահիծս ննջէին, այլ
ի վերայ գեանոյ, որպէս ասէ քերթաւոյն յայնմ տաղի. «Այլ շուրջ
զնովաւ սեղք ընակեալք էին ենթասացողք, անտոնալուայք և գեանախշտիք»:

ԻԵ.

Իե. Յաղագս Սողոմի անյադութեան: Սողոմն աւրէնադիր էր աթենա-
ցոց. սա խնդրելով զնել զաւրէնսն պահանջեաց ի քաղաքացեացն երդումն,
զի մինչև ցտասնամեայ ժամանակս տեեսցեն առ նոսա աւրէնքն ի նմանե-
կեալքն. և այնուհետև, թէ ոչ թուեսցի հաճոյ նոցա՝ լուծցեն զաւրէնսն:
Առ զայս արար, զի ընդելուցէ զնոսա կալ մնալ առ սակաւ ժամանակս
յաւանդութիւնս նորա, քանզի գիտէր, թէ իբրև ճաշակեցցեն զաւրէնսն
այնուհետև դժուարափոխք լինիցին ի նոցանէ: Առեալ արդ Սողոմ զեր-
դումն յաթենացոցն և աւրէնագրեալ նոցա՝ ել յԱթենայ, պարտ ունելով
զտասնամեայն արտադոյ առնել զեզերանս: Արդ ի Վիւզիա եկն առ
Արիստո թագաւոր. զոր Արիստո ի զարմացումն կամելով շարժել արձա-
կեաց զնա ի շտեմարանս իւր, ցուցանելով թէ բաղում ոսկի է Արիստոսի:
Առ զառնալով ի շտեմարանացն Սողոմն հարցանէր Արիստո թէ ո՞ր
թուի քեզ բարբախտագոյն ամենայն մարդկան, կարծիս ունելով թէ
զնա արդէք նախ ամենեցուն ասիցէ: Այլ Սողոմ տայր պատասխանի.
«Տեղոս աթենացի». քանզի սահմանէր Սողոմն ոչ զճիսութիւնն և զերև-
ելին լինել բարբախտութիւն, այլ զանախտաբար կենցաղաւարեալն և
զարիւթութեամբ վախճանեալն: Արդ այժմիկ անյադ կոչէ զՍողոմ, իբր
յոլովագոյն հարստութեանն անհաւան, քան թէ զգանձսն զերէացոց
յաւժարեալ տեսանել. զի և հարստութիւնն բարբախտութիւն ինչ է առ
արտաքինսն, այլ երիս բարբախտութիւնս գիտէ բանս՝ զըստ հոգւոյ

- 24—1) A. դովգոնական. B. դողոնական. 1) B. ածոց. 2) A. լուս.
- «ոչ լուանային». 3) B. ի վերա. 3) B. քերթողն. 4) A. բնակեալ. 4)
- A. լուս. «լինեալք». 6) B. Իբ. 6) B. (Սողոմի) չէք. 6) B. Սողոմ.
- 6) B. գոլով. 7) B. աթենացոցն. 8) B. ի տասնամեա. A. ցտասնամեա.
- 8) B. տեսցէ. 8—9) A. (առ նոսա) առ ի նմանե կեալք աւրենքն. 10) B.
- արարեալ. 10) A. լուս. «զի միւս անգամ յաւելուցու ինչ». 10) B.
- ընդելուցէ. 11) A. լուս. «զարմացումն ինչ». 12) B. առ. 12) B.
- արդ. 13) B. գերդումն. 13) B. աւրէնագրեալ սոցա. 13) B. յաթենա.
- 14) B. զտասնամեայն. 14) A. ի զիւզիա. 14) A. լուս. «եղով» = առնե-
լով (?). 15) B. կամեցաւ. 16) B. ցուցանել. 17) A. լուս. «անդրէն». 17)
- B. (կրիստո) չէք. 19) B. (արդէք) նախամենիցուն ցուցանէ. 21) A.
- լուս. «եաց» = զերևելեաց. 21) B. կենցաղաւարելն. 22) A. զաւրէնս.
- 23) A. հարստութեանն. 23) B. (անհաւան) չէք. 23) B. լիբիացոց.
- 24) B. հարստութի.

անախտութիւն, զըստ մարմնոյ առողջութիւն և զըստ արտաքնոցն պատուականութիւն: Արդ՝ պարտ էր Սողոնի յաւելուլ ի պատասխանին, թէ հոգւով առաքինի ես՝ բաւական է քեզ, հարստութիւնդ՝ առ ի յարտաքնոցն բարեբաստութիւն:

ԻԲ.

Իբ. Յաղաքս Սիրարայ բեղեցիաւորութեան: Սոկրատէս իմաստասէր գոլով շքէր ի մեջ ամբոխին և զհամբական յորդորէր յիմաստութիւն, և մանաւանդ թէ թուէին նմա առ յիմաստասիրութիւնն ճահաւոր գեղեցկագոյնքն ի համբակացն. քանզի զբաջակերպն ասեն և քաջաբնակս գոլ: Արդ՝ էր կարծիս առ ամենացինս, եթէ մանկամոլ էր Սովկրատէս վասն ընտրելոյ զգեղեցկակերպսն: Այլ գտանի ի Պղատովն և ի թիւտիտոսի տրամաբանութեանն, և յամենայնի այսպէս ասելով ի դէմն Սովկրատայ, թէ գեղեցիկ է թէ թիւտիտոս և գեղեցիկ է Վարմիդէս. արդ շքափոխի բանս, և երևուին տայ մեզ Պղատոն, թէ գեղեցիկ զհոգին ասէ և ոչ զդէմն: Այլ կասկած եղև թէ և ընդ Աղկիպիտոսայ շաղաչարի ըստ գարշելի տուփութեանն. բայց սովկրատեանքն ասելով ասեն, թէ շաղաչարեցաւ ընդ ամենայն ոչ ախտատուութեամբ, այլ աստուածայնովն:

ԻԳ.

Իգ. Յաղաքս Պղատովն բեղեցիաւորութեան: Պղատոնի իմաստասիրի լուեալ, թէ մեծահոգի է Վիտինիոս սիկիլացւոց բռնաւորն նաւարկեաց առ նա: Իսկ արդ մեկնիչքն Պղատոնի այսպէս ասեն, եթէ նաւեաց առ նա վասն երկուց պատճառաց. մի՛ զի պատմագրեսցէ զհոգին որ յԱտենայ ելանէ, և միւս՝ զի հաւանեցուցէ զՎիտինիոս իմաստասիրել: Այլ ասէ աստու-

1) B. զանախտութիւն ըստ հոգոյ. 1) B. ըստ. 1) A. լուս. «բար».
«փարթամութիւն». 1) B. ըստ. 2) B. Սաւղոնի. 3) B. հոգով առաքին,
6) B. իգ. 6) B. Սոկրատայ գեղեցկասիրութե. 7) B. յիմաստասիրութիւն.
8) B. եթէ. 8) B. առ ի յիմաստութիւնն. 9) B. քաջաբնակ.
A. լուս. «բանս» = քաջաբանս. 10) B. սոկրատես. 12) B. ի պղատոնի
և ի թիւտիտոսի տրամաբանութեան. 12) B. սոկրատայ. 13) B. թեախիս.
14) AB. տա. 14) B. (մեզ)չէր. 14) A. լուս. «ցուցանէ». 14) B. ասաց.
14) A. լուս. «զերես». B. զդէմնն. 15) A. աղկիպիտոսայ. B. կիպիտոս.
16) A. լուս. «այլ». 16) B. սոկրատեանքն. 17) A. լուս. «այնի» «եօսան»
= ամենայնի, ամենեսան. B. ամենիսեան. 17) A. լուս. «մամբ» =
ախտատուփամբ. B. ախտաւոր տուփութե. 17) A. այլ անայնով. 19)
B. իգ. 19) B. Պղատոն. 20) A. լուս. «բնութիւն կամ միտ». 20) B.
զիտնոսիոս սիկիլացոցն. 21) B. պղատոն. 22) A. յեանեա. B. յեանա.
A. լուս. «ի յեանէ». 23) B. հաւանեցուցէ զզիտնոսիոս. 23) A. այլ.

ածայինն Վրիգորիոս, թէ վասն այսորիկ շոգաւ Պղատովն ի Սիկիլիայ, զի վայելեացէ պատուականութեամբ ճաշոցն Վիտինիոսայ: Աւ ստուգէ զասացեալսդ վաճառիլն նորա. քանզի ճշմարտապէս վաճառեցաւ ի ձեռն Վիտինիոսայ Պաւղսի նաւապետի զակեղեմովնացւոյ, զեգերելով նորա յայնժամ անդ: Այս Պաւղսի եկեալ յԱգրինա՝ վաճառէ զնա Անիկերիոսի ի մնասս յիտուն:

ԻԴ.

Իդ. Յաղաքս Վսենոկրատայ Լուչիակերպութեան: Վսենոկրատէս և Արիստոտելէս Պղատոնի էին աշակերտք, որք և յետ նորա փոխանորդք եղեն համալսարանին նորա: Իսկ արդ Վսենոկրատէս արար զստոյիկեան 10 հերձուածն, իսկ Արիստոտելէս՝ զձեմականն: Արդ ասի թէ այնպէս ողջախոհ էր Վսենոկրատէս, մինչ զի խրախանալով յափրոգիտականն ոչ շարժէր, զի հնազանդեցուցեալ էր զախտոն անսալ բանին: Արդ՝ երանելին Վրիգորիոս չարախաւսէ զնմանէ, իբր զըրկորամոլէ, և ասէ թողակեր, և ոչ մի ինչ ի կերակրոց հրաժարեալ, որպէս աւրէն է իմաստասիրի: 15

ԻԵ.

Իե. Յաղաքս Վիտինիոսայ Խառնախոսութեան: Վիտինիոս շնական էր իմաստասէր. և ասի շնական ի փոխաբերութեանէ շանց ցամաքայնուց. զի որպէս շունք ունին զպահպանականն և զընտրողականն իւրեանց յաւարաց, և պահեն զընտանիսն այսպէս և սա յընտրողականն և ի պահպանականն նոցունց, և պահէր զիմաստասիրութեանն զաւանդութիւնս և ընտրէր զճահաւորսն և զանյաջողակսն առ ի յիմաստասիրութիւն: Արդ Վիտինիոսն այն այնպիսի գոլով՝ վայելչապէս քաջահամարձակ էր. յանդիմանէր

1) B. անային. 1) B. պղատոն. 1) B. ի սիկիլա, 2) A. (զի)չէր. 2) B. վանլեացէ.
2) A. լուս. «պատուասիրութե». 2) A. զիտնիսեա. B. զիտնոսեա. 2) B.
(և) ստուգէ. 3) B. վաճառիլ. 3) B. ստուգապէս. A. լուս. «ճշմարիտ». 4) A. զիտնիսեա. B. զիտնոսայ. 4) B. զակեղեմնացոց. 4) B. նորա
զեգերելով. 5) A. լուս. «յայնժամ ժամանակի». 5) B. յեգիտեա. 5) B.
անեկերիոս. 8) B. իե. 8) A. սքենոկրատեա. B. քսենոկրատայ. 9) B.
և որք. 10) B. համալսարանի. 10) B. (արդ)չէր. 10) A. զստոյիկեան.
B. զստիկեան. 11) A. զձեմականն. A. լուս. «արան» = զձեմարան. 12)
B. քսովկրատէս. 12) A. լուս. «որպէս իբր». 13) B. իսկ երանելին. 14) A.
լուս. «զորովայնամոլէ և ոչ ի մի ինչ». 15) A. թողակեր. 15) B. յոչ
մի ինչ կերակրոց հրաժեալ. 17) B. իգ. 17) A. զիտնիսեա. 17) B.
խառնախաւսութե. 18) B. ցամաքայնոց. A. լուս. «շան ցամաքանուց». 19)
A. զնտրողականն. 20) B. զընտանիս. 20) B. նա. 21) B. աւանդութիս.
22) B. զճահաւորն. 22) B. զանյաջողականն. 22) B. (ի)չէր.
23) B. զիտնիսեան. 23) B. վանլչապէս.

և զգաւբարօրս, և զխորհրդականս, և զամենայն մարդ սակս բարոյ թերևս. այլ քաղաքականագոյն և ծաղրականապէս յանդիմանէր: Այս այս հայելով՝ արդ աստուածայինն Վրիգորիոս ասէ, թէ Վիոգենէս ծաղրածու մանաւանդ էր և պատրող, քան եթէ իմաստասէր. այլ խառնախաւսութիւն է ըստ 5 քաղաքականութեան և պատրանաց յառաջաբերել զբանն:

ԻՕ.

Իզ. Յաղագս Բնականն ի կարաս զոր և Բարձրագոյն հնար է մէկեւ, զի և այս յաղագս Վիոգենէսայ է: Արդ ասի թէ սա յաւուրս ձմերայնոյ յերեկորեայ ի կարաս իջանէր վասն ցրտոյն և ի տուրնջեան արտաքս ելանէր 10 վասն արևուն. յաղագս որոյ և երբեմն ջեռնլով նորա, ի վերայ հասեալ Աղեքսանդրոս մակեդոնացի ստուեր առնէր ի վերայ նորա, զի մի ջեռցի, միանգամայն ասելով ցնա. «Ասա Վիոգենէս, զինչ կամիս, զի շնորհեցից քեզ»: Աւ նա ասէ. «Օ այս ինչ շնորհեա ինձ. փոքր ինչ ի բաց կացցես յինէն, զի ջեռաց»: Սոյն և առ Պտողմէոսիւ եղև, և է այսպէս. 15 Շաւտատէս ոմն աղեքսանդրացի կացեալ ի տեղոջ ուրեմն յարևու, քաղելով ի ձորձոց իւրոց զբրանածին բծիծան, զսա ի վերուստ ի բարձաւանդակէ ուստեմն տեսեալ Պտողմէոս էջ զի առցէ զնա ի թագաւորական ապարանն: Աւ Շաւտատէս տեսեալ զնա՝ եմուտ ի բեկոր ինչ կարասի, և թաքեալ ի Պտողմէոսայ: Աւ յետոյ իբրև վատարախտ զսա ոմանք 20 դաւաճանէին, և այլք ասէին, եթէ ինքն էր Պտողմէոս, որ և զմեծավերջ տաղս զայս բարբառեցաւ. «Պիտանացու է ինձ կամիլ բախտի, քան եթէ խելք կարասով»: Օ այս ասելով նշանակէր թէ կարասն այն լի էր խելաւք վասն Շաւտատէայ, այլ վասն վատարախտութեան նորա ոչինչ աւգուտ եղև նմա բաղմութիւն խելացն: Իսկ արդ պատմութիւնս այսպիսի է. 25 այլ շարագասութիւնն այսպէս պիտի և Վիոգենէսայ խառնախաւսութեանն, որով զաւտարան աիշեցուցանէր, կամ եթէ Վիոգենէս խաւսել տայր

1) B. զաւբարօրս. 1) A. լուս. «խոհեմականս». 1) B. բարոյ. 2) A. այլ. 3) B. անհինն. 3) B. (թէ) զիոգենէս. 3) A. լուս. «ծաղրական». 4) A. լուս. «ական». = պատրողական (?). 4) A. այլ. 5) B. քաղաքականութեան. 5) B. յառաջ բերել. 5) A. լուս. «յառաջաբերեալ բանն». 7) B. իէ. 8) B. զիոգենէայ. A. զիոգենէա. 8) B. յաւուր ձմերայնոյ. 9) A. յերեկորեա. 10) B. ի վերա. 11) A. լուս. «անդ». 11) B. ի վերա. 12) B. զիոգենէս. 13) B. կայցես. 14) B. պտողմիոսիւ. 15) A. լուս. «սոկրատէս». 15) B. ի տեղոջ. 16) B. զբրտածին. 17) B. ուստի. A. լուս. «իմեմնէ». 17) B. պտողմէոսի. 17) B. (զնա) չէր. 19) A. ի պտողմէա. B. ի պտողմիեա. 19) A. լուս. «ոյ». 20) A. լուս. «պարաւէինն». 20) B. թէ ինքն իսկ (էր). 21) B. պատառ. 23) A. շաւտատէա. 23) B. այլ սակայն. 23) B. աւգտեալ. 24) B. (եղև) նմա և. 25) A. զիոգենէա. B. զիոգենէա. 26) B. աշխեցուցանէր. 26) B. զիոգենէս.

այնոցիկ, որ ստուերն առնէին նմա՝ բռնաւորացն. այլ զայս ասէ թերևս, քանզի բռնաւոր բանիւք տեղի տայր տալ հանդիպեցելոցն: Արդ կամ միոյ գոլով պատմութեանն խառնախաւսութեանն և կարասին շարագասութիւնն լծակցեալ լինի, և կամ երկու գոլով պատմութեանց՝ շարագասիլ պարտ է զՎիոգենէսայ խառնախաւսութիւնն ընդ ոճոյն: Այլ եթէ բռնաւորք կոչեցեալ լինին խտտագոյն բանս, և նոյն ինքն աստուածայինն Վրիգորիոս ասաց իբրու յողբերգութենէն. քանզի մանաւանդ ողբերգակքն այդպիսի յեղանակաւ վարեալ լինին. «Այլ զնուաստագոյն զնկանակսն հիւրոցն պատրաստեցուք»: Այսպիսի ինչ աւանդութիւն առ յողբերգակացն և մանաւանդ առ ի կատակերգակացն ասացեալ, եթէ ի ձեռն անոյշ 10 նկանակացն արհամարելով զնկանակսն իբրև զնուաստս: Արդ խաղ առնէ աստուածայինն Վրիգորիոս, աւանդութեամբն վարելով ասէ. զի ի ձեռն խառնախաւսութեանն, որ բարբառելովն հեշտացուցանէր, արհամարեալ զհանդիպեալսն յանդիմանէր զնոսա: Այլ ըստ խմում դատողութեան մի վարկանիմ՝ զխառնախաւսութեանն և զկարասին պատմութիւն: 15

ԻԶ.

Իէ. Յաղագս Աշխիւրեայ: Ապիկուրոս իմաստասէր էր և այսպէս կարծէր, թէ աստանաւոր իրողութեանցս Աստուած նախախնամութիւն ոչ առնէ: Սա և կատարած ամենայն բարութեան զհեշտութիւնն զնէր: Իսկ արդ այժմիկ մեկնողք իմաստասիրացն ասին կատարած եղեալ նորա զհեշտութիւնն ոչ զանմաբուրն, այլ զնկանակացոյն հաստատութիւն: Սակայն իմաստասէրքն անարգեն զնա, և վասն զի կատարած բարութեան զհեշտութիւնն դնէ, և ոչ զառաջին բարին միայն, որ է Աստուած, և վասն զի նախախնամութիւն ոչ ասէ: 20

ԻԸ.

Իը. Յաղագս Արատէսի: Արատէս թերայեցի էր բիովտացի ազգաւ: Սա կամեցեալ իմաստասիրել ըստ շնական իմաստութեանն, առեալ զգոյս

1) B. ասէր. 3) B. գոլ պատմութիւն. 3-4) B. և կարասի և շարագասութի կապակցեալ լինի. 4) B. գոլ. 4) B. շարագասել. 5) A. զգիոգենէա. B. զգիոգենէա. 5) B. խառնախաւսութիւնն. 6) B. լինի. 6) B. անհին. 8) B. այսպիսի. 9) A. լուս. «չեռի ես ի խաւսել ի բնաբանէն այր դու». 9) A. և այսպիսի. 9) B. (առ) այլ յողբերգականացն. 11) B. նշանակացն. 12) B. անհինն. 14) B. դատողութեա. 15) B. զխառնախաւսութիւն (և զկարասին պատմութիւն). 17) B. իը. 17) A. եպիկուրեա. 17) A. եպիկուրիոս. 21) A. այլ. 21) B. հաստատութիւն. 22) B. բարութեան. 26) B. իթ. 26) B. թերացի. 26) B. բւովտացի. 27) B. կամեցաւ. 27) B. ըստ նշանակի իմաստասիրութեան.

իւր ընկեց ի հանդէսն, բողոքելով այսպէս. «Արատէս արձակեմ, զոր ինչ
կրատեսիս են, զի մի յաղթեցեան գոյքս կրատեսի»: Եւ թողացոյց զվայրս
իւր, զի լինիցին մեղաբաւար: Եւ «մեղաբաւար» է վայրն, ուր արձակեալ
լինին ոչխարք ի ճարակս. քանզի «մեղաւ» զոչխարէ ասացեալ շումերոս,
5 աստուատ և մեղաճարակք են հովիւք, և «մեղովտէ» մորթ ոչխարի:

ԻԹ.

ԻԹ. Յաղագս աշխարհի: Շնական իմաստասէր ոմն — ոմանք
զԱնտիսթենէս ասեն և ոմանք զՕնոն գօլ զնա — երկբայաբար նաւելով
նորա ի ձմերանի, և նաւակոծութեան եղելոյ գոհութեամբ հանդուրժէր
10 հասելոյ նմա տնանկութեանն և բարբառէր բախտին. «Ով բախտ, շնորհ
քաջ խոստովանիմ բեզ ունել, զի զգոյս իմ կացուցէր մինչև յաղա-
բողոնս». յայտ է, եթէ զգոյս իւր ի նաւն բարձեալ ունէր, և կորոյս:

Լ.

Լ. Յաղագս Աշխարհի: Անտիսթենէս շնական իմաստասէր հարեալ
15 և գան առեալ ի դէմնն, առեալ քարտ գրեաց ի նմա զհարկանողն, և
կառուցեալ ի ճակատն զքարտն այնպէս շրջէր:

ԼԵ.

ԼԵ. Յաղագս իմաստասիրին կացելոյ յարևոյ զարեւոյս: Սարտուցեալ
լինելով շումնայ ի բարբարոսաց, կացեալ իմաստասիրին զարն ամենայն
20 յարևոն ըզձայր, և անկեալ հուր յերկնից եկէզ զբարբարոսն և զնոյն
ինքն զիմաստասէրն:

ԼԲ.

ԼԲ. Յաղագս Պովտիգէ: Պովտիգէ քաղաք է շինեալ ի Թիրակ.
յայտ մքաղաքի իմաստասէր ոմն կացեալ ի Ժամանակս ձմերանի ապշութեամբ:

2) B. կրատեսին են. 2) B. կրատեսի գոյքս կրատեսի. 2) A. թողացոյց զզարս. B. թողացոյց զվայրս. 3) B. մեղաբաւար. 5) B. մեղաբարակք. 7) B. Լ. 7) A. աղաբարողին. 8) B. զնոն. 8) B. երկբաբար. 9) B. նմա. 9) A. լուս. «բեկ» = նաւարեկութեան. 10) B. վտանկութեան. 11) B. քաջ քեզ. 11—12) A. յաղաբարոնս. 12) B. թէ. 12) B. կոյր. 14) B. լա. 14) B. Անտիսթենայ. 14) B. Անտիսթենէս. 16) B. այսպէս. 18) B. լբ. 18) A. կեցելոյ. B. կացելոյ. 18) B. (ամենայն)չէր. 19) AB. հոմա. 19) B. ի բարբարոսացն. 20) B. ընձանայր. 20) B. զբարբարոսն. 21) B. (զնոյն) զինքն. 23) B. լբ. 23) A. պովտիգէա. B. բովտիգէայ. 23) B. Պովտիգէա. 24) B. ձմանի. 24) A. լուս. «հիացմամբ».

ըզձացեալ — ապշութիւն ասացեալ է զվերանալն հոգով իմաստասիրին
և զլինելն երկնագնաց — և ըզձացեալ՝ ելոյժ զմարտն ներագգի եղեալ
ի քաղաքին:

ԼԳ.

ԼԳ. Յաղագս արևարևան ինքորոյն: շումերոս քերթող չոգաւ ի գաւառն
5 արկագացոց, որ է Պելովպոնեսոս, հանդիպեցաւ ձկնորսաց ոմանց, որ
քաղէին զորջիւնն յինքեանց: Եհարց զնոսա այսպէս. «Երբ յԱրկագիոյ
ձկնախոյզք, արդեք հուպ եմք յինչ»: Եւ է միտք հարցուածոյս այսպէս.
«Ով արք արկագացիք ձկնորսք արուեստիւ, արդեալք որսացեալ եմք ինչ»: Եւ
ձկնորսքն պատասխանի ետուն այսպիսի տաղիւ. «Օ որս ինչ ըմբռնեցաք,
10 յայնս ոչ եմք հուպ, այլ զորս ոչ ըմբռնեցաք՝ մերձ ունիմք»: Եւ է
տաղիս միտք այսպէս. եթէ յաղագս որոյ մաքրիմք յորջլոցս, զորս կալաք՝
աստանաւր սպանաք, և զորս ոչ կարացաք ըմբռնել ունիմք ի ձորձս մեր:
Եւ ոչ իմացաւ շումերոս, թէ որպէս ասացաւ տաղս այս, և փոքր ինչ
դադարեալ անդանաւր մահացաւ ի տրտմութենէ անտի: Եւ և ասեն
15 թէ հրամանատրութիւն եղեալ էր առ շումերոս, թէ յորժամ խնդիր ինչ
լինիցի առաջի նորա եղեալ, զոր ոչ կարացէ լուծանել յայնժամ մահացի:

ԼԴ.

ԼԴ. Յաղագս Աշխարհի և Արիստոտէլէ: Արիստոտէլէս իմաստասէր էր,
աշակերտ լեալ Պլատոնի. թէպէտ և մանաւանդ յաղագս բնաբանական
20 մասինն իմաստութեանն յոլովացեալ փութացաւ զամենեցուն, որ յետ
երկնայնոցն մարմինք՝ զպատճառս նոցա ասել և զբնութիւն. իբր՝ զերկրի,
զծովու, զաւղոյ, զթերին, զկենդանեաց, զանկոց, զարժմանց և զորոտմանց
և պարզբար զամենեցուն զյոյզպիսեաց: Յետ քննելոյն զամենեցունց
զբնութիւնս կամեցաւ և զԱրիստոտի բնութիւնն բնաբանել, և ոչ կարացեալ
հասանել ընկեց զինքն յայն տեղի ծովուն, բարբառելով այսպէս. «Քանզի
Արիստոտէլէս զԱրիստոտի ոչ ըմբռնեցաք ըմբռնեալ լիցի Արիստոտէլէս
առ յԱրիստոտէլէս»: Եւ մեռաւ Արիստոտէլէս այսպէս:

24—1) B. ապշութիւն ընձացեալ. 1) A. լուս. «հիացումն». B. ապշութի. 1) B. հոգով. 2) B. ներագգին. 2) A. լուս. «զլեալն». 5) B. լբ. 6) B. արկագացոց. 6) B. որք. 7) B. յինքեանց. 7) B. ցնոսա. 7) B. արկագիա. 8) B. ձկնախոյզք. 8) A. «արդեք» ուղղուած և «և»-ի վերջը գրուած է «ա». 9) B. արդեք. 9) B. որսացեալք. 10) B. այսպիս. 10) B. զոր. 19) B. լե. 20) B. եղեալ. 20) A. պղատոմի. 20) B. բնաբանական. 21) B. յոլովացեալ իմաստութեալ. 21) B. զամենիցուն. 22) B. երկնայնոց. 24) B. զամենիցուն. զյոյզպիսեացը. 24) B. զամենիցունց. 25) B. բնութիւն. 25) AB. վերոպոսի. 25) A. զբնութիւնն. 27) A. վերոպոս. 28) A. յերոպոսէ. 28) B. արիստոտէս.

Այլ Աւրիպոս տեղի է ի ծովուն ի մեջ բիովտացոց կղզոյն և Աստիկէոյ, որ և եւթնեկի յաւուր դարձեալ լինի, և փոփոխեալ լինի ջուրն, որ ի յայսմ կողման ճաղղայրել թուեցեալ (?) և ընկղեալ (?), և դարձեալ բղկեալ և լցեալ, որպէս և էր յառաջնումն. և այս լինի, որպէս 5 ասացի յաւուրն եւթն անգամ: Այլ մահացան պարտ է ասել հասարակաբար փոխանակ եթէ Հոմերոս և Արիստոտել. քանզի Հոմերոս վասն արկադական խնդրոյն մահացաւ, և Արիստոտելէն վասն Աւրիպեայ:

ԼԵ.

ԼԵ. Յաղագս Զրհրոյն Ալեանիւնայ: Ալեանիւնայ մի էր ի շնական իմաստասիրացն. սա ի միում ջրհորի հաստատեալ զանձն իւր՝ հանէր ջուր ուղեորացն, և ի նոցանէ հաց առնոյր և ուտէր: Այլ սքանչացեալ լինի առ յիմաստասիրացն և սա իբր ժուժկալ:

ԼԶ.

ԼԶ. Յաղագս Հերակլեայ Երեսուրան: Հերակլիտոս և Վիմոկրատէս 15 ոչ ի միում ժամանակի լեալք, այլ բնաբանականք գոլով՝ նմանապէս զաշխարհիս զայսորիկ զՆեոսմոնն խաղ առնէին, մին ծիծաղելով, և միւսն լալով. զի Վիմոկրատէս ստէպ զիրողութեամբք սորա ծիծաղեալ և Հերակլիտոս՝ լացեալ: Այլ էր Վիմոկրատոս արդերացի և Հերակլիտոս՝ եփեսացի:

ԼԷ.

ԼԷ. Յաղագս սեպտարակացն և անյատակացն: Այլ են սորա զանազանք ի միմեանց. իսկ անյատակացն է այսպէս. Պերինթոս իջեալ ի դժոխս, զի յափշտակեցէ զՊերսեփոնէ՝ զգուստրն Պրուտոնի, և կապեալ եղև առ վէմս ոմանս: Արդ՝ իջեալ Հերակլէս, զի առցէ զՊերինթոս՝ զնա առ 25 ինքն ձգեաց. այլ յատակք նորա առ քարինսն մնացին, և կոչեցաւ Պերինթոս՝ անյատակ:

1) B. Այլ և. 1) AB. ևրոպոս. 1) B. բւովտանացոց. 3) A. յայսմ ի կողմանս. 3) B. ճողոպրեալ թուեցեալ և ընկղեալ. 4) B. բխեալ. 4) B. (և էր)չէք. 7) A. երիպեա. B. ևրոպիեայ. 9) B. լլ. 9) A. կղեանթեա. 10) A. լուս. «սա ի ջրհորի միում կացեալ». 10) B. հանել. 12) B. լինի սա (առ). 12) B. (և սա) իբրև զժուժկալ. 14) B. լէ. 14) A. հերակլիտեա. 14) B. հերակլիտեա թշուառութե. 14) B. Հերակլիտոս և զիմոկրատէս. 15) B. լիեալք. 17) B. միւս. 17) B. զիմոկրատէս. 17) B. զիրողութեամբք. 17) B. ծիծաղէր. 18) B. հերակլիտոս. 18 - 19) B. հիւպոկրատոս. B. հերակլիտոս. 21) B. լլ. 22) A. անյատակացն. B. անյատակացն. 23) B. զգուստր. 23) A. պրատոնի. A. լուս. «պրուտ» = պրուտոնի. 24) B. հերակլէս.

Իսկ յաղագս սեպտարակացն է այսպէս. երկուք ոմանք եղբարք ընդ ամենայն երկիր ցուցանելով ապիրատութիւնն՝ անուանէին Աեկրոպեանք, ի զիծեցուցանելոյ գործոցն ընկալեալք զմականուութիւնն: Այլ մին ի սոցանէ անուանէր Պասաղոս և միւսն Աղկեմոն որպէս ասէ Ասիովոս 5 յիշատակադիր: Այլ զոսա մայրն իւրեանց, որ անուանէր Սեմնոփիս տեսանելով բազում չարիս գործեալ՝ ասէր եթէ դեռ ոչ էք հանդիպեալ սեպտարակին: Այլ երբեմն Հերակլեայ ընդ ծառով ննջելով և նորուն զինուցն զտնկոյն կախելով՝ խորհեցան նորա ի զէնսն ձեռն արկանել. և վաղվաղակի իմացեալ Հերակլեայ ըմբռնեաց զնոսա և գլխիվայր կապեալ ի փայտի բառնայր: Այլ յայնժամ նորա զպատուիրան մաւրն իւրեանց 10 յիշէին. քանզի տեսանէին ի կախ գոլով զյատական Հերակլեայ սեպտարակին թաւութենէ մաղկցն և առ միմեանս զնոյնս տրամաբանելով՝ առնէին յոյժ ծիծաղել Հերակլեայ, և վաղվաղակի ի կապանացն ելոյժ զնոսա:

ԼԸ.

ԼԸ. Յաղագս դարկելոյն Պանայ: Պենեղովպէ կին էր Ողիւսեայ. սորա 15 յածելով ի մոլութեանն ուր յածեալն եղև բազումք ոմանք եկին կին խաւսել զՊենեղովպէ: Այլ նա աւր յաւրէ պղերգացեալ լինէր, ոչ և միում ումք կամեցեալ ամուսնանալ, վասն զի Ողիւսեայ սպասէր: Արդ ամենքին պաշարելով զնա՝ շղաշարեցան ընդ նմա, և յղացեալ՝ ծնաւ զՊան. վասն որոյ և Պան կոչեցեալ լինի, քանզի ի բազմաց եղև սերմանեալ: 20 Այս արդ աստուած անուանեցին, կոչելով նոխազոտն Պան:

ԼԹ.

ԼԹ. Յաղագս Ինիւնեայ և Հերակլեայ, որ կոչեցաւ այսպէս Ինիւնեա:

2) B. ապիրատութի. 3) B. (ի)չէք. 3) A. ընկալեալ. 3) B. զմականութիւն. 4) B. պաստողոս. 5) B. եւովզէս յիշատադիր. 5) B. մեմնոփիս. 6) A. գործել. 6) B. (եթէ)չէք. 7) B. «սեպտարակին» բառից յետոյ մի նոր գրիչ աւելացրել է «և թաւայատակին». 7) A. հերակլեա. B. հերակլէս. 7) B. նորին. 8) B. ձեռնարկել. 9) A. հերակլեա. B. հերակլեա. 10) A. լուս. «կրէր». B. մի նոր գրիչ. «երկրէր» (?) 11) B. յիշեցին. 11) B. զատակսն. 11) A. հերակլեա. B. հերակլեայ. 13) A. հերակլեա. B. հերակլեայ. 15) B. լթ. 15) B. մի նոր գրիչ «պարկելոյն» ուղղել է «անպարկելոյն». 15) AB. պանա. 15) B. Պենեղովպէ. 15) A. է. 15) A. ողիւսեա. B. ուղիւսեա. 16) B. և բազումք. 18) A. ողիւսեա. B. ողիւսեա. 19) B. ամենիքն. 19) B. յղացաւ և. 20) B. (ի)չէք. 20) B. եղեալ. 21) B. (զս)չէք. 21) «արգ»-ից յետոյ մի նոր գրիչ աւելացրել է «զսայ». 23) B. ի. 23) A. բիւթինեա և հերակլեա. B. բիւթինեայ և հերակլեայ. 23) A. բիւթինա. B. «այս բիւթինա». մի նոր գրիչ աւելացրել է. «որ թարքմանի եղնաձաշակ».

Եւ կոչեցաւ այսպէս պատճառաւ այսպիսեալ. անցանէր ընդ երկիրն Պարովպիդեան շերակղէս, բերէր և զորդի իւր շիղղոս: Ապա քաղցելով շիղղոսի և կերակուր խնդրելով յարտաւարէ ումենէ, որ թէպէտ ամաս անուանէր, հայցեաց շերակղէս հաց. և իբրև ոչ ետ, այլ և անարգեաց զնա, առեալ շերակղեայ զմի յամուրց եղանցն՝ եղեն և ճաշակեաց և ինքն և որդին իւր, և կոչեցաւ վասն այսր պտտճառի — Իւթեհաս, որ թարգմանի եզնաճաշակ. քանզի բոլոր եղամբն ճաշեաց: Աստուտ եղև շերակղև մարան ընդ Պարովպացիան, զի թէպէտ ամասնտոսի ելանելով ի քաղաքն և ասելով, իբր թէ թշնամի եկն ի գաւառն՝ ելին ի վերայ նորա. և նա յաղթեաց ամենեցունց:

Խ.

Խ. Յաղագս Եւթեհէի: Ասի շերակղէս յերիս երեկունս յղացեալ լինել և ծնեալ, և այսպիսի իրս առասպելաբանեն յաղագս նորա: Մամնապէս ասի, թէ դոյն ինքն շերակղէս ընդ ամենայն դատերսն թեստիոսի խառնակեցաւ, և յամենեցունց մանկունս ծնեալ իբր թէ վասն այսորիկ աստուածարեցին զնա, և զայս՝ երեքտասաներորդ նահատակութիւն նմա անուանեցին:

ԽԲ.

Խա. Յաղագս Իրովիանոս և Կրովիտոս Կոչեցն զՅուդեանոս: Վանզի Յուդեանոս զանուն քրիստոնէից ի գալիլէացիս փոխարեաց, արդ կամեցեալ աստուածայինն Վրիգորիոս խաղ առնել և ասել, թէ պարտ է և մեզ զՅուդեանոս կոչել յանուանցն, որ ըստ նմայն և ասէ թէ կոչեսցուք զնա Իրովիանոս, իբր թէ կուսպարիշտ, և Պիսէոս, իբր թէ պատուող այնմ, որ ի Պիսիա պատուէր: Եւ պատուեալ լինէր ի Պիսա Ծևս. այլ Պիսա քաղաք էր յԵղզղաթ. և ասէ պարտ է կոչել զՅուդեանոս — Պիսէոս,

1) B. (Եւ կոչեցաւ) չիբ. 1) B. (այսպիսեալ) չիբ. 2) B. զրովբիդեան. 2) B. (շերակղէս) մի նոր գրիչ. «Շերակղէս». 2) B. հեղղոս. 3) B. հեղղոսի. 3) B. թէպէտ ամաս. A. թէպէտ ամաս. 4) B. հերակղէս. 5) A. հերակղէս. B. հերակղէս. 5) B. յամուրց. 5) B. (և) ինքն. 7) B. ճաշակեաց. 8) B. հերակղի մարտ. 8) B. զրովպացիան. 8) B. թէպէտ ամասնտոսի. 9) B. (թէ) չիբ. 9) B. մի նոր գրիչ աւելացրել է «ելին» չից առաջ «և քղքցիքն». 9) B. ի վերա. 10) B. ամենեցունց. 12) B. խա. 12) B. եռեկիր. 12) B. հերակղէս. 12) B. յերեկունս. 13) B. լինի. 14) B. դոն. 14) B. հերակղէս. 14) B. թեստիոսի. 15) B. յամենեցունց. 15) B. ծնաւ. 19) B. իբ. 19) B. յաղագս իրովիանոսի. Եւ կովստաւրոս կոչեցելոյն զյուլիանոս. 20) B. յուլիանոս. 20) B. ի գալիլէացիս. 20) B. փոփոխեաց. 21) B. գրիգորոս. 22) B. կոչել զյուլիանոս. 22) B. յանուանց. 22) B. «նմայն», մի նոր գրիչ աւելացրել է «ածիցեն». 22) B. (թէ) մի նոր գրիչ աւել. է. «թէ». 23) B. գովիանոս. 23) B. կուսպարիշտն. 24) B. ի պիսիա. 24) B. պիսիա. 25) A. եղզղաթ. B. յեղզղաթ. 25) B. զյուլիանոս.

որպէս Ծևս, և Եղզղէոս վասն Եղզղեայ, որ ասի, եթէ սուփեցաւ Երիտրոսեայ, ինքն մարդ գոլով, և սպանաւ ի ձեռն Երեսի. քանզի Երէս փոխանակ նորա սուփեալ լինի Երիտրոսեայ: Եւ յովստաւրոս պարտ է կոչել զՅուլիանոս վասն զյուլս բոլորովին զոչեցելոյն և այրելոյ նորա աստուածոցն:

ԽԳ.

ԽԳ. Յաղագս Կերդաղ: Կերդաղ կոչի աղուէս. աստուտ և կերդաղի չարութիւնն է և նեղութիւնն. քանզի նեղաւոր և չար է կեղանիս այս: Եւ յովստաւրոս արդար մարդ կարծեցեալ լինէր, իբր թէ ուստր Երամազդայ: Երբ զոր ինչ ասէ աստուածայինն Վրիգորիոս՝ այսպիսի ինչ է, թէ Յուդեանոս զչարութիւնն իւր թարգմանէր ի ձեռն մակաստեղծ բարուցն, ապիրատ գոլով արդարաձեւութեամբն:

ԽԴ.

ԽԴ. Յաղագս Սեդեան և Պրովիտոս: Պրովտոս այս էր թրակացի, զորոյ զորդիսն սպան շերակղէս: Սա դիւթ էր, և եղեալ ծովային դև բնակեցաւ ի փարոս կղզոջ. վասն որոյ և Պրովտիս կղզի անուանի փարոս. և լինէր փոխակերպեալ առ մերձաւորսն, զի մի հայցեսցի դիւթութիւնս ասել և նախագիտութիւնս:

Եւ յնպէս և Սեդամուս, որ ասի սևտոն դիւթ էր և սրբազանիչ: Սա երեկեցոյց զԱրիստական քահանայադործութիւնն եղլենացւոցն, որոց 20 և եղլենացիքն նմանեցին: Եւ Սա և սա ի փոխակերպելոցն էր, որպէս դիւթ. քանզի դիւթքն այնպիսիք՝ այնքան ասէ զարութիւնս ունէին, որպէս զի փոխակերպիլ յոր ինչ և կամէին, մինչ զի ոչ լինել ծանուցեալ առ խաւսողացն ընդ նոսա:

1) A. լուս. «աղոնիս». 1) B. աղովզոսի. 1) B. թէ. 1) B. «սուփեցաւ» մի նոր գրիչ աւելացրել է «ատովիս». 2) A. աիրոգիտեա. B. աիրոյգիտեայ. 3) B. փոխան. 3) A. աիրոգիտեա. 4) B. ցուլ. 4) B. այրելոյն. 4) B. նմա. 7) B. իբ. 7) B. կերդաղ. 7) B. «աստուտ» — մի նոր գրիչ «և». 9) B. արամազդա. 9) B. ածաինն. 10) B. յուլիանոս. 12) B. «արդարաձեւութիւն». յետոյ՝ մի նոր գրիչ. «թագանել զբարսն ջանայր». 14) B. իբ. 14) A. պրովտեա. B. պրոտայ. 14) B. Պրոտէս. 15) B. հերակղէս. 15) B. ծովային. 16) B. կղզոջ. 16) B. պրոտիս. 17) A. փոխանակերպեալ. 17) B. հայցիցի. 17) B. դիւթս. 19) A. լուս. «նոյն» = նոյնպէս. 19) B. մեղամբուս. 20) A. լուս. «յայտնեաց». 20) B. քահանայադործութիւն. 20) B. ելլենացոյ. 21) B. ելլենացիքն. 23) B. «դինչ», մի նոր գրիչ ուղղել է «որպ». A. լուս. «որպէս զի». 23) B. լինէին. 24) B. խաւսողսն.

ԽԳԻ.

ԽԳ. Յաղագս յեփեսոսացոյ հրոյն : Սիկիլիա կղզի է մեծագոյն տրամակայեալ Երատաղիա : Ի նմա է քաղաք ոմն՝ Կատանէ ասացեալ . և վերագոյն Կատանեայ լեառն է, յորմէ ելանէ հուր ուժգին և հանապաղ . և կոչի լեառնն Յետնէ, և հուրն կոչի խառնելիք շեփեսոսոսի . և հուրն այնչափ է, մինչ զի գերագոյն բղխեալ շատանայ, և գետաւրէն բերեալ լինի և հոսեալ, որպէս ջուր հանդերձ վերատրեալ հրատեսակ նիւթովն . եւ է աստուածային իմն հուրն այն, զի ասի, թէ երբեմն հայր ոմն հանդերձ որդւով իւրով գտեալ ի լերինն յայնմիկ և յանկարծակի հոսեալ հուրն գետաւրէն և անհուն եղև : Այլ մանուկն առեալ զհայրն ի վերայ ուսոցն և բերելով զնա՝ փութացաւ անցանել : Եւ պատկառեալ հուրն ի գործոյ որդւոյն եհատ զհոսումնն իւր, և անց մանուկն հանդերձ հարբն իւրով անվնաս :

ԽԽ.

ԽԽ. Յաղագս Եփեսոսի և Փաղաղաբնոսի Կաթողոսոսի Կաթողոսոսի Կաթողոսոսի : Եքոսս բունաւոր էր ցամաքին . սա խտագոյն գոլով՝ խոկայր բաղմատեսակ մտածութիւնս և տանջանարանս . առ որով և կամեցողքն անխնայ տանջեալ՝ արձակէին զպատուհասեալսն, որպէս և նոյն իսկ քերդոյն գրէ յաղագս նորա — «Յեքետոս՝ թագաւորն մարդկան, խայտառակիչն ամենեցուն» :

Եւ Փաղաղաբնոս այսպիսի ոմն է . զի և նա նորագոյն տանջանարանաց եղև գտիչ : Այլ էր ազգաւ սիկիլացի նա : Գիտնիւսեայ բունաւորի շնորհուկս առնելով, խտագոյն գոլով նորա, և պատուհասական առնել ցուլ պղնձի, յոր պարս կարծէր արկանել զպատուհասեալսն . և հուր առ նովաւ վառեալ, զի ի ներքոյ գոլով և կիզեալ լինելով՝ աղաղակեցնն . և ձայնին ելանելով ընդ բերան ցլուն թուեցի ցուլն կիզելով՝ գոչիւն հանել : Եւ տեսեալ զՓաղաղաբնոսի տմարդութիւնն Գիտնիւսի զինքն արկ ի ցուլն, և կիզեալ սպան :

2) B. ԽԽ. 2) B. յայնացոյ. 2) B. Սիկիլա. 2) B. տրամակայեալ. 3) B. խտաղիայ. 4) A. կատանեա. B. կատանա. 5) B. «լեառն» մի նոր գրիչ, «այն». 5) B. խառնարան. A. լուս. «խառնարան». 5) A. եփեսոսոսի. 6) B. գերանագոյն. 6) B. շատանա. 9) B. որդւովն (իւրով). 9) B. (հոսեալ). մի նոր գրիչ, «հոսել». 10) B. ի վերա. 10) B. ուսոց. 12) B. որդոյն. 12) B. զհոսումն. 13) B. (իւրով)չիք. 15) B. ԽԳ. 15) A. աւլաոսիգոսի. B. պաղաղաբնոսի. 15) B. բունաւորն. 16) B (գոլով)չիք. 17) AB. անխնա. 18) B. նորայ. 19) A. լուս. «խայտառակն». 19) B. ամենեցուն. 20) B. նորագոյն. 20) B. «տանջանաց». մի նոր գրիչ ուղղել է. «տանջանարանաց». 21) A. այդ. 21) B. սիկիլացի. 21) B. գիտնոսեայ. 22) A. լուս. «պատժասէր». 23) A. լուս. «զպատժապարտսն». 24) B. ի ներքս. A. լուս. «ներքս». 25) B. ցլուն. 25—26) B. և գոչիւն հանելով. 26) B. գիաղաղաբնոսի. 26) B. գիտնոսի. 27) B. սպանաւ.

ԽԶ.

ԽԶ. Յաղագս շեփեսոսացոյ : Առասպելեալ եղև գազան ինչ գոլ ի Լեռնէ յինաղլիսի, և այլք ասեն իննագլիսի, զգլուխն աւճից ունելով . զոր եկեալ շերակղէս հանդերձ շիւղոսաւ մանկամբ իւրով՝ սպան : Այլ առասպելաբանի և այս, թէ ի հատանել միոյ գլխոյն ի տեղոջ անդ երկու գլուխք բուսանէին, որպէս զի լինել գազանին հարիւրագլիսի : Այլ շիւղոս իմացեալ այսպիսի ինչ, հուր բերեալ և զհատեալ գլխոցն տեղիս այնու այրեալ՝ այնպէս կարացին սպանանել զնա :

ԽԷ.

ԽԷ. Յաղագս Կաթողոսոսի Կաթողոսոսի : Ել լեառն, յորում էր գազան ինչ, որոյ առաջին կողմն էր առիւծու, և վերջինն՝ վիշապի, և մէջն էր բաժնո. յորմէ հուր ելեալ՝ սատակէր զպատահեալսն : Իսկ յետոյ եկեալ Բեռովփոնտէս, ունելով զերիւարն Պեգասոս՝ սպան գրիմեռ .

ԽԸ.

ԽԸ. Յաղագս Կերքեբնոսի : Առասպելեալ լինի, թէ է ինչ շուն, որ 15 ունի գլուխս երիս, որ և կոչի եռանկ : Սա ասեն պահէ զգրուես դժոխոց, և զինչեալսն ի դժոխս ողորբելով շողովէ . իսկ զլեւալսն խածանէ և ոչ թողացուցանէ ելանել : Երգ ասի, թէ շերակղէս, յորժամ էջ յափշտակել զՊերինթոս և զՊերսեփոնէս, ելանելով՝ սատակեաց զԿերքերոս : Այս է : 20

ԽԹ.

ԽԹ. Առասպելեալ լինի ի Տիւռնեական ծովուն գազան ինչ գոլ,

2) B. ԽԸ. 2) A. հիդրասա. B. հիւդրասա. 3) B. լեառնէ. 4) B. հերակղէս. 4) A. հեղեւսաւ. B. հիւդրասա. A. լուս. «ոսաւ» = հեղոսաւ. 4) B. մանկամբ. 4) A. իւր. 5) B. (ի տեղոջ անդ). մի նոր գրիչ աւելաց. է «ի տեղի անդ». 7) A. հիւդրասա. A. լուս. «ոս» = հիւդրոս. 7—8) B. տեղիսն (այնու). 8) B. այսպէս. 10) B. ԽԸ. A. լուս. Ը. 10) B. «յորում է», մի նոր գրիչ ուղղել է «յորում երևեցաւ». 11) B. առիւծու. 11) B. վերջին. 12) B. քիմեռ. 12) B. հուր ելանէր և. 13) B. բեղեռոյփոնտէս. A. լուս. «ուոսի». 13) B. գերիվարն. 13) A. պագասոս. B. պեղագասոս. 13) B. գրեմեռն. 15) B. ԽԹ. 17) B. «շողովէ». մի նոր գրիչ ուղղել է «շողորբէ». 18) A. թողացուցանէ. 18) B. հերակղէս. 19) B. զպերսեփոնէս. 20) B. (այս է) չիք. B. ասի և այս. 22) B. ԽԸ և ԽԹ՝ մի գլուխ են կազմում. B. մի նոր գրիչ աւելացրել է վերնագիր. «յղգս կոչեցելոյն կորիւն». B. «լինի» բառից յետոյ մի նոր գրիչ. «և այս». B. «տիւռնական». մի նոր գրիչ ուղղել է. «տիւռնական».

որ է կին գեղեցիկ մինչև ցարսն, և յայսկոյս և յայնկոյս շան գլուխք բնաւորեալք ի նմա վեց, և այլ մարմին նորա աւճատեսակ է, զորմէ ասեն, թէ զնաւորդս ի ծովուն յայնմիկ ուտէր անխնայապէս և գաղանաբար:

Ծ.

5 ծ. Յաղաքս Քարիբբէն: Առ սիկեղական և տիւրենական ծովուն է խոր ինչ. յորում տեղուջ ծովն լինի անսպառ և սաքիայ, և բաժանեալ լինի ջուրն, մինչ զի զյատակս ծովուն ըստ այնմ՝ կողման հնար լինել տեսանել: Աւ անսպառ է իբր վերաբարձումն և լափումն ջրոյն. քանզի ջուրն ճողոպրեալ լինի առ ոմանս դատարկս վիմաց և դարձեալ ի դուրս 10 բղնեալ լինի, որ և կոչի սաքիա: Աւ էր այնպիսի տեղին նաւորդաց լի վշտագնութեամբ և մահուամբ. քանզի բոլոր կորուսեալ լինէին նաւքն յայնմ տեղուջ, թէ պատահէր ի զուղել նաւուն լինել անսպառ կամ սաքիա:

Յաղագս այսորիկ և շումերոս ասէ. «Իսկ յայսկոյս՝ քածն, և յայնկոյս՝ 15 արամաղրեան Քարիբբէն»: Այլ հակադարձեալ կոչեաց զՔարիբբէն, ընդդիմադրեալ ընդ քածին:

ԾԵ.

ծա. Յաղաքս դժոխսյն ծածկութիւն: շումերոս քերդոլ ի ներքս մուճանէ զԱրամաղր, անտեսութիւն ինչ և աներևութիւն արարեալ առ եղբն 20 նացիս, իբր թէ տեսանելի ինչ ոչ լինել: Ասէ արդ ուսումնականագոյն, եթէ զծածկոյթն դժոխոց զիւրեաւ արկաւ, իբր ոչ լինել տեսանելի. այլ ծածկոյթն այն զլխադիր ինչ է դժոխոց, այսինքն Պղոստոփի:

ԾԲ.

ծբ. Յաղաքս դեբացոցն անխնայեւոյ զԻնքնս: Պինդոս հին 25 քաղաք է Առիդոսի. ի նմա քահանային, որ զենոյր և ճաշակէր զցուլն՝ անխնայեւին, և վիճելով՝ անարդէին անարդանս անպարկեշտս:

1) B. «որ է». մի նոր գրիչ աւելաց. է «կերպարան նրյ իբրև զ». 1) B. մի նոր գրիչ «յայնկոյս»-ից յետոյ աւելաց. է «յուջուստ և յետ նուստ». 2) B. բնաւորեալ. 3) B. անխնայապէս. 5) B. սիկելական. 5) B. (և) չիք. 6) B. տեղուջ. 6) B. ամբովս և սաքիա [ἄμπτως, ῥᾶχια]. 7) B. «յատակս». մի նոր գր. ուղղել է «զյատակս». 7) B. լինի. 8) B. ամպովս. 8) B. «իբրև». մի նոր գրիչ. «այսպ». 8) A. լուս. «քարչեալ». 9) B. ճողոպրեալ. 10) B. բխեալ. 12) B. տեղուջ. 12) B. նաւին. 12) B. (լինել) չիք. 12) B. ամպովս. 15) B. հակադրեալ. 18) B. դժոխսին. 19) B. աներևելի. 20) B. ելլենացիան. 20) B. ուսումնականագոյն. 21) A. զիւր և. 22) B. գխադիր. 22) B. (ինչ) չիք. 22) B. պղոստոնի. 24) B. զիւրացոցն. 24) B. անխնայեւոյ. 25) A. լուս. «ի ունդոս». 25) B. քահանային.

ԾԳ.

ծգ. Յաղաքս առ Տարսուս ապարասպանութեան: Այժմիկ ասացաք, եթէ ի Սիւթիա ազգ ինչ է կամ քաղաք Տարսուս, ուր պատուեալ լինի Արտեմիս:

Արդ Խիւզենիայի դստերն Ագամեմնոփի, ներածելով անդ ի ձեռն 5 Արտեմիդեայ՝ զՏասեալսն յաւտարաց զենուին վասն ոչ յայտ լինելոյ Խիւզենիայի յիւրեանցսն, դառնալով աւտարացն:

ԾԴ.

ծդ. Յաղաքս ընկենլոյն ի կենտարգէս: Կենտարգէս տեղի ինչ է յԱթենս, յորում խորթքն ընտրեալ լինէին ի ճշմարիտ որդւոցն: Այլ կոչէին աթեն- 10 նացիքն զաղատեալսն ի ծառայութենէ խորթս, զի են սոքա որպէս խորթք առ ի ծննդենէ աղատովքն, որ ընտրեալք և փորձեալք լինէին, եթէ բոլորովիմբ աղատեալք եղեն: Այլ Կենտարգէս ասացաւ տեղին. քանզի զոհ մերձ նորա լինելով ի տաճարի ուրեք, մտեալ շան՝ յափշտակեաց ի զոհէ անտի միս և եբեր ի տեղին, ուր տաճարն շինեցաւ. և կոչեցաւ 15 Կենտարգէս, իբր թէ — միս բերեալ ի շանէ:

ԾԵ.

ծե. Յաղաքս Պաղատիւրէայ: Ասի թէ Պաղամիդէս եւբիւացի էր ազգաւ, այլ Եւբիւոս կղզի է հանդէպ Ատտիկէոյ. որ և եգիտ զթուէն և զտապալելն, և ի կիր արկանել զայլ բազում հնարս: Սա մի է ի 20 մարտակցելոցն յԱղիոն և մեռաւ ի Տրովադա դաւաճանութեամբ Աղիւսեայ. զի զԱղիւսոս թշնամի ունէր վասն այսպիսոյ պատճառի. Ագամեմնոն յորդորէր զԱղիւսեա ելանել ի Տրովադայ, և նա ոչ կամեցեալ ձեանայր մոլութիւն, և լծեալ էշ և արջառ, իբր թէ արաւարդիւն ձեով մոլութեանն: Իսկ Պաղամիդէս յանդիմանէր զնա ոչ գոլ մոլեալ, և 25

2) B. աւտարասպանութե. 3) A. ի սիւթայ. 3-4) B. (ուր պատուեալ լինի արտեմիս) չիք. 5) A. իփիւզենիաի. B. իփիւզենաի. 5) B. ագամեմոնի. 6) B. արտեմիդա. 6) B. վս ոչ յայտ լինելոյ իփիւզենա. վս ոչ յայտ լինելոյ. 7) B. յիւրեանցն. 9) B. ի կենտարգէսն. 9) B. կիւնտարգէսն. 10) B. ընդրեալ. 10) B. որդոցն. 11) B. ի ծառայութենէ. 11) B. խորթքն. 12) A. առ ի ծննդենէ. 12) B. որք. 12) A. ընտրեալ. B. ընդրեալք. 13) B. կենտիս որպէս. 14) B. լիեալ. 18) A. պաղատիւրէայ. B. պաղամիդայ. 18) B. Եւբիւացի. 19) B. Եւբիւոս. 21) B. յիւլիոն. 21) B. (ի Տրովադա) չիք. 21) A. ողիւսեա. B. ողոսեայ. 22) B. այսպիսի. 23) B. ագամեմոն. 23) B. զղիւոս յորդորէր. 23) B. ի տրովադա. 23) B. նորա. 24) A. արջար. 25) B. մոլութե. 25) B. պաղամիդէս. 25) B. յանդիմանել.

յանդիմանեաց այսպէս. զՏեղեմարոս՝ զորդի նորա, ընկեց առաջի արաւ-
 րոյն. ապա հասեալ Ողիւսեայ մինչև ցմանուկն վերացուցանէ զարաւրն,
 զի մի գանեցի մանուկն. և ծանուցաւ, թէ զգաստ է: Ըրդ ոխութեամբ
 ոխացեալ ընդ նմա Ողիւսեայ ի Տրովադա՝ ստեղծանէ թուղթ իբր առ ի
 5 Պրիամոսէ առ Պաղամիդէս յաղագս ի ձեռն նորա մատնելոյ եղղենացւոցն
 և ընկենու ի վրանն Պաղամիդեայ. Եւ յետ դաւելոյն լինելոյ ի վերայ
 նորա, որպէս մատնչի գտաւ թուղթն. և նա մեռանի ի ձեռն Ըգամեմնոնի
 և ամենայն եղղենացւոցն:

Ծ.Օ.

10 ծղ. Յաղաքս ճայն և ինչոցն հասարակն: Ընտրութիւն էր ասէ յաղագս
 գեղեցկութեան հաւուց, և Օլես էր քննիչ ընտրութեանն: Ըրդ՝ աւր
 սահմանեցաւ, յորում պարտ էր գումարել հաւուցն առ Օլես: Եւ յա-
 ռաջում սահմանեալ աւուրն եկին հաւքն ի գետս լուանալ, զի իւրաքան-
 չիւրոցն փայլեցէ բնական գեղեցկութիւնն: Իսկ ճայ անուանեալ հաւգ
 15 քաջ մանաւանդ փոքր է մարմնով և տգեղ տեսակաւ. այլ յանկեալ
 թեւոց հաւուցն զինքեամբ շուրջ բարդեալ՝ եկն և նա առ Օլես, որպէս
 զի առցէ զգեղոյն յաղթութիւն: Եւ հողմոյ շնչեալ ցրուէ զայլասեռս ի
 թեւոցն, և մերկացեալ ի գեղեցկութենէն, ունելով զառ ի բնութենէն
 տղեղութիւն լի եղև ամաւթով:

Ծ.Ե.

20 ծէ. Յաղաքս պատահան որոյ սասն սասնեցան: Կին ոմն կոչեցեալ,
 որպէս ոմանք ասեն, Սիբիղդա, և որպէս այլք՝ Փիմինոէ, և միւսք՝ Փի-
 ղուոս՝ սասանեցաւ առ յերիտասարգէ ումեմնէ, և ամբարհաւաճեալ անար-
 գեաց զերիտասարգն. և էր անարգանքն ասացեալ տաղ չափաբերական. և
 25 յաւաւորութեան բանից պառաւուն հաճոյ թուեցեալ մաւտ պատահելոցն
 չափ տաղի առեալ եղև. և այնպէս արհեստեցաւ ընտրութիւն տաղից:

1) A. լուս. «այն». = այնպէս. 1) A. լուս. «եղ». 2) A. ուղղիւ-
 սեա. 3) B. սգաստ. 4) A. ողիւսեա. B. ողիւսէ. 5) B. պրամոսէ. 5)
 A. լուս. «որպէս թէ». 5) B. ելլենացւոցն. 6) B. բնկենոյ. 6) A. պա-
 զամիդեա. 6) B. ի վերա. 7) B. ագամեմնի. 8) B. ելլենացւոցն. 10)
 B. հաւաքմանն. 10) B. ընդրութի. 11) B. ընդրութեն. 13) B. յառա-
 ջում. 14) B. փայլեցէ. 14) B. ճա. 15) B. մանաւանդ զի քաջ. 17)
 B. զգեղոյ յաղթութի. 17) B. ցրուեաց. 17) A. զայլասերս. 18) B.
 ի բնութենէ. 19) B. տղեղութի. 22) B. սիբիղդա. 22—23) B. փիլիւոս.
 23) B. (սասանեցաւ առ) չիք. 23) B. ումեմն. 23) B. ամբարհաւաճեալ.
 24) A. ասացեալք. 25) B. յաւաւորութի. 25) B. թուեցաւ. 25) B.
 մաւտ. 26) A. լուս. «ն» = տաղին. 26) B. արհեստացաւ. A. լուս.
 «առ» = արհեստ էաո?.

Ծ.Ը.

ծը. Յաղաքս Կեղեցկանց: Ի Սիկղեա կղզւոջ առ լեռնակողմամբն
 լինել ասին կիկղովպեանքն հովուական կենցաղով կեալ ճահաւորեալք, և
 մանաւանդ՝ բռնութեամբ: Եւ ասին մարդակերք գոլ սորա, որք և զըն-
 5 կերսն Ողիւսեայ կերան: Ըրլ երեք ասացեալ լինին ի սոցուց ալտու-
 նանկեալքն՝ զարբինք արուեստիւ, որք ի ձեռն իւրեանց արուեստին զորո-
 տումն և զփայլատակում Ըրամաղղայ կազմեցին: Եւ ասին արտունան-
 կեալք սորա՝ Ըուզիտէս, Ստերովպէս, Ըրգէս: Եւ կիկղովպեանք անուա-
 նէին, որպէս Ըսիովգոս ասէ, զի մի ակն ունէին բոլորեալ, և որպէս այլք՝
 զի ի բոլոր կղզւոջ բնակէին: 10

Ծ.Թ.

ծթ. Յաղաքս ծիրանոյն: Ի Տիւրոս առ ծովեղերբն հովուական քա-
 ծին շրջելով և գտեալ կոնքիւզ, որով այժմ ներկեալ լինի ծիրանին՝
 եկեր: Ըպա արիւն կոնքիւզին եներկ զբերան շանն. և հովուին կարծե-
 ցեալ, եթէ գանեալ իցէ բերան շանն, առեալ բուրդ ջնջէր զբերան շանն: 15
 Եւ գտաւ շունն անվնաս, բայց բուրդն զգոյն ծիրանոյն էառ: Եւ զիտա-
 ցեալ հովուին, եթէ կոնքիւզն այնպիսի ներկական բնութիւն ունի՝ հրա-
 պարակեաց զայն: Եւ այնպէս քաղելով առ ծովուն կոնքիւզն՝ այնու կազ-
 մին զծիրանին:

Կ.

Կ. Յաղաքս երկրագործութեանն և նաւահարսութեանն: Գեմետեր ունէր
 զուստր զՊերսիփոնէ. զնա յափշտակեաց Պղոստոն: Եւ շրջելով Գե-
 մետրի և խնդրելով զբուստրն եկն յԱտիկէ և իջավանի առ Տրիպտոզմոսի
 ումեմն ի գեաւղն, որ կոչի Եղևսինէ: Ըրդ խմացեալ առ ի Տրիպտոզմոսէ,
 թէ Պղոստոն յափշտակեաց զՊերսիփոնէ՝ յաղագս երախտեացն ետ 25

2) B. կիկղովպեանցն. 2) B. ի սիկիլեա. 2) B. կղզոջ. 2) B. առ լեռնա-
 կողմամբն. 3) B. լինին. 3) B. հովական. 4) B. որ. 5) AB. ողիւսեա.
 A. լուս. «իս» = ողիսեա. 6) B. արուեստիւք. 7) B. զփայլատումն. 7)
 B. արամաղղա. 7—8) B. արտունանկեալք. 8) A. լուս. «այսորիկ». 8) B.
 բռնովտէս. 8) A. լուս. «ա» = առգէս (?). 9) B. սիովգոս տէ. 9) B.
 ունին. 10) B. կղզոջ. 10) B. բնակեալ. 12) B. ի տաւրոս. 12) B. առ
 ծովեղերք. 12—13) B. հովուականք յաճին. 13) B. գտեալ շան. 17)
 B. այնպէսի. 18) B. քաղեալ կոնքիւզն առ ծովուն. 18) B. և այնու.
 A. լուս. «նովաւ». 21) B. գեմետր. 22) B. զպերսիփոնէ. 22) A. պղով-
 տոն. B. պղտոն. A. լուս. «պղուսինոս». 22—23) B. զիմետրեայ. 23)
 A. (զբուստրն) չիք. 23) A. լուս. «եալ» (?). 23) B. առ տրէպտոզմոսի. 24)
 A. ի գեղն. 24) B. ելլեսինաի. 24) B. առ ի տրոյպտոզմոսէ. 25) A.
 պղատոն. B. պղովտոն. A. լուս. «ու» = պղատոն. 25) B. զպերսիփոնէ.
 25) B. և յաղագս.

Տրիպտոլոմէոսի զտրմանիս ցորենոյ և գարւոյ, պատուէր տուեալ ոչ մախալ, այլ շքեւ և ցրուել զտրմանսն ամենայն մարդկան, զի ուսցին զտրմանելն և զերկրագործելն և ուտել զպտուղս ընտանիս. քանզի յառաջագոյն ուտէին կաղինս վայրենիս ի տնկոց անտի. վասն որոյ, քանզի կաղնոյն յունարէն 5 փիզոս ասեն ուտելոյն ասացաւ փապին: Այլ ասի թէ Տրիպտոլոմէոս առեալ կառս վեշապաց թեալորս և ընդ նմին առեալ և զԿեղզէոս՝ այնպէս յածեալ լինէր, զտրմանսն պատուասիրութեամբ բաշխելով:

Եւ արդ աստուածայինն Գրիգորիոս, թէ և նաւակառուցութիւնն գտաւ յաթենացոցն. այլ կարծեմ, թէ յաղագս նաւամարտական արուեստին 10 ասէ. քանզի ծայրագոյն նաւամարտք էին աթենացիքն. քանզի նաւակառուցք յառաջագոյն փիւնիկեցիքն ասին և քաշտիկ Շամիրամ:

ԿԼ.

Կա. Յաղագս Կեղզէոսի և Կիւրոսի: Արդ յաղագս Կեղզէոսիոսի նախ ասացուք և ապա յաղագս Կիւրոսի: Եւ ի թէ առ ի Գիոնիլիսեայ դինի 15 գտեալ եղև. վասն որոյ և վերատեսուչ որթոյ ասեն զԳիոնիլիսոս: Սա արդ եկեալ և աթենացոցն և Կիւրոսի ումնն հանդիպեալ՝ ետ նմա զուռն որթոյ, զի տնկեսցէ. և տնկեալ մշակեաց զգինին, և արբ ինքն և ետ հովուաց ոմանց յարբումն: Այլ հովիւքն արբեալք և հրաշափառ կարծեցեալ զարբեցութիւնն, քանզի առաջին էր, կարծելով, թէ գեղահա- 20 ըեաց գնոսա Կիւրոսոս սպանին զնա: Այլ Երիզոնէ գուտար նորա, ի ձեռն շանն Կիւրոսի գիտացեալ, եթէ մեռաւ նա՝ ողբայր դառնապէս. որում ողորմեալ աստուածքն վասն արնորիկ փոխադրեցին զնա յերկինս: Այլ այժմիկ է ասեն ընդ աստեղս Երիզոնէ: Այլ ասելն, — եթէ խորհուրդ ձեզ ամաւթալի զայսոսիկ արար — ոչ յաղագս Կիւրոսի ասէ, այլ որ յաղագս 25 Գեմետրեայ է առասպելաբանութիւնն. քանզի ասի, թէ ոչ միայն զտրմանս ետ նոցա, այլ և աւրէնս ինչ խորհրդոց ուսոյց, որով կատարելանան

1) B. տրոպտոլոմիոսի. 1) B. գարոյ. 1) B. (տուեալ)չիք. 2) B. զտրմանիսն. 3) B. զերկրագործելն. 4) B. ի ի. 5) B. (թէ) տրէպտոլոմէոս. 6) A. զկեղզէաս. 8) B. ածաին. 9) B. յաթե- նացոցն. 9) B. նաւամարտութե. 11) A. լուս. «առաջինք». 13) B. կեղզէոսի և կարոսի. [յուն. Ίχώριος.]. 13) B. կեղզէոսի. 14) B. ասացուք. 14) B. կարոսի. 14) B. գիոնիլիսեայ. A. գիոնիլիսեայ. 15) B. (և)չիք. 15) B. զգինիլիսոս. 16) B. կարոսի ուրմն. 17) B. (և արբ ինքն)չիք. 18) A. լուս. «հովուացն». 18) B. հրաշափառք. 19) B. կարծեալ. 20) B. Կիւրոս. 20) B. երիզովէ. 20) A. գուտարն. 21) B. թէ. 23) B. (ասեն)չիք. 23) B. թէ. 24) B. առասպելաբանութե. 24—25) B. (այլ որ յաղագս գեմետրեայ է առասպելաբանութիւնն)չիք. A. գեմետրեայ. 25) B. (ասի)չիք. 25) A. զտրմանն. 26) A. լուս. «եալ լինին» = կատարեալ լինին.

եղզենացիքն. քանզի որպէս առ աստուածուսոյց քրիստոնէից մկրտութիւնն է, այսպէս և առ նոսա՝ կատարելութիւնն. և ասի այդպիսի տաւնդ առ յեղզենացոցն միւստեոխոն և եղևսինա և դեմետրիայ:

ԿԼ.

Կբ. Յաղագս Կրանն և Խորհուրդ Կարաբելոյն: Որփեւս թրակացի էր 5 ազգաւ, և աստուածաբանելով զեղզենացոց միւստեոխոնսն ուսոյց թէ որպէս պարտ է պատուել զաստուածսն: Արդ զայսպէս պատուել զաստուածսն թրեսկել կոչեաց. քանզի թրակացի էր գիւտ նորուն: Այլ այլք ստուգա- բանեցին զթրեսկելն, թէ աստուած անցեալ է ի (ձ)էովգերկելոյն, որ է զաստուած տեսանելոյն. քանզի գերկելն տեսանել ասի: Այլ խորհելն 10 ասացեալ է առ ի խորութենէ միւստեոխոնին կամ առ ի խորինս ինչ և անճառս կատարելոյն, կամ վասն ինչոյ զզգայարանս և վերագոյն լինելոյն ամենայն մարմնական երևութից, և այնպէս ընդունել զաստուածային ծագումն:

ԿԿ.

Կգ. Յաղագս զհեկեյն և աստեղաբանութեանն և երկրագիտութեանն: Ոչ 15 է հաւաստի, եթէ զոհելն գտին քաղղէացիք կամ կիպրացիք. քանզի երկրայելի է պատմութիւնդ: Այլ քաղղէացիք՝ ազգ են պարսկական: Իսկ զաստեղաբանութիւնն գտանել ասին բարեւեացիք ի ձեռն Օ որոաստրոսի, և երկրորդ՝ երկրագիտք ընկալան:

Իսկ զերկրաշափութիւն գտին եգիպտացիք, ի յորովութենէ հողոյն 20 և ի բաժանմանէ գաւառին նախակրթեալք, և ապա գրեալ և ի կիր արկեալ:

1) B. ելլենացիքն. 1) B. քրիստոնեայս. 2) B. (այսպէս և առ նոսա կատարելութիւնն)չիք. 3) B. և այսպիս տաւնս ասի առ ելլենացոցն. 3) B. միւստեոխոն. 3) B. եղևսինեայ. 3) B. գեմետրեայ. 5) A. խորհուրդ. 5) A. Որթեւս. 6) B. զեղզենացոց. 6) A. միւստեոխոնսն. B. միւստեոխոն. 7) B. (արդ զայսպէս պատուել զաստուածսն)չիք. 9) B. զթրեսկելն. 10) A. լուս. «խորհուրդն». 11) B. միւստեոխոնին. 11) B. կամ ասի. 11) A. լուս. «խորս». 12) A. ինչոյ. 12) B. զգարանս. 13) B. գածաին. 13) B. ծագումն. 16) B. անհաւատալի. 16) B. թէ զոհել. 16) B. քաղղէացիքն (կամ կիպրացիք). 17) B. երկրայելի. 17) B. քաղղէացիքն. 18) B. զաստեղաբանութիւն. 18) B. զըղյաստրոսի. 20) B. զերկաշափութիւն. 20) B. եգիպտացիքն. 20) B. (ի) յորովութենէ. 21) B. ի բաժանմանէ. 21) B. գրեալք. 22) B. արկեալք.

Իսկ զմոգականն ասէ գամիրք գտին և ապա՝ պարսիկք, այլ յառաջագոյն գամիրք: Ալ զանազանի մոգականն ի կախարդութենէ, և կախարդութիւնն ի գեղադիտութենէ այտորիւք, զի մոգութիւնն է մակակոչութիւն բարեգործ գիւաց առ ի բարոյ իրի իմն հաստատութիւն, որպէս 5 Ապաղղոնիոսի տիւանեցոյ յուսութիւնքն վասն բարութեան եղևալ: Իսկ կախարդութիւնն մակակոչութիւն է գիւաց չարագործաց, որք առ շիրմնս բնակեն, առ չարի իմն հաստատութիւն: Ալ կախարդք անուանին ի վայիցն և յողբոց, որ լինին առ շիրմաւքն: Իսկ գեղադիտութիւն է, յորժամ ի ձեռն կազմութեան իրիք մահ գործի, և կամ սիրելական 10 տուեալ ի ձեռն բերանոյն: ...

ԿԴ.

Կդ. Յաւաբն երազարի-Բո-Բեան: Տեղմեսո քաղաք է զԻւկէացոց ի հնագունից քաղաքացն, և էր յամս Կրիստոսի: Արքա ասին յառաջ գտանել զերազահանութիւն և ընտրութիւն առնել նշանաց. քանզի ասէին, և թէ 15 լինէր ինչ հրաշափառ, և թէ այդ զայս ինչ նշանակէ. և ամենեւին, որպէս ասէին, ըստ նմին և պատահէր լինել:

ԿԵ.

Կե. Յաւաբն հմայականին: Ըրդ ասի փոխգացոցն գտանել զհմայականն. և հմայականին մասունք են հաւադիւթականն և տնագիտականն, 20 և ճանապարհորդականն, և ձեռագիտականն, և խաղացականն: Իսկ հաւադիտականն է, յորժամ երբէք այս նիշ և կամ այլ հաւու յառաջ և կամ զինի, ընդ աջմէ կամ ընդ ահեկէ երեւելով ասիցեմք, թէ զայս ինչ նշանակէ: Ալ ասի թէ եգիտ զս Տեղեգութիւնս: Իսկ տնագիտական է, յորժամ զպատահեալսն ի տան մեկնելով ասի- 25 ցեմք, թէ զայս ինչ նշանակէ. քանզի ի ձեղուն երեւեալ աւձ կամ մուկն,

1) B. ասեն. 2—3) B. կախարդութիւն. 4) B. (բարեգործ) չիք. 4) B. գիւաց բարեգործաց. 4) B. առ ի բարոյ. 4) A. լուս. «իմեմն». 5) B. ապողոնոսի. 5) B. տիւանեցոյ. A. լուս. «տիւրեն». 5) B. յուսութիւնքն. 6) A. լուս. «և». 6) B. չարաց. 8) B. յողբոցն. 8) A. լուս. «շիրիմն». 9) A. լուս. «մահաբերական». 9) B. (և) չիք. 10) B. տուեալ ի ձեռն հաւատոյն. 12) AB. կէ. 12) B. զԻւկէացոց. 14) B. զերազահանութիւն. 14) B. թէ. 15) B. թէ. 16) B. պատահել. 18) A. կէ. B. կը. 18) B. հմականին. 18) B. ի փոխգացոցն. 18—19) B. զհմականն. 19) B. հմականին. 19) B. հաւահմականն. 20) B. (և ճանապարհորդականն և ձեռագիտականն) չիք. A. լուս. «գ» = ձեռագիտականն. 20—21) A. լուս. «դիւթա» = հաւադիւթականն. B. հաւագիտական. 21) A. լուս. «ինչ» (?). 21) B. (և) չիք. 21) B. հաւ. 21) B. (և) չիք. 22) B. աջմէ և (կամ). 23) B. ասէ. 23) B. տեղեգութիւնս. 25) B. քան. 25) B. ձեղունն. A. լուս. «ա» = ձեղունն (?).

կամ արիս, կամ թափեալ մեղս կամ ձէթ, կամ գինի, կամ մոխիր, կամ այլ ինչ ասեմք զայս ինչ նշանակէ: Այլ զայստիկ Քսենոկրատէս շարագրեաց:

Յորժամ մեկնեսցէ որ զհանդիպեալսն ի ճանապարհի, եթէ հանդիպեսցի քեզ այսպիսի որ, կրելով զայս ինչ այս ինչ քեզ պատահեսցէ, և 5 եթէ այս ոմն այս ինչ. զոր շարագրեաց Պաւղակատոս:

Իսկ ձեռագիտական է, յորժամ պարզելով զձեռն վասն կրճմանցն, որ ի նոսա՝ ասիցեմք, թէ այս ինչ նմա կայ և մնայ, կամ թէ ամուսնանայ, կամ թէ ի մանկածնութիւն հասանէ, կամ այսպիսի այլ ինչ. յորժամ որոյ շարագրեաց Աղենոս: 10

Իսկ խաղացական է, որ ի ձեռն խաղացման մարմնոյն լինի ծանուցեալ. որպէս՝ թէ խաղաց աջ ակնդ՝ զայս ինչ նշանակէ, կամ թէ ուսդ՝ զայս ինչ, կամ թէ բարձրդ՝ զայս ինչ. զոր շարագրեաց Պիսիդոնիոս և Սեղամբուս և այլք բաղումք.

2—3) B. (այլ զայստիկ քսենոկրատէս շարագրեաց) չիք. 5) B. այսպիսի ինչ կրեսցես. 6) B. թէ. 7) A. լուս. «գ» = ձեռագիտական. 7) A. կրճմանցն. 8) B. այս իրք. 8) B. կա. 8) AB. մնա. 8—9) B. ամուսնանա. 11) B. մարմնոյս. 12) B. (թէ) խաղաց ականջդ. 13) A. շարագրէ. 13) B. եպիստիդոնիոս. 14) B. մեղամբուս.

(Nonnos.)

Die Scholien zu fünf Reden des Gregor von Nazianz.

Herausgegeben

von

Agop Manandian.

(Fortsetzung).

ԿԳ.

ԿԳ. Յաղագս ի վերայ յառնելոյն խրեանց որերանց: Ղարակող սկիւթացւոցն մասն ինչ ելեալ յածել յաւաղակութիւն թողին զճառայս իւրեանց առ կանայսն գործել պանիր զկամենն, կուրացուցեալ զնոսա: Եւ ժամանակի անցելոյ ի յամել սկիւթացւոցն կանայքն մերձենային ի կուրացեալ ճառայսն և ծնանէին մանկունս փոխանակ ելեալ սկիւթացւոցն. այլ էին ճառայք ըստ սերին սերման: Երբ նախալաղ ելեալ սկիւթացիքն դառնային, և գտեալ զճնեալսն ի ճառայիցն հասակաւորս ընդդիմանային նոցա: Եւ մարտի եղելոյ ի մէջ ընդոճնացն և վերստին եկելոյ սկիւթացւոցն յոյժ պարտեալք լինէին. յորոց մի ոմն խորհրդածու եղեալ ոչ զինուք մարտնչել ընդ նոսա, այլ խարաղանաւք. քանզի ի ձեռն զինուց մարտնչել ընդ հաւասարս է, այլ խարաղանաւք ի վերայ հասանել տերանց է: Երբ ի ճառայից սերմանեալքն տեսանելով զսկիւթացիսն խարաղանաւք դիմեալս ի վերայ նոցա՝ հնազանդեցան որպէս տերանց, և մարտն քակեցաւ.

2) B. ԿԳ. 2) AB. վերա. 2) B. յառնոյն. 2) B. տերանցն. 3) B. յեկեալ. 3) B. յածեալ առ յաւաղակութի. 4) B. զկամեն. 5) B. (ի) յամել. 5) A. մերձանային. B. մերձենային. 6) B. սկիւթացւոցն. 6) A. այլ. 7) B. (Երբ) չիք. 7) B. եղեալ. 7) B. դառնային. 8) B. ի ճառայիցն. 8) B. ընդդիմային. 9) B. (և) չիք. 9) B. սկիւթացւոց. 11) B. (քանզի ի ձեռն զինուց մարտնչել ընդ հաւասարս է այլ խարաղանաւք) չիք. 12) B. ի վերայ հասեալ. 13) B. (ճառայից) չիք. 13) B. դիմեալ. 14) B. ի վերա. 14) B. քակեցաւ.

ԿԵ.

ԿԵ. Յաղագս իւրաքանչեւ ճարտարն և զակեղեմնացի կնոջն: Լմենայն քաղաք ըստ առաւելութեանն ունի ինչ և յատկութիւն. որդան թետտաղացւոցն գաւառ ունի զերիւարսն, ամենացւոցն զգրամս արծաթոյն, և հնդիկք՝ զաւազն ոսկերուղն, և զակեղեմնացւոցն գաւառք՝ շունս որսականս, ուստի 5 զակոնացի շունք եղեալ ասին և կանայք արիացեալք, աներկեղք. ունի և Սիկիդիայ աղբեր ջրոյ, զոր Երեթուսայ կոչեն. յոր տօփիլ զԵրփիոս առասպելեն: Եւ ջուրն Երեթուսա՝ վճիտ է և մարուր և քաղցր: Երբ ասէ աստուածայինն Պրիգորիոս — որպէս ոմանք գաւառք և քաղաքք և քաղաքացիք ունին ինչ և ըստ առաւելութեան յատկութիւնս 10 այսպէս և աւանդութիւն քրիստոնէից ունի զայստիկ զամենայն որբասնուցանոցս, աւտարակտանս, հիւանդանոցս, աղքատանոցս և զայլ ամենայն այսպիսի բարութիւնս:

ԿԶ.

ԿԶ. Յաղագս Պրիգորիոսի բանիւ խաղաղացն: Պրատոն իմաստասէր շարագրեաց շարագրութիւն, զոր և քաղաքավարութիւնս մակագրեաց: Յայսմ շարագրութեան ասէ, թէ որպիսի պարտ է լինել քաղաքին և կամ յորքան արանց շարակայիլ, կամ որովք բարոյիւք կամ աւրինաւք քաղաքավարիլ: Եւ այնպիսի քաղաք բանիւ միայն եղև նմա բարկացեալ և ոչ գործով, նաև ոչ քաղաքավարեալ: Երբ այսմ շարագրութեան 20 ասէ զասացուածս զայս, թէ ենթակացեալ լիցին մեզ քաղաքացիքն, զտեսանիցեմք շարժեալ զմտածութիւնս նոցա:

ԿԷ.

ԿԷ. Յաղագս Երեթուսայի աստուածածնութեանն: Եսիովոս մի է ի պերճագունից քերդողացն, որոյ յարգեալ լինին երեք քերդուածք, որ 25

2) B. ԿԶ. 2) A. թետտաղական. A. լուս. «երիւարին». 2) B. զակեղեմնացի. 3) A. լուս. «գաւառ». B. քաղաքք. 3) B. ունին. 3) B. յայտկութի. 3—4) B. թետալացոց գաւառն. 4) B. զերիվարն. 4) B. ամենացւոցն. 5) B. ոսկերուղն. 5) B. զակեղեմնացոց գաւառն. 5—6) B. ուստի և լակոնացի. 6) A. լուս. «լինին ասացեալ կամ անուանին». 6) B. աներկեղք. 7) B. սիկիլա. 7) B. աղբեր ջրոյ զոր ջրոյ զոր. 7) B. արութասա. A. լուս. «յորուժ. առ որ». 8) B. արութասա. 9) B. ածախնն. 10) B. (ինչ և) չիք. 11) B. (և) աւանդութիւս. 11) B. ամենայն. 12) A. աղքատանոցն. 15) B. հաս. 15) B. Պրատոնի. 15) B. բանի. 16) B. շարագրութիւս. A. լուս. «շարագրութիւնս». 18) B. ցորբան. 18) B. շարակայիլ. 18) B. բարուաւք. 19) B. բարկանալ. 20) A. լուս. «իսկ գործով ոչ բարկացեալ և ոչ քաղաքավարեալ». 24) B. հր. 24) B. եսիովոսի ածածնութե. 24) B. եսիովոս. 24) B. էր. 25) A. լուս. «պերճացեալ». 25) B. լինէր.

կոչին «Լստուածածնութիւնք», և այն, որ կոչին «Գործք և Տիւք», և որ կոչի «Լսպիս»:

Երգ «Լստուածածնութիւնն» սկսանի թուել զծնունդս աստուածոցն, եթէ ի Վաղրոսէ և յԵթերայ եղև այս անուն, և յԵրկնէ և յԵրկրէ՛ Կրօննու, և ի Կրօննայ՝ Օլևս, Պոսիդոն, Պիտոն: Լսպիջուցանէ սերս աստուածոց նորագունից և անուանս, եթէ այսոքիկ աստուածքս մարտեան ընդ այնոսիկ, և պարտեալք եղեն այնոքիկ. և այսոքիկ աւշատեցին զայն ոմն և կամ զայս ոմանս. քանզի տիտանացն ասի աւշատեալ զԳիովնիսոս: Լսլ այսոքիկ անուանք, զորս ասէ աստանաւր, որպէս՝ զԿապտոս և զԲրիարէոս, ասէ Եսիովդոս ծնանիլ զոմանս արս, միոյն ի նոցանէ Տարիւր ձեռն ունելով, որք հանդերձ աստուածովքն մարտեան ընդ հակայսն. զի հակայքն առասպելին, թէ յարեան ի վերայ աստուածոցն, մինչև ամպահար արար զնոսա Երամազդ: Կմանապէս և յաղագս վիշապոտանցն ասէ Եսիովդոս, եթէ ծնեալ եղեն մարդիկ վիշապոտունք: Լսլ ամպարեր աստուածս ասէ կամ զինքն զԵրամազդ, որպէս ամպահարութիւնս ածեալ հակայիցն, կամ զԼստերովպէս և զԲրիովտէս՝ զգարբնիչսն Երամազդայ: Օրորտումն և զիայլատակունս և զամպահարութիւնս, այլ և կղզիս, և նետս, և շիրիմս ասէ թէ հասին ի վերայ հակայիցն առ ի յաստուածոցն: Երգ այսոքիկ առասպելեալ լինին այսպէս: Լսլ զբառինս զծնունդս նոցունց ասի թէ յարենէ հակայիցն. այսոքիկ եղեն մահաբեր կենդանիքս, զորս ինքն թուէ՝ իբրաս, որ է աւձ իննագլուխ, զոր սպան շերակղէս, և քիմեո՝ յաղագս որոյ հասեալ ասացաք, թէ առաջին կողմն առիւծ էր, և յետինն՝ վիշապ, և մէջն՝ քիմեո, և եթէ զայսպիսի գաղան սպան Բեղեռովփոնտէս: Կոյնպէս և յաղագս Կերբերոսի ասացաք, թէ շուն էր առ դուրս դժոխոց, երիս գլուխս ունելով, և զծնալսն ի դժոխս ողորէր, և զելեալսն խածանէր: Լսլ յաղագս Գորգովնացն այսպիսի ինչ է. երեք ահագին կանայք էին, այնպէս զարհուրական ունելով զգէմս, որպէս զի մահացուցանել զանոցն: Լսլ ասի Պերսեփեայ զմին ի սոցանէ սատակել նիզակազերանդեալ:

2) B. (որ)չիք. 2) B. յասպիս. 4) B. յեթերա. 5) B. կրաւնոս. 5) B. ի կրաւնոսա. 5) B. պիսիդոն. 5) A. պղատոն. B. պոլոտոն. 8) B. կամ զայլս ոմանս. 8—9) B. աւշատել զգիտնոսիոս. 9) B. անուանքս. 9) A. զկարտոս. [յուն. Κόττος.] 10) B. ասի եսովիդէս. 10) B. ծնանի. 10) B. միոյ. 12) B. ի վերա. 13—15) B. (նմանապէսս . . . կամ զինքն զԵրամազդ)չիք. 15) B. ամպահարութիւն. 16) B. սկաիցն. 16) B. զերոնտէս. A. լուս. «ս» = զբրիովտէս. 16) B. զգարբնիսն. 16) B. արամազդա. 17—18) B. (և) նետս. 18) B. ի վերա. 18) B. հակայիցն. 19) A. Երգ. 20) B. հակայիցն. 21) B. հերակղէս. 22) A. զքիմեո. 22) B. կողմն. 23) B. յետին. 23) A. քիմեո. 23) B. զայսպիս. 24) A. լուս. «ր» = բեղերովփոնտէս. 25) B. ի դժոխսն. 26) B. այսպիս. 27) B. զգէմսն. 28) A. պերսեփեա. A. լուս. «պերսեփս». B. պերսիփոնեա. 28—29) B. զմին ի նոցանէ. 29) B. սպանեալ նիզակազերանդեալ.

Ճ.

Տ. Յաղագս Որփեայ Կանդերչ Ինարան: Որփեա երաժիշտ ոմն եղև աղագս թրակացի. ասի, եթէ կանխաւ այնպէս երգէր, որպէս զի հետեւել երգոյն զծառս կաղնիս և զանրան կենդանիս, և զքարինս, և զգետս: Լսլ սորա քերդուածք բերեալ լինին, զորս որպէս զաստուածաբանութիւնս ունին եղլնացիք: Լսլ առ այսոքիւք քերդուածովք ի ձեռն առասպելական նշանաց ասէ զաստուածոցն զգասս և զներս, և եթէ որոց ոմանց ոյք են գործք և սրք. որոց ոմանց կատարմունք, և ոյք ոմանք որոց են գայացուցիչք:

Երգ զսորա զոմանս տաղս յարադրէ աստուածայինն Գրիգորիոս, որք 10 ասին յաղագս Երամազդայ և Գեմետրեայ. և միտք այնոցիկ, որ յաղագս Երամազդայն են, է այսպէս. «Ով Օլևս, փառաւոր և մեծագոյն քան զամենայն աստուածս, պարունակող մինչև ցապաւառս ոչխարաց և ձիոյ և իշոյ»: Եւ ի ձեռն տաղիցս այսոցիկ Որփեա նշանակէ, թէ Օլևս մինչև յանանական նուաստագոյնս նիւթոյն արծակէ զիւրն զաւրութիւն: Իսկ որ 15 յաղագս Գեմետրեայ տաղին միտք են այսպէս՝ թէ ի վերայ հասանելով աստուածուհին՝ յանդիման առնէր զբարձս իւր, ամիտփեալ զհանդերձսն: Օայս ասէ յաղագս պատրաստ լինելոյն արժանացուցանել զուփոզն իւրում շողաշարութեանն, և ի ձեռն այսոցիկ նշանակէ, թէ աստուածային զաւրութիւնն ցանկացողացն իւրոց պատրաստ լինի ի թողացուցանել զշորհս 20 իւր առ ի կոչել զնոսա ի խորհրդածութիւն:

Երգ աստուածայինն Գրիգորիոս, իբր թէ այսոցիկ գոլով գարշելի և յանմաքրագունիցն խաղ առնէ և ծիծաղի զնոքաւք:

Ճ.

Հա. Յաղագս Փանէսէ և Երեկաղեոսի: Յորփիական քերդուածսն ի 25 ներքս մուծանին երկու անուանքս այսոքիկ հանդերձ այլովք բազմաւք.

2) B. հգ. 2) A. որփեա. 3) B. թէ. 4) B. հետեւել աղոյն. 3—4) B. կաղնոյն. 4) B. կենդանիսն. 4) B. զքարինսն. 5) B. զածաբան. 6) B. ելլենացիքն. 6) B. (առ) այսոքիկ քերդուածք. 6—7) B. առասպելան. 7) B. (եթէ)չիք. 8) B. և ոյք. 10) B. զսոսա. 10) B. ամպիս. 11) AB. արամազդա. 11) B. զիմետրեայ. 12) B. արամազդա. 12) B. որ և. 13) B. յապաւառս. 15) B. զիւր զաւրութիւն. 16) AB. զեմետրեա. 16) B. ի վերա. 17) A. լուս. «զանդամս». 17) B. զհանդերձս. 18) B. (ասէ)չիք. 19) B. շողաշարութե. 20) A. (ի) թողացուցանել. 22) B. (աստուածայինն)չիք. 22) A և այսոցիկ. 23) A. լուս. «զեւս». 25) B. հգ. 25) B. փանոսի. 25) B. երիկապոսի. 25) B. Յորփիական. 26) A. անուանք.

յորոց զՓանէս ի ներքս մուծանէ, զպատկառանս ունելով ի յետուստ կողմանէ. զոր ասն վերատեսուչ գոլ կենդանածնական զաբուածեան:

Վշիպէս և զՆրիկապէտոսէ ասն այլոյ վերատեսուչ գոլ զաբուածեան: Մ.Յ. յաղագս այնր, որ զամենեսեան զաստուածսն կլանէր՝ ոչ ասէ յաղագս Նրիկապէտոսի այլ յաղագս Արոմիւնայ. զի ասի, թէ զորդիսն, զորս կանխաւն՝ ծնա՞ գարձեալ եկուլ և գարձեալ ի վեր եբեր, զորս միանգամ եկուլն. զի ասի քար կլանել փոխանակ Օ. ևսայ, և քարին իջեալ՝ զամենեսեան ետ վերաբերել:

ՆԻ.

10 ՏԲ. Յաղագս նոբրոսի և նորոն քաղահալի պարտութեանն: Վանդել ի քերդուածսն իւրում ի վեր և ի վայր զԱրոմիւնոս և զԱրամաղդ առասպելաբանէ և զՆերաս, և զՄիտրոդիաէս, և զԱթենա. առ սոքաւք ամենեքումբք և պարզաբար զամենեսեան, զոր ի քերդուածոցն է ուսանել: Մ.Յ. կատակերգակ քերդող կոչեաց զՆոմբրոս վասն ոմանց բարբախմանց, 15 առ ի նմանէ յաստուածսն ասացելոց. որպէս թէ Ներաս զբեցեալ և զարդարեալ չոգաւ առ Օ. ևս, և պատրեալ զնա՞ ննջեաց ընդ նմա. և որ ինչ այլք իցեն յաղագս այսորիկ ծաղրականագոյնք: Իսկ ողբերգակ քերդող ասի, զի զոմանս թշուառացեալս յաստուածոցն առասպելաբանէ. որպէս թէ զԱփեստոս ընկեց ի լիճն, և եթէ Միտրոդիաէս խոցեալ եղև 20 առ ի Ղիովեղեայ. և այսոքիկ թերևս արտասուաց արժանաւորք, զի ողբերգութեանն արտասար Տեոսեի, իսկ կատակերգութեանն ծաղր:

ՆԳ.

ՏԳ. Յաղագս Ովկիանոսի և Տեթիոյ: Եւ զայս զառասպել ի ներքս մուծանեն քերդողքն, թէ Ովկիանոս հայր է ամենեցունց աստուածոցն, և 25 Տեթիա՞ մայր. քանզի այր և կին են Տեթիա և Ովկիանոս. և եթէ բաժանեցան երբեմն ի միմեանց, այլ ի ձեռն միջնորդութեանն Ներայ

1) A. լուս. «ածէ». 1) B. զպատկառանսն. 1) B. (ի) յետուստ. 3) B. զերիկապէտոս. 4) B. զամենիսեան ածսն. 4) B. ասի. 5) B. երիկապոսի. 5) A. կրոմիւնեա. B. կրանեայ. 7) A. զլուս. 7) B. զամենիսեան. 10) B չե. 10) B. նորին. 11) B. զկուանոս. 12) A. լուս. «ն» = զՆոաս. 13) B. ամենիքումբք. 13) B. զամենիսեան. 13) B. զորս. 15) A. լուս. «ասացեալ լինելոյ». 15) A. լուս. «ն» = Նոաս. B. (Ներաս)չիք. 17) A. այդք. 17) A. լուս. «ց» = այսոցիկ. 17) A. ծաղրականագուք. 18) B. թշուառացեալս. A. լուս. «ականս» = թշուառական (?). 19) B. (թէ)չիք. 20) A. ի զիովեղեա. B. ի զիովեղեա. 23) B. չլ. 24) B. ամենիցունց. 24) B ածոց. 25) A. լուս. «ի» = Տեթիա. 25) B. թէ. 26) B. Տերա. A. լուս. «ն» = Տեոայ.

ևղև կանխաւ շարամերձութիւն սոցունց և սիրելութիւն: Մ.Յ. առասպելս նշանակէ, թէ Ովկիանոս է գէջ բնութիւնն, իսկ Տեթիա՞ չորն, որ է երկիր. և կենդանութիւն ոչ լինելով՝ կորուսեալ լինին ամենայնք: Մ.Յ. Ներա, որպէս վերատեսուչ գոլով լծակցութեանն, զի Ներաս ըստ նոցա աւագ է հաշտեցուցանէ զերկու տարերսն, և եղանի կենդանածնութիւն: 5

ՆԺ.

ՏԴ. Յաղագս սոգայարոցն Օ. ևսայ առ Ներաս: Եւ առասպել ինչ ստեղծեալ վասն այսր պատճառի. Օ. ևս մանաւանդ շնորհէր տրովացոցն յաղթահարել զեղընացիսն վասն բարեխաւսութեանն թեոխալի սակս Մ.քիղղեայ զի պարտեալք գոլով եղընացոցն խնդրեցեն զՕ. ևս: Եւ 10 Ներա զեղընացոցն իրս խորհելով՝ փութայ պատրել զՕ. ևս առ քուն, և ի խառնումն զնա գրգռելով, զի ի քուն գոլով Օ. ևս, առանց աւգնականի լեալ տրովացոցն՝ պարտեալք լիցին առ ի յեղընացոցն: Օ. այստիկ խորհելով՝ առնու զղարդսն ամենայն ի կեստէն Միտրոդիաէայ. և կեստոսն առասպելի տասպանակ ինչ գոլ, յորում ամենայն առ ի գեղեցկութիւն և 15 ի քաջակերպութիւն և ի շնորհս իրք տրամակայեալ լինին: Մ.Յ. զարդարեալ՝ ելանէ առ Օ. ևս և շարժէ զնա ի տուփանս և ի պակշտութիւն: Եւ ապա երկիր բղխեաց զնոսս և զճաղկիս. սրգան կրովկոս, պղովտոս և յաթիկոս:

ՆԻ.

ՏԵ. Յաղագս ին որպէս Ներաս զեթեբէ և զամոյ կտիւտ, և երկուք շնորհէր ի վայր յեթալ: Ներաս, որպէս բազում անգամ գիտացարք, նախանձայող էր Ներակղեայ: Եւղ սորա զառնալով ի Տրովագա, յորժամ հանդերձ Տեղամնիւ աւերեաց զնա՞ խառնակեաց և նաւակոծութիւնս արար

1) B. սոցա. 2) B. (է)գէջ. 2) A. տեթիայ. 2) A. լուս. «ի» = Տեթիա. 3) B. կենդանութիւ. 3) B. ամենայնքս. 3) A. լուս. «է» = լինէին. 4) A. Տերայ. 4) B. լծակցութե. 4) B. նոցունց. 5) B. տարրն. 7) B. Տէ. 7) B զլուս. 8) B. վասն այր. 8) A լուս. «աղ» = տրովագացոցն. 9) B. զեղընացիսն. 9) A. թեոխաի. B. թեթիաի. A. լուս. «տիթիաի». 10) A. աքիղեա. B. աքիլիւայ. 10) B. պարտեալ. 10) B. ելլենացոցն. 10) A. խնդրեցեն զլուս. 11) A Տերայ. 11) B. զեղընացոցն. 11) AB. փութայ. 11) B. զլուս. 12) B. գրգռելով. 13) B. գոլով. 13) B տրովացոցն. 13) B. պարտեալ լրցին. 13) B ի յեղընացոցն. 14) B. զարդսն. 14) B. ի կեստանս. 14) AB աիտրոդիաեա. 14) A. կեստիսն. B. կեստոսն. 16) B. տրամակաեալ. 17) B. պակշտութի. 18) B. բխեաց. 18) B. պղովտոս. A. պղովտոս. [յուն. Hom. II. XIV, 348 — Αωτός.]. 21) B. Տլ. 21) B. զՏերա. 21) B. (և) երկաթի. 23) A. Տերակղեա. B. Տերակլի. 23) A. ի տրովագայ. 24) B. արարար.

ի ծովու. իսկ և հողմոյ հրամայելով խոսվեցուցանել և զնաւն շերակղի, և զքունն յորդորելով մատչել առ Օլևս և ննջեցուցանել զնա, զի մի հսկուն գոլով՝ աւգնեսցէ շերակղի: Իսկ իմացեալ յետ քնոյն Մրամազգայ զՏնարսն շերայ պատուհասէ զնա այսպէս. երկուս շանթս կապեալ զտից 5 նորա, և զձեռսն կապեալ անլոյծ կապանաւք, կախեալ զերկնից՝ այնպէս պատուհասակոծ արար զնա:

Ն.Օ.

Հղ. Յաղագս ինչ զերբ երկնու էր աստուածոցն, բոցե փոշելով երկնի յարաւի երկնի դարաւեցնի, և հրադարակեցնի դժոխի: Եւ այս ի նոմերոսի 10 հագներգութիւնսն գրեալ է, թէ Մքիղղեայ ըստ քաջութեանն ուժգին զաւրութեամբ արիանալով՝ երկիւղ եհաս Մրամազգայ, գուցէ առանց բախտագրութեանն աուցէ Մքիղղէս զԵղիոն. և այսպէս երկուցեալ յորդորէ զաստուածսն, զի երթեալք իւրաքանչիւր ոք ի նոցանէ՝ աւգնեսցէ ում և կամեսցի, ոմանք՝ տրովացոցն, և ոմանք՝ եղղենացոցն: Սոցա այսպէս 15 յորդորելով՝ Օլևս որոտայր յերկնից, և Պոսիդոն սասանէր զծով. իսկ գծոխք ի շարժութենէ երկնի և ծովու զարհուրեցաւ, գուցէ ի սասանելոյ երկրի վերապատառումն լինիցի սանդարամետականացն, և հրապարակեցին իրք նորա:

Մյլ տաղքն են այսպէս. «Օարհուրեալ յաթուոյ վազէր և հեծեծէր, 20 գուցէ զնորա ստորերկրեայս վերապատառեսցէ Պոսիդոն երկրաշարժ:»

Ն.Զ.

Հէ. Յաղագս ակնարկութեան յանիւթն և շարժութեան հերացն: Նոմերոս ի ներքս մուծանէ, թէ Մրամազգայ յետ աղաչանացն թեոտեայ յաղագս Մքիղղեայ խոստանալով և շարժելով զՏնարսն ի կորանալ գլխոյն ընդ

1) A. լուս. «այլ». 1) B. հրամանելով. 1) B. (և) զնաւսն հերակղի. 2) B. ի մատչել. 3) B. հերակղի. 3) B. արամազգայ. 4) AB. հերա. 5) B. զձեռն. 8) B. ՀԹ. 9) B. պատուեցին. 10) B. հագներգութե գրած է. 10) A. արիղղեայ. B. արիլղեայ. 10) B. ըստ քաջութե. 11) B. արամազգայ. 12) B. արիլեայ. 12) B. զեղիոն. 13) B. աւգնեսցեն. 14) B. կամեսցին. A. լուս. «ին» = կամեսցին. 14) B. տրովացոցն. A. լուս. «ազ» = տրովագացոցն. 14) B. ելլենացոցն. 15) B. պիսիդոն. 15) A. լուս. «ամրոխէր». 16) B. ի շարժութենէ երկրի. B. լուս. «սասանութենէ». A. «մանէ» = սասանմանէ. 17) B. սանդամետականացն. 18) B. ծածուկ իրք. A. լուս. «ծածուկք». 19) A. աթուոյ. 20) A. ստորերկրայս. 20) A. լուս. «իվեր». B. վերապատուեցէ. 20) B. պիսիդոն. 19—20) [II. XX, 62—63]. 22) B. ձ. 22) A. լուս. «ի մի ածութի յաւնիցն». 22) B. յաւնաւքն. 23) B. թեոտ. A. թեոտեայ. A. լուս. «տիթիա». 24) B. արիլղեայ.

նմին շարժել զբոլոր երկին, հերաց նորա շարժելով: Մյլ անմահ հերս ասաց, իբր թէ այնպիսի ոչ և միում ի մարդկանէ ունել հնար իցէ.

Ն.Է.

Հը. Յաղագս ինչ զերբ իոցեալ լինի Մքեայ, կամ որպէս յղնախեցի զնրանեալ: Մրգ՝ զվէրս առնուլն նորա ասէ քերդողն, եթէ խոցեալ եղև 5 ի Պիոմեդեայ, որպէս ասէ ի հինգերորդ հագներգութեանն: Մյլ կապեցաւ առ ի յՈվտայ և յԵփիաղտայ. և սոքա էին որդիք Մղաւեսի՝ բռնաւորք բնութեամբ: Եւ եղև ի թեոտալիս՝ սոքա ընդդիմադարձութիւն խոկացան աստուածոյն: Մրգ Մքեայ առաջին եհաս ի վերայ նոցա. ապա պարտեալ առ ի նոցանէ՝ կապեցաւ ի պղնձախեցի. և պղնձախեցի՝ քաղաք է այսպէս 10 կոչեցեալ, և կամ տեսակ ինչ դժուարագոյն և դժուարալոյծ կապանաց: Մյլ ասին Ովտեանքն և Եփիաղտեանքն, եթէ ինն գիրկք էին երկայնութեամբ և ինն կանգունք՝ լայնութեամբ:

Ն.Թ.

ՀԹ. Յաղագս Եփեսոսի և Եփրոզիտեայ: Եփրոզիտէս կին էր Եփեսոսի. յոր տուփացեալ Մրեսի՝ շնացաւ ընդ նմա: Մյլ Եփեսոսս իմացեալ, որ էր դարբին արուեստիւ՝ որոգայթս եղ Մրեսի. և անկեալ յորոգայթն ըմբռնեցաւ, յանդիմանեալ ի շնութեանն Եփրոզիտեայ. և ոչ ելոյծ զնա նեփեսոսս, մինչև կոչեաց զաստուածսն և հրապարակեաց զնոսա: Իսկ աստուածոցն եկեալ և տեսեալ՝ ծիծաղելով ծիծաղեցան ի վերայ նոցա: 20 Յայնժամ փոքր ինչ փրկանս տուեալ Մրեսի լուծեալ լինի: Մյլ անդամալոյծ կոչի նեփեսոսս, քանզի կաղ էր:

Չ.

Ճ. Յաղագս Ժորդան: Իսկ Մթենա և շերա, հոգալով յաղագս

1) B. շարժելով զբոլոր. 2) B. (և) չիք. 2) A. միոյ. 2) B. հնար իցէ ունել. 4) B. ձա. 4) B. խոցեալ իցէ. 4) B. որպէսի. 4) A. պղնձախեցի. 5) A. զնդանեալ. 5) B. թէ. 6) A. ի դիոմեդեայ. B. ի դիոմիդեայ. A. լուս. «ի» = դիոմիդեայ. 6) B. ի հինգերորդ. 7) AB յովտայ. 7) B. յեփիաղտայ. 8) A. բռնութիւ. A. լուս. «բարուք». 8) B. ընդդիմադարձութի. 9) B. ածոցն. 9) B. ի վերայ. 10) A. ի պղնձախեցի. B. ի պղնձիխեցի. 10) A. պղնձախեց. 11) A. դժուարալուծ. 11) B. կապանաւք. 12) B. ասի. 12) B. ովտեանքն. 12) B. եփիաղտեանքն. 13) B. կանգուն. 15) B. ձք. 15) A. արիոզիտեայ. B. արիոզիտեայ. 16) A. այլ. 16—17) B. եփեսոսս իմացաւ որ է. 17) B. յորոգայթն. 18) B. ի շնութենէն. 18) AB. արիոզիտեայ. 20) B. (ծիծաղելով) չիք. 20) B. ի վերայ. 22) B. անդամալուծի (կոչի). 22) B. զի. A. լուս. «բեկ». 24) B. ձգ.

եղըննացուցն մարտնչէին ընդ Բիրողիտեայ և ընդ Արեսի, որք հոգային յաղագս տրովացուցն, ասացես արդեք մարտ լեալ առ ի հսկայիցն ընդ աստուածսն, և տիտանացն ընդ Գիոնիւսեայ:

2Ը.

5 ձա. Յաղագս Կրոնէայ և հարմանն էրին: Երկին հայր լինէր Կրոնիտի, և Կրոնի ոչ կամեցեալ լինել նմա այլում որդւոյ, առեալ գերանդի՞ ի բաց հատանէ զպատկառանս հաւրն և ընկենու ի ծով: Եւ փրփրոյ ելոյ շուրջ զնովա՞ ծնանի Բիրողիտէս ի փրփրոյ անտի. ուստի և անուանեցաւ Բիրողիտէս, որ է փրփրածին:

2Թ.

10 ձբ. Յաղագս Երմայրայ ընդ Կրոնի հաւատարմեանն: Օ՛ ևս իմացեալ, թէ այնպէս զաւակակէր է Կրոնիտս՝ յառնէ ի վերայ նորա, և հանէ ի նմանէ զթագաւորութիւնն, և ընկենու զնա յիշխանութենէն. ըստ որում և նա յարեաւ ի վերայ հաւրն իւրոյ Երկինի, և առ զթագաւորութիւնն: 15 Եւ քաղցրագոյն քար կոչէ վարդապետս զՕ՛ ևս, և զնոյն՝ դառնագոյն գոռզասպան. քար՝ քանդի, որպէս ասացի, քար ետ Ո՛ւէ Կրոնիայ կլանել փոխանակ Օ՛ ևսի, և գոռզասպան կամ զի յարեաւ ի վերայ Կրոնի, կամ զի փոխանակ նորա կլեալն ետ նմա վերաբերել զյառաջագոյն կլեալսն:

2Կ.

20 ձգ. Յաղագս Կերթուս աստուածոցն: Օ՛ Կերթուս աստուած կոչեն եղըննացիք, որ է ներքես. վասն որոյ Երիտովիանէս կատակերգակ ի քերդուածսն, որ յաղագս ճոխութեան տարակուսէ, թէ զ՞ որ կոչեսցէ զներքմէս. և ասէ՛ ներքաղաքեան զսա սերտեսցուք, այսինքն շահից վերապետուչ:

24—1) B. վս կլեննացոյցն. 1) A. ափրողիտեա. B. ափրոյղիտեա. 1) B. հոգային. 2) B. տրովացոյցն. 2) B. լինել (առ ի) հսկայիցն. 3) B. տիտանանցն. 3) A. գիոնիւսեա. B. գիոնիտիա. 5) B. ձգ. 5) A. կրոնիեա. B. կրաննեայ. 5) A. երկրի. 6) B. կրոնի ոչ կամեցաւ. 6) B. (նմա) այլում որդիոյ. A. այլում. 7) B. հատանէր. 8) B. և փրփրոյ շուրջ. 11) B. ձե. 11) A. արամաստա. B. արամագրա. 11) B. կրոնի. 12) B. կրոնոս. 12) B. ի վերա. 13) B. զթագաւորութի. 14) B. և նա. 14) B. ի վերա հաւրն իւրում. 15) A. զև. B. զզև. 16) B. գոռզասպան. 16) B. ասացաւ. 16) B. (Ո՛ւէ)չէք. 16) B. կրոնի. 17) B. գոռզասպան. 17) B. ի վերա կրոնի. 18) B. կլեալ. 18) B. զառաջագոյն կլեալսն. 20) B. ձգ. 20) AB. յաղագս կերթուս այն. 21) B. ելլեննացիքն. 21) B. արիտովիանէս [յուսն. Ἀριστοφάνης]. 22) B. կոչէ. 22—23) B. հերքես. 23) B. ներքաղաքէն. [յուսն. ἐμπροστος].

2Կ.

ձգ. Յաղագս աստուածոցն: Յաղագս Երամագրայ ասի, թէ Օ՛ ևս արծուի լեալ՝ յափշտակէ զՎանիւմեդէս մանկատուութեամբ. բայց առասպելն ունի այսպէս, թէ յափշտակեաց զՎանիւմեդէս, զի արացէ զնա մատուակել, յորժամ խրախացուցէ զաստուածսն: Եւ 1 և նոյն ինքն Օ՛ ևս լեալ ոսկի՞ ընդ Վանայի խառնակեցաւ. և կարապ եղեալ ընդ Վէտայ պոռնկեցաւ. և յաղագս (Թեստեայ (?) գատերացն յառաջագոյն ասացաւ, որպէս ի ձեռն երկից աւուրց շաղաշարեցաւ ընդ նոսա:

2Ծ.

ձե. Յաղագս մահապատկելոյ ի ցասանէ զԵրես: Եւ յայտնի է այսպէս. 10 քանդի ասի վերապետուչ մարտից Երէս գոլ, շնչելով զբարկութիւն. վասն զի պէտս ունիմք առ մարտս ցասմնականին, պատշաճիւ շարժեալք յոր ունիմք:

2Ձ.

ձզ. Յաղագս արքեպիսկոպոստայ: Եսի, թէ որ թոյ վերապետուչ էր Գիոնիտիոս և զինւոյ և նորին իսկ արբեցութեանն. և զնա քերդեն 15 արբեցեալ, ներայ պատմելով զարբենալն, որպէս զի լեցի զայրացեալ. քանդի բարկանայր նմա ներաս, որպէս ծնելոյ ի Օ՛ ևսայ. վասն զի ծնից ելոցն յԵրամագրայ նախանձանդիբ էր:

2Ի.

ձէ. Յաղագս հիւրապետութեանն Երթեփրեայ: Եսացար յաղագս 20 Խիլիզենիայի և տաւրացոց արանցն, թէ նա պատուեալ լինէր առ ի տաւրացուցն ի Սիլիւթիա, ունելով զԽիլիզենիա՞ զգուստրն Եգամեմնոնի, քահանայուհի. և զաւտարսն զնելով՝ ուրախանայր հիւրասպանութեամբն:

2) B. ձէ. 2) AB. արամագրա. 3) B. լիեալ. 3) B. զգանիւմիդէս. 3) B. մանկատուութեամբ. 3—4) A. (մանկատուութեամբ բայց առասպելն . . . զգանիւմեդէս)չէք. 5) B. մատուակել. 5) B. խրախացուցէ. 6) A. նոյն իսկ. 6) B. լիեալ ոսկի խառնակեցաւ զանտի. 7) A. զետա. B. զզետեա. A. լուս. «լիզայի». 7) A. թիւսեայ. A. լուս. «թեստեա». B. թեստա. 10) B. ձը. 11) B. քանդի արի. 12) B. շարժել. 14) B. ձթ. 14) A. գիոնիւսեա. B. գիոնիտեայ. 15) B. գիոնիտիոս. 15) A. գինոյ. B. գինւոյ. 16) AB. հերա. 16) B. լինիցի. 16) A. լուս. «զի զայրացի». 17) AB. ի զետա. 17—18) B. ծնելոցն յարամագրա. 18) A. յարամագրա. 20) B. ի. 20) A. արտեմիդեա. 20—21) A. յաղագս իփիլիզենիայի. B. յաղագս ի փոխգիտեա. 21) B. տաւրացոցն. 22) B. տաւրացոցն. 22) B. զիլիզենեա. 22) B. ագեմոմնի. 23) B. քահանայուհի.

21.

Ժր. Յաղագս հրամանատրութեանն Ղլ յգործն գիւթելով՝ Յհաւաստապէս և ոչ պարզարար զհրամանատրութիւնն առնէր, այլ անհաստարար և շեղապէս. վասն որոյ և շեղիչ կոչեցաւ, որպէս զներհակս լինելոցն հրամանատրելով. և յայսմ իրէ բազումք պատրեալք լինէին. ընդ որս ամենայն և Արիւսոս. զի զհակառակորդացն կարծելով քակել զիշխանութիւնս, անցանելով ընդ Ալիս գետ՝ զիւրն քակեաց:

22.

ձԹ. Յաղագս Արիւստիայ. բայց գրած է յառաջ և ծաղուն 10 անշարիութեան:

Գ.

Դ. Յաղագս զարարողին կերպարն լինանալն Օլոսի: Պատմէ ըմբոս, թէ Օլոս չոգաւ յԱթիովպիւս ի խրախումբիւնն, զոր եթիովպացիքն արարեալ՝ կոչեցին զնա և զայլ աստուածսն: Այլ ճաշն էր եթիովպացեացն, և զոհն եղանիւր Արամազդայ ըստ ասացելոյ տաղին, թէ «Բանզի Օլոս ընդ ովկիանոս ընտրելովք եթիովպացեացն անցեալ առ ի խրախանալ, դիցն համանգամայն հետեւելով»:

IV.

ՆՄԱՆԱՊԷՍ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ ՆԻ ԱՅՆՈՅԻԿ, ՈՐ ՅՆԻԿՈՐԴՈՒՄ ԱՐՁԱՆԱԿԱՆԻՆ:

Ը.

ա. Առաջին յաղագս Արիւսեայ պսակին և Ռերոնիկեայ հիւսակին, և կարապին, և ցլուն, և առեծուն, և աւձակալին. որք են յայպէս.

2) B. ա. 2) A. զովքսիանու. B. զովքսիասու. [յուն. Αοξίας.]. 3) B. հաւաստապէս. 3) A. լուս. «յանդիմանարար». 3—4) B. անհաւասար. 5) A. լուս. «հրամանառաց». 5) A. լուս. «ող». 6) B. ընդ որս ամենիսեան. 6) B. (կարծելով)չիք. 9) B. շեփեստա. 9—10) B. բայց ծրարէ յառաջ և զծաղուն անշարիութի. 12) B. ընթանալով վեայ. 13) B. յեթովթիս. 13—14) B. եթովպացիքն. 14) A. լուս. «լեալ, լինէր». 15) B. արամազդա. 15) A. լուս. «երիկեան». 16) B. եթովպացեացն. 16) A. արիւստի. 17) Տես՝ II. I, 423—424. 22) A. արիւսեայ. 22) AB. բերոնիկեայ.

20

Արիւսեայ գուտար էր Միսիովայ կրեոացեոց թագաւորին: Սա տօնօնեալ լեւոսի աթեոնացեոց թագաւորի, ի գալ նորա ի սպանումն Միսիովտաւրոսի: Չոգաւ ընդ նմա. և ի թեւոստէ առեալ զնա Վիտիւսիոս՝ եհասն զնա ի Աքքոս կղզի. և շաղաշարեալ ընդ նմա՝ առ ի պատիւ նորին պսակ նմա յերկինս գրեաց:

Այլ յաղագս հիւսակին Ռերոնիկեայ է այսպէս. Ռերոնիկէ՝ կին էր աղէքսանդրացեոցն Պտղոմէոսի, որ կոչեցաւ երախտաւոր: Արդ առն նորա ի մարտի գոլով՝ ըղձայր նա, որպէս զի դարձցի այր նորա առանց վնասու, զհիւսակս իւր հատեալ՝ նուէր դիցէ ի տաճարի դիցն, և վերադրեաց Ռերոնիկէ: Արդ՝ Վովմիոն ոմն աստեղաբաշխ պատահեալ յամս նորա՝ սուտակասպասութեամբ ասէր, պատրելով զնա, թէ աստուածքն զայնպիսի հիւսակս հերացն յաստեղս վերադրեցին, և այժմիկ ողկուզաւրէն գրութեամբ է յերկինս. զոր կոչեն հիւսակ Ռերոնիկեայ:

Այլ յաղագս կարապին է այսպէս. Օլոս ցանկացեալ, որպէս ոմանք ասեն, Վեմեսայ և որպէս այլք Ղեղայ, և կամեցեալ խառնակել և ոչ տեսանելի գոլ շերայ նմանեցաւ կարապի և շաղաշարեցաւ ընդ տօնիցելումն: Արդ կարապն այն նկարագրեցաւ յերկինս:

Իսկ յաղագս ցլուն է այսպէս. Յուլ ոմն ի ձեռն Պոսիդոնի ել յԱղղադա և յոյժ վնասէր գաւառին: Ի վերայ սորա եկեալ թեոսեւ սպաննէ. և աստուածքն կամեցեալ զգործն թեոսեւի մեծացուցանել, և հաճել զՊոսիդոն հաստատեցին զցուլն յերկինս: Այլ այժմ է նա ի ձեռն աստեղաց կենդանագրեալ յերկինս:

Իսկ առեծն ոմն վայրենի ի գաւառին Վեմիոյ, որ է մասն ինչ Պեղղովպոնի, վնասէր գաւառականացն. այլ թեոսեւ թագաւոր գոլով միւկէացեոց, իսպաղեալ ընդ շերակղզի արձակէ զնա սպանանել զառեծն. և եկեալ շերակղէս՝ սպան զնա, և աստուածքն կամեցեալ փառաւորել

1) A. միսիովա. B. միովա. 1) B. տօնիւալ. 2) A. լուս. «թեոսեւ». 2) B. աթեոնացեոց թագաւորին. 2) B. միովտաւրոսի. 3) B. դիոնիսիոս. 4) A. նաքոս. 4) B. առ ի պատիւ նմին. 6) A. բերոնիկեայ. B. բերոնիկեայ. 6) A. բերոնիկէ. 7) B. աղէքսանդրացեոց. 7) B. պտղոմէոսի. 7) B. երախտաւոր. 8) B. ըղձար. 8) B. որպէս թէ. 9) A. լուս. «վերադրութի». 10) B. բերոնիկէ. 12) B. ողկուզաւրէն. 12—13) B. գրութէ (է). 13) B. կոչեցին. 13) B. բերոնիկեայ. 15) B. (և)որպէս. 15) A. զեղա. B. զեղեա. A. լուս. «տ» = զետա. 16) A. հերա. B. հերեայ. 17) A. լուս. «նկարեցաւ». 18) A. լուս. «հրամանաւ». 19) B. յելլադա. 19) B. ի վերա. 19) B. թեոսեւ. 20) B. կամեցան զգործսն թեոսեւի. 21) B. զպիսիդոն. 22) B. նկարագրեալ. 23) B. առեծ. 23) A. լուս. «նեմեա». 24) B. պեղղովպոնի. 24) A. լուս. «առեւէր զորս ի գաւառին». 24) B. թեոսեւ. 25) B. մեկէացեոցն. 25) B. հերակղէ. 26) B. հերակղէս. 26) B. անք կամեցան.

5

զջանն շերակղի ի ձեռն աստեղաց կենդանագրեցին յերկինս զառեծն. և այժմ է ընդ աստեղս:

Իսկ առձակալ ասի գոյ Լսկղեպիոս վերասեսուչ բժշկականին. և նշանակ է առձգ՝ զոչ ծերանալն. զի ասի, թէ մերկանայ զծերութիւնն և նորոգի: Ըրդ քանզի Լսկղեպիոս ի ձեռն բժշկականին նորոգէ զմարդկային մարմինն առնեն զնա հանդերձ վիշապիւն: Կամելով արդ աստուածքն սրբազանել զնա՝ փոխանակ պատկերի ի ձեռն աստեղաց սրբազանեցին յերկինս:

Ի.

10 Բ. Յառաջս Սաղմանէայ և արևուստաշէպն որոտմնց: Սաղմանես որդի էր Լչողղոսի թագաւորին թեսաղացոց: Սա ամպարշտեալ առ աստուածսն չոր և կարծր արջառակաշեալք և կատայիւք թնդիւնս և հնչմունս առնէր, ի ձեռս բերելով լապտերս վառեալս, պարծէր և մեծաբանէր՝ որոտալ որպէս Օլես, և փայլատակունս առնել, մինչև շանդահար եղեալ կիզաւ: 15 Մարամագղայ, թողեալ զուտոր տարահասակ, որում անուն էր Տիւրաւ. զոր սնոց հաւրեղբայր իւր Կեփես: Սա տուփեալ Ենիպես գետոյ, որ ի գաւառին էր, և այնմ գետոյ նմանեալ Պոսիդոն փոխանակ Ենիպեսի շղաշարի ընդ աղջկանն. և յղացեալ զՊեղիա և զԿիւղէս՝ բերէր յորովայնի: Ըսլ ամուսնացեալ նորա ընդ Կոիթեսի, և ծնեալ զմանկունսն 20 կարծեցեալ լինէին ի Կոիթեսայ գոլ. բայց էին ճշմարտապէս ի Պոսիդոնէ: Իսկ յետոյ և ի Կոիթեսայ ծնաւ մանկունս Տիւրաւ:

Գ.

Գ. Յառաջս Բաբելոնացոց Օւփլիբոսի: Վանդի բազում ժամանակս մարտնչելով Կիւրոսի ընդ Նաբեղոնի, և դժուարամարտ գոլով նորա և 25 անառիկ յոյժ՝ արտմեալ լինէր: Ըսպ այր ոմն՝ Օւփլիբոս անուանեալ, արիագոյն անձամբ, որպէս եցոյց իրն, որ առ ի նմանէ գործեցաւ, և առ

1) B. հերակղեայ. 1) B. (ի ձեռն աստեղաց) չիք. 2) B. (այժմ) չիք. 4) A. շնական է առձգ. 4) AB. մերկանա. 5—6) B. զմարդկային մարմինս. 6) A. լուս. «աւն» = վիշապաւն. 10) B. գ. 10) A. սաղմանեա. B. սաղմանա. 10) B. արջառակալեացն. 11) B. թեսաղացոցն. 11) B. ամբարշտեալ. 12) A. արջառակաշաւք. 12) B. կաթսաիւք. 12) B. թնդիւնս. 12) A. լուս. «գործէր». 13) A. լուս. «ունելով». 13) B. լապտերս. 14) B. շանթագարեալ կիզեցաւ. 15) AB. յարամագղա. 15) B. զգուտորն. 16) A. կեփես. 16) B. յենիպես. 17) B. պիսիդոն. 17) A. լուս. «ենիպես». 18) B. զպեղիա. 18) B. զնիւղոս. [լուս. ՆղէսՅէ]. 20) AB. ի կոիթեսա. A. լուս. «ի կոիթեսէ». 20) B. ի պիսիդոնէ. 21) A. ի կոիթեսա. A. լուս. «կոիթեսէ». 23) B. գ. 23) B. յաղագս բաբելացոցն զԼաբիւրոսի. 24) B. ընդ բաբելոնի.

Կիւրոսի ոչ վատափառ՝ հնարի այսպիսի ինչ. հատեալ զունչս իւր և զականջս, և խարազանաւք յոյժ հարեալ զինքն՝ գնայ առ բաբելացիսն ինքնակամ կամաւք, որպէս չարիս բազումս կրեալ առ ի Կիւրոսէ. և գնացեալ՝ բարեմտութիւն ցուցանէ բաբելացոցն և ի խորհուրդ մտանէ ընդ նոսա զընդդէմն Կիւրոսի, և պարզաբար հաւատարմանայ բաբելացոցն՝ 5 զմիտս նոցա յանկուցեալ յինքն: Ըս զաւրալար եղեալ բաբելացոցն՝ սպանանէ զբազումս ի զաւրացն Վարեհի. այլ և ժամադիր եղեալ նմա և սահմանեալ աւր, յորում պարտ եցէ գալ ի գունն Նաբեղոնի և յայնմ աւուր հաւանեցուցանէ զբաբելացիսն, և առնու զբանալիս գրանցն. ապա բացեալ՝ մուծանէ զպարսիկսն. և այսպէս առաւ Նաբեղոնի: Օսայտսիկ 10 շերոգոտոս ասէ յերկրորդում իւրում պատմութեանն:

Գ.

Գ. Յառաջս Կիւրոսի և Պարսկաստայ ծառ իւրոյ: Փոքրն Վարեհ՝ որդին Վսերքսեայ, ծնաւ ի Պարսկաստայ որդիս՝ զԿիւրոս և զԼրտաքսերքս: Իսկ մեռանելով Վարեհի մարտնչէին ընդ միմեանս յաղագս թագաւորու 15 թեանն: Ըս զԼրտաքսերքս իբրև զերկցագոյն ժամանակն իրաւացուցանէր առ ի թագաւորել. իսկ զԿիւրոս իբրև զկրտսեր և սիրեցեալ յիւրմէ՝ մայրն յառաջարկէր: Ըսլ կալաւ զթագաւորութիւնն Լրտաքսերքս վասն ժամանակին: Ըրդ Կիւրոս ոչ կամելով ծառայել Լրտաքսերքսի եղբաւ իւրոյ՝ հայցէ ի նմանէ զստորապուծիւնն ասիացոց, և առեալ իջանէր ի 20 յոյնս, և նստելով անդ՝ զմտաւ էած դարձեալ վասն թագաւորութեանն. և ինքեան բարեկամս արարեալ զարս ոմանս զակեղեմովեացիս և զայլս եղզնեացիս թուով իբր բերս՝ հաւանեցուցանէ երթալ ընդ նմա. որոյ հետեւելով եկն մինչև ցպարսս. և առարկուածոյ լինելով ի մէջ Լրտաք-

2) AB. գնա. 2) A. լուս. «զանձն իւր». 3) B. (բազումս) չիք. 4) A. լուս. «գնալն ի». 4) B. ցուցանել բաբելացոցն. 5) B. առ նոսա. 5) A. հաւատարմանա. B. հաւատարմա. 5) B. բաբելացոցն. 7) B. (ի) չիք. 8) B. բաբելոնի. 10) B. բաբելոն. 11) A. յերկրորդ. B. յերկրորդում. 13) B. Ե. 13) A. պարսկաստա. B. պարսաստա. 13) A. լուս. «կնոջ». 13) B. փոքր. 14) A. քսերքսեա. B. քսերքեա. 14) B. ի պարսկաստա. 14) A. որդին. 14) A. լուս. «քսերքսիս» = զարտաքսերքսիս. 16) B. իրացագոյն. 17) B. զկրտսեր. 17) A. լուս. «յինքենն». 18) B. յառաջ բերէր. 18) B. զթագաւորութի. 18) B. արտաքսերք. A. լուս. «արտաքսերքսիս». 19) B. ծառակ. A. լուս. «նուածել ընդ նովա». 19) B. արտաքսերքսի. 20) B. ասիացոց. 21) A. լուս. «խորհեր». 22) A. բարեկամ. A. լուս. «հպատակս». B. բարեկամս. 22) B. զակեղեմեացիս. 22—23) B. զայլ ելլենեացիս. 23) B. իբրև. 23) B. բիւրս. 23) B. հաւանեցուցանէր. 23—24) B. որոց հետեւեալ. 24) B. մինչև ի պարսս. 24) A. «լինելով ի մէջ» անընթեանի. 24) A. լուս. «եղեալ».

սերքսի և Վիւրոսի զաւրացն թեպետ և յոյժ սակաւ էին քան զզաւրոս
 Լրտաքսերքսի, այլ եղղենացիքն գիտեն բարուք ճակատել և սակաւուք
 բազմացն յաղթել արուեստիւ: Իսկ Վիւրոս ամբարձաւաճեալ սակաւ
 յաղթութեամբն զիմէ յիւրմէ բանակէն ի բանակն Լրտաքսերքսի, կամեցեալ
 5 սպանանել զնա. սակայն ապականեալ լինի, միայն գոլով, և վախճանի
 այսպէս, ոչ թագաւորեալ: Օ, այստսիկ Քսենովիոն գրէ յեղղենական
 պատմութիւնսն:

Ե.

Ե. Յաւաբն սակացոցն բորոզութեան: Իսկ Յիստէոս սամէացի էր
 10 ազգաւ. և սիրելի եղեալ Վարեճի պարսից թագաւորի՝ տարաւ առ ի
 նմանէ յաշխարհն պարսից. և զեզերելով անդ ցանկայր տեսանել զիւրն
 գաւառ. և յոչն արձակիլ՝ գրէ առ եղբաւրորդի իւր Լրիստագորաս
 ապստամբութիւն խոկալ և հաւանեցուցանել զոմանս ի յունաց ապստամբել
 ընդ նմա: Եւ զգրէ այսու յեղանակաւ. զուրումն ծառայի իւրոյ հաւա-
 15 տարմի գերծու զգլուխն, և գրէ զխորհուրդս իւր ի նմա, և թողու մինչև
 յաճել հերացն. և յետ այնորիկ արձակէ զծառայն գնալ, հրաման տուեալ
 գերծուլ գարձեալ և անդ զգլուխն, զի ընթերցցի Լրիստագորաս զգրեալսն
 առ ի Յիստիէոսէ: Եւ նորա ընդթերցեալ և իմացեալ՝ արար ապստամբու-
 թիւն գրեթէ ամենայն յունաց: Եւ պա իմացեալ ի պարսս թագաւորն
 20 խորհրդակից լինի Յիստիէոսի, թէ զինչ պարս իցէ առնել եղղենացոցն.
 և խրատ ընկալեալ ի նմանէ՝ զինքն արձակել յՄսիա, որպէս բաւական
 գոլով՝ լուծանել զիրս ապստամբութեան:

Երգ եկեալ Յիստիէոս յՄսիա, և որպէս ի կասկածի եղելոյ բոլոր
 իրողութեանն առ ի յԼրտափրոնոսէ իշխանէ սարգէացոց լուաւ զայստսիկ,
 25 թէ «Օ, այս կաւշիկ Յիստիէոս կարեաց, այլ զգեցաւ Լրիստագորաս». կաւշիկ
 անուանելով զբոլոր կազմութիւն գործոյն: Օ, այստսիկ Էրովդոտոս ասէ:

1) B. թեպետ(և). 1) B. զաւրոսն. 2) B. ելլենացիքն. 2) B. բարիորք.
 3) B. բազմաց. 3) B. ամբարձաւաճեալ. 5-6) B. և անպէս վախճանեալ
 ոչ թագաւորեալ. 7-8) B. (Օ, այստսիկ . . . պատմութիւնսն) չիք. 9)
 A. է. B. զ. 9) A. սամեցէացոցն. 9) B. յեստէոս. 11) A. լուս.
 «յերկարեալ». 11) B. ցանկայր. 12) B. արձակել. 12) B. եղբաւրորդին.
 12) B. արիստագորոս. 13) B. ամբստամբութի. A. ապրստամբութի. 13)
 B. ամպստամբել. A. ապրստամբել. 14) B. իւրում. 15) B. գերծուլ.
 16) B. աճել. 17) B. (գարձեալ և անդ) չիք. 18) B. ի յեստէոսէ. 18) B.
 գրէթէ արար. 18-19) A. ապրստամբութիւն. 19) B. (գրեթէ) ամենայն.
 20) B. յեստոսի. 20) B. ելլենացոցն. 21) A. յասիայ. 22) B. գոլ.
 22) B. զերսն. 22) A. ապրստամբութիւն. 23) A. յասիայ. 23) B. յեստէոս.
 24) B. առ ի յարտափրոնոսէ. 24) A. սարգէացոց. B. սարգենացոց. A.
 լուս. «դ» = սարգէացոց. 25) B. յիստէոս. 25) B. արիստագորոս.

Օ.

Օ. Յաւաբն հարիւրայնացն: Եւսացեալ է յառաջնում ճառին:

Ե.

Ե. Յաւաբն հարիւրայնացն: Եւսացեալ է յառաջագոյն
 հակակայի ուրբիային. և են այսորիկ կերք ծովուն, նեղելով շուրջանակի 5
 ի ձեռն կղզեաց կամ աղբերոց. և է ամպովտն որպէս վերաբարձումն ինչ
 և ըմպումն, և ամիոփեալ ջրոյն ի խորս ոմանս ենթակայեալս յերկրի, և
 յետ սակաւու գարձեալ արտաքս գալ: Երգ՝ ամիոփումն ջրոյն ի փորոզս
 երկրի ասի ամպովտ. և գարձեալ արտաճոսիւն կոչի ուրբիա: Եւ ասի,
 թէ բազում անգամ լինի յաւուր այս, և մանաւանդ, եթէ հոլմ շնչէ 10
 ախտանայ զկիրս զայստսիկ Եւրիպոս, որ է յԵղղապայ, իբր թէ զիւրաշուրջ
 և զիւրափոփոխ գոլով: Եւսացաւ այս յառաջնում ճառին:

Ը.

Ը. Յաւաբն սակացն ինչ է ընկէր դոս յիւրեքն և ի նախըմպելու և կոկորտելու:
 Պղատոն և ամենայն իմաստասէրքն զհարազատապէս ցանկացողս բանին 15
 ընկերս կոչեն իբր սիրելիս: Երգ Յուղինոս որպէս իմաստասէր ոչ
 ամբարձաւաճէր թագաւորութեամբն, այլ նմանէր թերևս Պղատոնի և
 այլոցն, զամենեան ընկերս կոչելով: Եւ առաւել էր անուսս այս ի
 շարադասութիւնս նորա:

Եւ ի նախըմպելն այսպիսի ինչ է. ամենայն իշխանքն և թագաւորքն 20
 կատարելով տաւն ամենահանդէս՝ փխտէիւք և բաժակաւք ոսկեղինաւք կամ
 արծաթեղինաւք ընդունէին զգինին ի մատուակէն. և փոքր ինչ արբեալք
 անտի, որպէս խորհրդակցի ումէք սակա բազում բարեկամութեանն, ում
 և կամէին շնորհէին զբաժակն. և կոչէր այն նախըմպել, իսկ աւրն
 բարեբախտութիւն. և կոկորտելն նմանութիւն ինչ է ձայնի, յորժամ 25

2) B. է. 2) B. յայլում ճառի. 4) B. ամբովտն որպէս. 5) B.
 հակակայի ուրբիային. A. ուրբիային. 6) B. աղբերաց. 6) B. ամբովտն.
 6) B. վերաբարձումն իմն. A. լուս. «ի վեր քարշումն». 7) A. լուս.
 «խրմբուն». 7) B. յենթակաւայս. 8) B. ամիոփում. 9) B. ամբովտ.
 9) A. լուրբիայ. B. ուրբիա. 10) B. յաւուրն. 10) A. յայս. B. այս.
 11) B. և ախտանա. 11) B. կրոպիոս. 11) B. յեղղապայ. 12) B. և
 յառաջումն ճառին. 14) B. (գուլչիք. 14) A. լուս. «արուորագոյն». 16)
 B. յուլիանոս. 17) B. ամբարձաւաճէր. A. լուս. «ի բայց անձնահաճ» (?).
 18) B. զամենիսեան. 18) A. լուս. «յոյժ». 19) A. լուս. «գրութիւն
 թերևս». 21) B. փխտէաւք. 22) B. ի մատուակէն. 23) A. լուս. «ի
 նմանէ». 23) B. անդի. 23) B. բարեկենդանութե.

հրճուելով որ ընդ ասացելով թարուցանէ զձայնն և ներացուցանէ, իբր թուելով իմն խաւսել ի կոկորդոսն :

Թ. Ժ. ԺԼ.

Թ. Ժ. Ժա. Յառաջս որ իորաբեպոսեանն որեաց : 1) իսկ հաւաստի, 5) թէ ամենայն զեքն ընդ ճենճերս խնդարով խաբեն. զի և մանաւանդ կատակերգի շերմէս և ասի մտախոյզ, իբր մնոց ոմանց ցուցանող, զոր և յեղջերսն ունի կառուցեալ. այլ զամենեսեան խաբեբայս ասէ, և մանաւանդ ՂԿողոն. քանզի խաբէականս առնէր հրամանատրութիւնս :

ԺԳ. ԺԿ. ԺԿ.

10) Ժբ. Ժգ. Ժդ. Յառաջս և ոչ Բարբառելոյ կանոնն և ոչ կարասինն որեւեանալոյ : Ղողոնէ քաղաք է շինեալ ի ցամաքի, յորում էր կաղնի մի նուիրեալ Օլեսայ. և ի նմա էր գիւթարան կանանց ելոց մարգարէութեաց. և մտանէին խնդրողք գիւթութեանն առ կաղնին. և շարժելով կաղնոյն բարբառէին կանայքն, թէ զայս ինչ խաւսի Օլես : 1) Ղովոնէ պատմին 15) և կատասային իրք. քանզի ասի ի բարձաւանդակի ուրեմն կացեալ անդրի, ցուպ կրելով, և մերձ առ նա կատասայն : Ըրդ խնդրողք գիւթութեանն գալով ի տեղին ըղձանային. և յորժամ կամէր աստուածն հրամանատրել նոցա՝ անդրիանդն այն գաւազանաւն հարկանէր զկատասայն : Ըպա հնչեցեալ կատասային ձայն ինչ յաւաւոր բացակատարէր. և փշուճն ընկալեալ մար- 20) գարէութեացն ասէին նոցա, զոր ինչ զեն ազգէր ի միտս նոցա :

ԺԵ.

Ժե. Յառաջս Պրեկայ : Փովկիդէ գաւառ է յԱլլադա, յորում շինեալ է քաղաք, որ կոչի Ղեղիք. և ի քաղաքին յայնմիկ էր տաճար Ղպողովի, անուանեալ Պրեով, յորում տաճարի կայր եռոտանին :

ԺԶ.

25) Ժզ. Յառաջս Սասարիայ : 1) արդիւր յԱնտիոք, վասն որոյ ասի,

- 1) B. ընդ ասացելուն. 2) A. լուս. «թուեցեալ լինի». 4) A. Ժ. Ժա. B. Թ. Ժ. Ժա. 5) A. լուս. «ադահեն». 7) B. յեղջերսն. 7) B. զամենիսեան. 7) A. խաբեբայս. 8) B. առնէ. 10) B. ոչ ևս բարբառելոյ. 10) B. կաթսային. 11) B. զողոն. 12) A. լուս. «սրբազանեալ». 12) AB. զեսա. 13) B. կաղնին. 14) B. ի զողոնէ. 15) B. կաթսային. 15) B. ի բարձու անդակի. 16) B. կաթսայն. 17) B. ըղձանային. 19) B. կատասային. 19) B. (բացակատարէր. 22) A. պրեթեա. B. պրեթեա. 22) A. լուս. «փովկիս». 23) A. գեղք. 23) B. ապողոնի. 24) B. տաճար. 26) A. կատասայեա. B. կատասայայ.

Թէ յորժամ գիւթութիւնն որ խնդրէր անդ՝ գողորչի ջուրն հանէր. և յորպիսութեանն աւղոյն այնորիկ՝ քահանայքն, որ շուրջ զաղբերքն լինէին ասէին զկամս գիւացն :

ԺԿ.

Ժէ. Յառաջս անորոյն որ ի նոյն որեղոջ, և էլէ գեորդ Բարբառէին : Պարտ 5 է կարծել զանդրիանդս զայս զայն գոլ, որ ի Ղեղի է. յորմէ վաղվաղակի յաւաւոր ձայն լսել ասեն. այլ գիտել պարտ է, թէ զիւացն ձայնք անյարմարք են վասն շուրջի նոցա ձայնական գործարանս :

ԺԸ.

Ժբ. Յառաջս Ղափնոյն որ Բարբառնի մարդ : Եւ է առասպելս այսպէս. 10) Ղափնէ աղջիկ էր ի Ղատոն գետոյ և յերկրէ զճնունդն բարբառիտեալ. նա ասէ գեղեցիկ գոլով տեսակաւ ի սուփանս շարժեաց ՂԿողովն : Ըլ ՂԿողոն շարժեցեալ ի սուփանսն զճեա լինէր Ղափնեայ շղաշարիլ ընդ նմա : Իսկ աղջիկն զկուսութիւնն պահել կամելով, առ մայրն ըղձացեալ աւաղել կոչէր. և երկրի բացեալ զգիրկս իւր՝ ընդունէր զաղջիկն, և 15) զբաղեցուցանել կամելով զաստուածն սուսկել ուզանէր համանուն աղջկանն. զոր առեալ Ղպողոնի նովառ առ եռոտանեաւն պսակի, զբաղնով սուփականաւ ինքեան Ղափնեա :

ԺԹ.

Ժթ. Յառաջս Ղիոնիսեայ այրանաբեանն : 3) Ղիոնիսեայ ասեն, թէ 20) և զարանց իրս գործէր և զկանանցն կրէր, և զբակն առ նովառ մոլեալս խաղացուցանէր սատիրոսացն և սիղինոսացն, ելանելով ընդ նմա : Ըլ Ղ ասացար բազում անգամ, թէ նա է գինոյ գոյացուցիչ և մակատեսուչ, և եթէ ետ կանանց և արանց. և արբեալք և արբեցեալք ի միասին պարէին շուրջ զնովառ : Ըլ սատիրոսքն ասի, թէ հովիւք էին. և այլք ասեն 25) աստուածային զես գոլ առ Ղիոնիսեալ : Իսկ յաղագս փաղղոսացն ասացար յառաջնում ճառին :

- 3) B. զկամն. 5) B. անդրիոյն. 5) B. տեղջ. 5) B. թէ զկարդ բարբառէր. 6) B. որ ի զեղին է. 6) B. յորմ. 7) A. պղ. 7) B. զիւաց. 8) B. գործարան. 10) B. առասպելս. 12) B. զապողոն. 13) AB. զափնեա. 15) B. յաւաղել. 16) A. եղբայրներ. A. լուս. «եղյց». 17) A. լուս. «ընթեր եռոտանոյն պսակեալ լինի զափնիսեալ». 17) B. առ ոտանեաւն. 17) A. զբաղնով. 20) A. զիոնիսեա. B. զիոնոսեա. 20) A. լուս. «այրակին գողոյն». 20) B. զիոնիսեա. A. զիոնիսեա. 21) B. զկանանց. 21) B. զճամբակն. 21) A. լուս. «ընդ նըմա». 21) B. մոլեալ. 22) B. սատիրոսացն և սիղինոսացն. 23) B. ասաց. 24) B. և թէ ետ. 25) B. զնորաւք. 25) B. սատիրոսք. 25—26) B. այլք (ասեն) ասձային... 26) B. առ զիոնեաւա. 27) B. յառաջնումն.

Ի. ԻԸ.

Ի. Իա. Յաղագս Բարձրագիտութեանն շնորհաբան: Կաղ էր շնորհաստու, վասն որոյ և ամիրազիէս կոչուի. և փիւղ բարձրն ասի: Եւլ էր արուեստիւ դարբին. որ և գտեալ զշնութիւն կնոջ իւրոյ (Վիրողիտեայ) կազմէր հնարիւք որոգայթ Երեսի: Եւլ աստուած մրաթաթաւ կոչէ զնա և ծխառեալ. քանզի և մուրն տեսակ ինչ է ծխոյ թանձրագունի. այլ կարծրարուեստ կոչեն զնա քերդողքն, քանզի փառաւոր ունէր զարուեստն զբարբնական:

Եւ թերսիտէս ուղղման կոչի վասն այսպիսոյ պատճառի. շումերոս ի ներքս մուծանէ զայր ոմն թերսիտէս, որ էր կաղ, և խեղ աչաւք, կորովի և լեպեշտի, լերկ և սրագլուխ, և յառաջախաւս. և ասէ զհետ շրջել բանակին ոչ վասն պատերազմի, այլ վասն ծաղու: Երդ քանզի շնորհաստու կաղ էր և ի ծուխ թաթաւեալ ասէ զմանէ, թէ որպէս զթերսիտէս էր աստուածն ձեր: Եւլ ուղղման ասեն զնա որպէս 15 երկնային: Երդ թերսիտէս, ուղղման, կաղ և յառաջախաւս աստուածն ձեր: Եւլ կապանաւոր Երէս վասն շնութեանն ի դոյն յարէ պատմութիւնն. զի շնալով Երէս ընդ Վիրողիտեայ կապեցաւ որոգայթիւք ի շնորհաստեայ: Իսկ երկիւղիւն և զանգիտելով և սարսափմամբն ասացաւ, զի սոքա արբանեակք գոլ ասին Երեսի, և որդիք մարտի. և սոքա 20 կրակիցք եղեն Երեսայ, և եթէ շնորհաստու ոչ երկեաւ յերկիւղէն և ի զանգիտութենէն և ի սարսափմանէն. այլ վերաւորեալ ասէ զԵրէս, քանզի խոցեցաւ առ ի Գիոմեդեայ, ամբարհաւաճեալ ի մարտին: Եւ այսոքիւք ասի ի հեղղենացոցն և խառնակութեան վերակացու և մատակարար գոլ զՎիրողիտէս:

ԻԳ.

Իբ. Յաղագս Ին որպէս Երեսն կոչս գոլ ձնա-միշաղ: Օլևս կամեցեալ յուղղոցն իւրմէ բացածնանիլ զԵրեսն կարաւտանայ գործակցի ումեմն,

2) A. հեփեստեա. 3) B. փիւղք. A. լուս. «գիւք». 3) B. ասին. 4) B. արուեստի. 4) A. լուս. «իմացեալ». 4) A. ամիրողիտեա. 5) B. որոգայթս. 6) A. լուս. «ծխոտ». 6) A. այլ. 7) B զարուեստ. 9) B. ուղղման. 9) A. այսպիսիոյ. 9) B. վս այսպիսի պատճառանաց. 11) B. (և) լպեշտի. A. զեպեշտի. 11) A. սրբագլուխ. 12) B. (ոչ վասն պատերազմի) չիք. 12) A. այլ. 13) B. և ծխաթաթաւեալ. 14) B. զթերսիտեան. 14) A. աստուածն. 14) A. այլ. 14--15) B. (Եւլ ուղղման ասեն յառաջախաւս աստուածն ձեր) չիք. 16) A. այլ. 17) A. ամիրողիտեա. 17) B. որոգայթիւք. 18) A. ի հեփեստեա. 18) A. երկեղիւն. 18) B. զանգիտելով. 18) A. լուս. «ուլթըն» = սարսափութիւն. 19) B. արբանեակք. 20) AB. արեա. 21) A. այլ. 22) A. գիոմեդեա. B. գիոմիդեա. 22) B. ամբարհաւաճեալ. 23) B. ի հեղղենացոցն. 27) B. յուղղոցն. 27) B. կարաւտանա.

զի հատանելով և գանելով զգլուխն բացածնուցէ: Երդ բան յառաջաբերեալ լինի յաղագս այսորիկ շնորհաստեայ. և նա ոչ այլազգ յանձն առնու հերձուլ զգլուխն Երամազգայ, եթէ ոչ զծնեալ կոյան արացէ արամբի. և Օլևս այսոցիկ ներէ. և առեալ շնորհաստեայ զառջառահատ տապարն, հերձեալ հատանէր զգլուխն Երամազգայ, և արտաքս ելանէ 5 Երեսնա. և ապա զհետ մտանէ նմա շնորհաստու գիտանալ ընդ նմա, և հասուցանէ ի սերմանէն իւրմէ ի բարձսն Երեսնայ. և նա առեալ ասր ջնջեաց զերմնն և ընկեց յերկիր. և եղև ի հողոյն և յասրէն մարդ վիշապոտն, որ կոչեցաւ Երիթթոմիէոս. յերիտէն, որ է ասր, և ի հողոյ առեալ զանուանակոչութիւնն:

ԻԿ.

Իգ. Յաղագս շնորհաստու մուծմանն: Սեգարէ կոչեցեալն դուստր Կրէոմիտոսի բիւթեանացոց թագաւորի, ամուսնացեալ ընդ շնորհեայ մանկունս ծնաւ ի նմանէ: Եւլ շնորհ թշնամութիւն ունելով ընդ Երեղղեայ վասն բաղում պատճառանայ հասուցանէ նմա մուլութիւն. և 15 նա մուլեալ սպան զգաւակսն ծնեալս ի Սեգարեայ:

ԻԿ. ԻԵ.

Իգ. Ին. Յաղագս շնորհ Երամազգայ, որ է Կրէոմի: Եսի Օլևս ի Կրետէ սնանիլ և անդ մեռանիլ և ի շիրմի դնանիլ, յորոյ վերայ գրեալ է, թէ «Եստ է աստուածն Երամազգ եղեալ». քանզի յանգիմանի, թէ մարդ էր և 20 մահկանացու, և կայ ի Կրետէ.

ԻՕ. (ԻԵ?)

Իգ. Յաղագս պատուելոյ եգիպտացոցն զԵրեսն: Օլայսոսիկ շնորհոտոս ոչ ասէ, այլ ընթերցայ զԵրիտանեստոս պատմագիր, որ պատմէ տաւնել եգիպտացոցն Կեղոսի տաւն մեծ ամենահանդէս, համարէն ժողովելով ի 25

1) B. բանն. 2) AB. հեփեստեա. 3) AB. արամազգա. 4) A. լուս. «թոյլ տայ». 4) AB. հեփեստեա. 5) B. արամազգա. 6) B. մտանէ (նմա). 6) B. գիտանալ զնա. 7) AB. ամթեա. 8) B. զերմն. 8) A. լուս. «յասուէն». 9) A. լուս. «երիթթոմիէոս». 12) B. կոչեցեալ. 13) B. կրոմիտոսի. 13) B. բիւթեանացոց. 13) B. թագաւորին. 13) A. շնորհեա. B. շնորհեա. 14) B. և մանկունս. 15) A. արեղղեա. B. ասիլեա. 15) B. հասուցանէ. 16) B. գաւակսն. 16) B. զծնեալսն. 16) B. ի միգարեայ. 18) B. Իգ. 18) AB. արամազգա. 18) A. ասէ. 19) B. սնանանիլ. 19) A. մեռանիլ. 19) B. գնիլ. 19) AB. յորո. 19) B. վերա. 21) AB. կա. A. լուս. «մեռա». 23) B. Ին. 23) B. եգիպտացոցն. 23) B. զնիղոս. 23) B. հեփեստոս. 24) B. ընթերցա. 24) B. զարիտանեստոս. 25) B. տաւնել եգիպտացոցն տաւն նիղոսի. 25) B. (համարէն) չիք.

Թէատրոնս քաղաքացն, և անդ խրախանալով. իւրաքանչիւր ոք յարանց և ի կանանց, որքան և ձեռն հասանիցեն, բերելով, և պարս յարմարեալ երգեն Նեղոսի, զորս և Մրամազդայն. իբր Նեղոսի զՄրամազդայն ներգործել, ուողանելով զգաւուն: Ըսլ այրականանց ասէ զպատիւն, վասն զի արք հանդերձ կանամբք մոլեղեկին և բազում անգամ վասն արբեցումեանն ի պակշտութիւն գառնային:

ԻԲ:

Իը. Յաղագս Սահայ և Քրիստոսի: Իսիս պատուեալ լինէր յեգիպտացացոցն մեծապէս. և ասի զնմանէ, թէ Յով է, յախշտակեալն յՄրամազդայ 10 յՄրդոսէ և փոխարկեալ յարջառ. վասն որոյ և եղջերս առնեն ի գլուխ պատկերին: Ըսլ որպէս ասացաք յոյժ պատուի յեգիպտացացոցն:

Ըսլ յաղագս մենդացոցն է այսպէս. զՊան Սենդիս կոչեն եգիպտացիքն, վասն որոյ զնոխաղ Սենդիս կոչեն, զի և Պան նոխաղազէմ է: Ըրդ պաշտեն այսպէս. նախ զՍենդիս, և ապա՝ զՊան, և ոչ ուտեն 15 զայծս վասն այծատեսակ գոլոյ աստուծոյն:

Իսկ Մպիսըն՝ արջառք են ծնեալք մաքուրք. ոմանք յամն առաջինս նշան ինչ ունեւով, որ յայտնէր զնոսա գոլ Մպիսս. և ծնանէին բազում ժամանակաւք. և ի ծննդեան սոցա եգիպտացիքն տաւն մեծ կատարէին. և քահանայք ոմանք լինէին նուիրիչք ծնեալ արջառոցն:

Ըսլ որ գրեալ է գաղանս այլայլոցս և շարագրեալ՝ այսպիսի իմն ասէ, որպէս և ևս տեսի յՄղեքսանդրիա պատկերս ոմանս փորոնս, ունեւով գլուխս շանց և առ նորաւք բուսեալ այլ գլուխ արսի, և միւս բազէի: Պատուէին զնոսա և եղլենացիք պատկերագրեալս: Ըս ոչ այնպիսի բնութիւն միայն, այլ և այլ գաղանս տգեղագոյնս պաշտէին 25 եգիպտացիք:

1) B. Թիատրոնն. 1) B. (ըք)չիք. 1—2) B. արանց և կանանց. 2) B. հասնիցեն. 3) A. ննոսի. 3) B. զարամազդայն. 4) B. արականանց. 6) A. լուս. «յարբեցումեանն». 6) B. գառնաին. 8) A. իը. B. իղ. 8) A. իսեա. B. սիսա. 8) B. մենդեսացոցն. 8—9) B. յեգիպտացոցն. 9) A. յարամազդա. B. (յարամազդա) չիք. 10) A. լուս. «են» (?). 10) B. յառջառ. 10) A. լուս. «քանդի». 10) B. եղջերս. 11) A. այլ. 11) B. (ասացաք)չիք. 12) B. մենդիացոցն. 12) A. լուս. «զպայն». 13) A. (եգիպտացիքն . . . Սենդիս կոչեն)չիք. 13) A. լուս. «եպայն». 14—15) B. ոչ ուտեն զայծս. 15) B. գոլոյն. 16) B. յառաջինսն. 17) A. զնորա գոլ. 17) B. ապիս. 18) A. լուս. «ի ձեռն բազում ժամանակաց». 18) B. ի ծննդեանն սոցա. 19) B. (նուիրիչք)չիք. 19) A. լուս. «արբազանեալ լինէին առ ծնեալ արջառոցն». 20) B. այլայլոս. 20) A. լուս. «բք» = գաղանք այլք (?). 22) B. գլուխ. 23) B. և պատուէին. 23) B. ելլենացիք. 24) A. այլ և այլ. 24) B. գաղանաց տգեղութիւն. 25) B. եգիպտացիքն.

ԻԹ:

Իթ. Յաղագս Պանայ և Պրիսկոսի: Յաղագս Պանայ ասացեալ է, իսկ յաղագս Պրիսկոսի ասի, թէ յետ ելանելոյն Միբրոդիտեայ յեթիովպացոցն այնչափ գեղեցկութեամբ փայլեալ լինէր, մինչ զի ինքն իսկ Մրամազդ հարաւ ի նմա, և գիտանալով ընդ նմա՝ նախանձ անհանդուրժելի եթող 5 շուէի: Ըրդ՝ վաղվաղակի շուէ զհանդերձեալն նախագիտեալ, զի որ ի նմանէ ծնանելոցն էր մանուկ, գեղեցկութեամբ գերազանց գոլով՝ յաղթել ամենայն ծնելոցն յՄրամազդայ հանդերձեալ էր. և նախաժամանեալ յորովայնն Միբրոդիտեայ՝ պատրաստեաց զմանուկն շարապարկեշտ ծնանել: Ըրդ ծնանելով մանկանն, տեսեալ մաւրն, թէ հանդերձեալ է ծնեալն 10 բազում պարսաւս հասուցանել նմա, շարաստեղծ գոլով, առեալ ընկեց զնա ի վերայ լերին ուրեք. որում հանդիպեալ հովուի ուրումն, առեալ զնա՝ սնուցանէր, իբր առ ի քաջապտղութիւն երկրի գոլ կարծելով զախտակրութիւնն, որ ի նմա. ասացից արդէք՝ զիրն պատկառանաց. և տաճարաւ պատուեաց զնա և անուանեաց Պրիսկոս, յայտնելով ըստ 15 խտտաղացոց լեղուին զառ ի յաճմանէ եկեալն և ի մոլորութեան կացեալ. և վասն այսորիկ ասի առ ի հովուաց պատուել:

Լ:

Լ. Յաղագս Կորնուսի և Կարտագոսի: Կորնուսի յաղագս տիտանացն և Վիոնեսայ. և է ըստ այսմ յեղանակի: Պերսեփոնէ ծնաւ 20 Օզգրէոս ի Վիոնեսոս (?), յՄրամազդայ յղացեալ զնա. և այլք ասեն, թէ խորհրդակցութեամբ շերայ աւշատեցաւ ի տիտանացն Վիոնեսոս. և այս յաղագս աւշատելոցն: Իսկ յաղագս Կորտագոսըն և ոչ մի ինչ պատմութիւն յայտնի է մեզ, բայց որ յաղագս հսկայիցն. քանզի սոցա

2) B. իէ. 2) AB. պանա. 2) B. պրապոսի. 2) AB. պանա. 3) A. պրիսկոսի. 3) B. թե յելանելոյն. 3) A. աիբրոդիտեա. 3) B. յեթովպացոցն. 4) A. լուս. «անչափ». 5) B. հարեալ. 6) B. հուէի. 6) A. հանդերձեալն նախագիտեալ. 8) B. յարամազդա. 9) AB. աիբրոդիտեա. 9) A. շարապարկեշտ. 11) A. պարսաւ. 12) B. ի վերա. 12) A. ուրում. 13) B. (իբր առ ի)չիք. 14) A. լուս. «զոր ինչա (?) և ստացեալն էր». 15) A. լուս. «տաճար շինեալ». 15) B. պիսկոս. 15—16) B. ըստ խտտացոց. 16) A. լուս. «գալն». 16) A. լուս. «կալն». 17) B. պատուեալ. 19) B. իը. 19) A. լուս. «կորտոբալ». B. կորտոսա. 19) B. յաւշատեալ. 20) A. գիոնեսեա. B. գիոնեսիկայ. 20) A. լուս. «խառնակ իմն և անհաւաստի է տեղիտ ենթադրութիւն». 20) B. Պերսեփոնէ. 21) B. ի գիոնեսայ [յուն. Αισχυρος-Ζαχρδύς]. 21) AB. յարամազդա. 22) AB. հերա. 22) B. ի տիտանեանացն. 22) B. գիոնեսիոս. 23) B. ոչ և. 23) A. լուս. «կորտոբ» = կորտոբելոցն. 24) A. լուս. «եթե ոչ որ». 24) B. հսկայիցն. 24) B. սոց.

կամելով մարտնչել ընդ աստուածսն, և նորա ճակատեալ՝ յաղթեցին և խոցոտեցին զսոսա. և յետոյ Արամազդ շանդահարութեամբ եկէզ զսոսա:

ԼԸ.

Լա. Յաղաքս Կովկիսոսի և հրաբուխի կիւանոյն: Պղատոն ի ճառին, որ 5 Փեղոն անուանի, ասելով յաղագս յանգիցն և վիճակատրութեան անձանց ասէ, թէ անիրաւարար կենցաղավարեալքն տանջին ի Կովկիսոսս և ի հրաբուխ կիւանոյն և ի հարտարոսն, որ են գետք: Իսկ Կովկիսոսս ցրտազոյն է, և հարտարոսն մեջ ամենայնի տեղի ինչ է յամանց ջուրց, և ստորախմբումն եղանի մինչև ց Պաղմին, ամենեցունց տեղեաց գոլով խաւարչտին և 10 անձաճանչ. և եթէ յայտոսիկ տեղիս տանջին անիրաւք. և Աքերոն և սա միջոց իմն գոլով մաքրող թուի և ոչ տանջանարան, լուանալով և մաքրելով զմեզս մարդկան:

ԼԹ.

Լբ. Յաղաքս Տանդալոսի և Տիբիսոսի և Իսիդորոսի: Իսկ Տանտաղոս 15 որդի էր Արամազդայ. սա արժանի եղև սեղանոյ աստուածոցն, և արժանացեալ հրապարակեաց զխորհուրդս նոցա, և վասն այսորիկ տանջի այսպիսի տանջանարանաւք. ի ստորերկրեայս գատարանս ունելով քար կախեալ ի վերոյ նորա, և ի ներքոյ նորա՝ ջուր բազում և տունկք պողպերքք՝ քարն սպառնայ զանկումն ի վերայ նորա. զի եթէ կամիցի ըմպել ի յարակայեալ 20 նմա ջրոյն, անկեալ վիժին ի վերայ նորա՝ պատուհասեացէ զնա յոյժ: Վասն այսորիկ այժմ ասէ, թէ սովով և ծարաւով մաշեալ լինի, տեսանելով զայնս ինչ, յորոց պարտն է ուտել և ըմպել, և ոչ կարացեալ վասն ի վերայ նորա կախեալ վիժին. և այսորիկ վասն Տանտաղեայ: Իսկ Տիբիսոս ցանկացաւ Պետայ, և տուեալ բուռն և հար զգլխապինդ 25 վարչամակէն: Ապա Արտեմիս և Ալոդոն մանկուներ գոլով Պետոսի՝

2) A. լուս. «կտրատեցին». 2) B. գնոսա. 2) B. գնոսա. 4) B. իթ. 4) B. կովկիսոսի և հրաբուխի. 5) A. փեղրոն. B. փետոն. 5) B. վիճակատրութի. 6) B. անիրաւ. 7) A. կիւանոյն. 7) B. ի կիւանոյն. 8) B. ի տեղի. 8) B. ջուրցն. 9) B. ցտաղմին. 9) B. ամենեցունց. 10) B. և թէ. 10) B. արքէոնն. 11) A. լուս. «մեջ ինչ». 12) B. մաքրելով. 14) B. լ. 14) B. Տանդաղոսի. 14) B. իսիդորոսի. 15) B. արամազդա. 17) A. լուս. «ի ներքոյ երկրի». 18) A. լուս. «ա» = վերայ. 18) B. մրգաբերք. 19) AB. սպառնա. 19) B. զանգումն. 19) B. ի վերայ. 19) B. կամեցի. 19) B. (ի) յարակայել. 20) A. լուս. «և կամ ի պողոյն ուտել». 20) B. անգեալ. 20) B. ի վերայ. 21) B. (այսորիկ) չիք. 22) B. զայն որ ինչ. 22) B. յորոցն. 23) B. ի վերայ. 23) A. տանտաղեա. 24) A. զետա. B. զետեայ. A. լուս. «զետոսի». 25) B. մանգուներ. 25) B. զետեայ.

նետիւք վիրաւորեցին զնա, և սպանին. և այժմ է ի դժոխս և ունի զնետոն կառուցեալսն ի նա, և այսպիսիք պատուհասեալ լինի:

Իսկ Իքսիովնոս սուփացաւ շերայ, և շերաս պատմէ Արամազդայ, և նորա կամեցեալ իմանալ, թէ իցէ հարեալ ի նմա՝ նմանեցոյց ամպ շերա և եզ. և Իքսիովնի կարծեցեալ զնա գոլ շերաս՝ խառնակեցաւ ընդ 5 ամպոյն: Աւ բարկացեալ Օւսն տանջէ զնա այսպէս. յանիւ տարածեալ զնա, և անուին ետ շարժիլ հանապաղ, և է նա միշտ շրջաբերելով և ստորաբերելով՝ զայնպիսի պատուհաս հատուցանել: Այլ ծարաւով տանջել զՏանտաղոս ասէ, որպէս ասացար:

ԼՂ.

Լգ. Յաղաքս հարեման վերջին և յաղաքս Պառմիւթեայ: Պառմիւթեաս 10 այս ասի, թէ գողացաւ զՏուր յաստուածոցն և շնորհեաց մարդկան, և եթէ ի միս զոհեցն պատրեաց զԱրամազդ, և ի բարկութիւն շարժեաց զնա կրկին: Օսա կամեցեալ պատուհասել եզ արծուի ուտել զլեարդ նորա. և ի գիշերի դարձեալ ողջանայր, և միւս անգամ՝ արծուին սկսանէր ուտել 15 ի վաղիւն, մինչև եկեալ շերակղեայ՝ նետիւք խոցոտեաց զարծուին:

ԼԳ.

Լդ. Յաղաքս Կիւկոլպեայ պարտոսի: Կիւկոլպոսս այս ասի դիւցազն ոմն գոլ աւաղակական և հովիւ, որ էր բնակեալ ի Միկիւղեա և ունէր մի ակն: Արդ Ողիւսոս մնորեալ յետ տրովական պատերազմին ընկերաւքն իւրովք 20 եկն ի Միկիւղեայ, և Կիւկոլպեայ ըմբռնեալ զնոսա՝ եկեր նախ զընկերոսն Ողիւսեայ, իսկ զՈղիւսոս պահեաց յետոյ ուտել. այլ ոչ կարաց, քանզի զերձաւ արբեցուցեալ զԿիւկոլպոսս և կուրացուցեալ և ընդ ասու խոյի միոյ գաղտարար կանխեալ զանձն իւր: Աւ արդ ասէ Գրիգորիոս, թէ որպէս Կիւկոլպոսս զՈղիւսոս պատուեաց, յետոյ կամելով ուտել՝ այսպէս 25 և Յուզիանոս զիս և զԲասիլիոս սպառնացեալ յետոյ քան զայլսն տանջել. վասն որոյ և ասէ, թէ վրէժխնդիր եղև մեզ հոյն պարսից:

2) B. կառուցեալ ի նմա. 3) B. իքսիովնոս. 3) B. սուփացաւ. 3) B. շերա. 3) B. արամազդա. 4) A. ի նմանէ ցուցմամբ շերայ. 5) B. իքսիովնի. 5) A. լուս. «զայնս». 5) B. շերա. 8) B. տանջեալ. 9) B. (ասէ) չիք. 11) B. լա. 11) A. պառմիւթեա. B. պառմիւթեա. 11) B. Պառմիւթեաս. 12) A. լուս. «առ». 14) B. ետ. 15) B. (ի) չիք. 16) B. մինչև ետ եկեալ. 16) A. հերակղեա. B. հերակղեա. 16) B. նետիւ խոցեաց. 18) B. լբ. 18) AB. կիւկոլպեայ. 18) B. կիւկոլպոս. 18) B. (ասի) չիք. 19) B. ի սիկիւղեա. 20) B. ողիսոս. 20) B. ընկերաւք. 21) B. ի սիկիւղեա. 21) B. կիւկոլպեայ. 22) AB. ողիւսեա. 23) B. արբեցեալ. 23) B. զկիւկոլպոս. 23-24) B. ընդ ասիոյ միոյ խոյոյ. 24) A. կախեալ. 24) B. (Աւ) արդ. 25) B. կիւկոլպոս. 25) A. զաղիւսոս. 26) B. (և) յուլիանոս. 26) B. զբարսելիոս.

ԼԵ.

ԼԵ. Յուշէս Էրակղէս արձանոցն: Էրակղէս ի կողմանս Գաղիոնի գնացեալ ոչ ևս կարաց ի խորագոյնսն երթալ. քանզի ոչ զաւրեաց անցանել ընդ ովկիանոս: Եւ Գաղիոն է, որպէս ասէ Եսիովդոս, 5 յովկիանոսէ մինչև ցարեմտեայ ծովն. ուր հասեալ Էրակղէս արձանս կանգնէ ի տեղեան, իբր թէ ցայն վայր գնալի է երկիր և ծով, և ներքսագոյն ոչ ևս. ուստի և անուանեցան տեղիքն արձանք Էրակղէս:

ԼԹ. ԼԿ. ԼԼ.

ԼԹ. ԼԵ. ԼԲ. Յուշէս Երանի և Երրորդեայ: Միւրա կիւնիւրոսի եղեալ զուստր, սա ննջեալ ընդ հաւր իւրում մանկածնեցաւ ի նմանէ. և խորհելով և զպատճառանս ոչ բերելով՝ զծնեալ մանուկն ի լեռան արտադրեաց. զոր առեալ անուանելոցն հարսանց, զորս ոմանք լեռնայինս կոչեն սնուցին բարուք: Եւ էր քաջատեսիլ գեղեցկութեամբ, այլ և եղև որսորդ. յոր սուփացաւ Երրորդեայ, կին ոմն զեղև. ընդ որում 15 նախանձեալ հակատուփոյն իւր Երէս, յաղբիս կերպափոխեալ սպան զնա. զոր ողբայր Երրորդեայ և անտանելի ըմբռնեալ լինէր տրամութեամբ, և ոչ բերելով զտուփումն էջ ի դժոխս խնդրել զտուփեալն, և աղաչէր զՊրոտովն պատուասիրել առ նա համբակաւն. այլ արգելոյր զհայցուածսն կին նորա Պերսիփովնէ, յոյժ հպելով յԵրանիս: Եւ իբրև հարկաւորեալ 20 լինէր աղաչանաւքն Պրոտովն թուէր նմա պատշաճ՝ երկաքանչիւրոցն բաժանել զզուգագոյութիւն նորա, և միումն տարևոր ունել զնա ի վերերկրեայս, և միւսումն տարեկան ի դժոխս: Երդ՝ զայսպիսիս ինչ վճարեալ Երրորդեայ յայտնէ արբանեկաց իւրոց, թէ վերստին կենդա- նացաւ Երանիս, որպէս զե յողբոց և յաշխարանաց դադարեալք տաւնս 25 կատարեցն: Եւ յաղ ոմն է յեթիովպացոց խորագոյնսն յաճախապէս

2) B. ԼԳ. 2) B. հերակղէան. 2) B. հերակղէս. 2) B. գաղիոնի. 4) B. յանցանել. 4) B. գաղիոն. 4) B. եսիովդէս. 5) B. յովկանոսէ. 5) A. ցարեմտեայ. B. յարեմտեայ. 5) A. հերակղէս. B. հերակղէս. 5-6) B. արձան կանգնէ ի տեղումն. 7) A. հերակղէս. B. հերակղէս. 9) B. ԼԳ. ԼԵ. ԼԳ. 9) A. արրորդեայ. 9) A. լուս. «ուս» = միւսա կիւնիւրոսի. 11) B. զպատկառանսն. 12) A. լուս. «անկեց». 12) B. լեռնայինս. 13) B. բարիք. 14) B (եղ)չիք. 14) B. սուփացաւ. 15) A. լուս. «աւ որ» (?). 17) B. զտուփումն. 18) A. զպատու. B. զպրոտովն. A. լուս. «պրոտովն». 19) B. պերսիփովնէ. 19-20) A. լուս. «մակակաւեալ լիներ աղաչանաւքն արրորդեայ զհպատուութի կամ զկեանս». 20) A. պրոտովն. B. պրոտովն. 21) B. միում. A. լուս. «զմին զիւսն». 22) A. միւսոյն. B. միւսումն. 23) A. արրորդեայ. 23) A. լուս. «եաց» = յայտնեաց. 24) A. լուս. «յեղկութենէ». 25) A. լուս. «ինչ». 25) B. յեթովպացոց. 25) B. յաճախագոյն. A. լուս. «յոյժ».

պաշտաւնեայ պատկերի կնոջս այսորիկ Երրորդեայ: Երդ սոքա թուղթս գրեալ և ի խեցեղէնս արկեալ՝ ուստիւք ընդ ումեմն ի ծով ընկեցին, որ ինքնին ի Բիւրղոն պաղեստինացոց գտեալ լինէր: Եւ զայն խեցեղէն ընդունելով Երրորդեայ խորհրդակցացն՝ տաւն կատարէին թերևս սխարնալով ընդ աստուածուհին վասն գիւտի տարիաւորին: Եւ այս է, 5 զոր ասէ Եսայիաս մարգարէ. որ արձակէ թուղթս վճուղէնս ի ծովու առհաւատչեայ, այսինքն գրաւական սիրելութեան նոցա. քանզի ողբացելոցն ի ձեռն թղթոյն զԵրանիս զեկուցանէին վերստին կենդանութիւն: Ընկալեալք զիւրա զայսոսիկ և որք յԵրէն ծնեալք էին լային զՍամուղ. քանզի այսպէս առ ի նոցանէ անուանի Երանիս: 10

ԼԹ.

ԼԹ. Յուշէս Պանսիոնի: Պանսիոն եղև թագաւոր ամենացոց. և մարտ ունելով ընդ զակեղեմնացիս նախադասէր ի մարտակցութիւն զՏիւռևս, որ էր բռնաւոր թրակացոց: Եւ յա նա ոչ յառաջագոյն ասէր նմա մարտակցել, եթէ ոչ զերիցագոյն զուստրն իւր նմա յամուսնութիւն 15 խոստացի. քանզի ունէր գատերս երկուս Պանսիոն՝ զՊրովկնէ և զՓիլիպպեղա, որք այնչափ ի միմեանս գորովային, մինչ զի յերկաքանչիւրոցն կամն ենթադրել. զի զոր ինչ մին կրեսցէ ի պատահմանէ զայն և միւսն յանձին իւրում գործեսցէ: Երդ խոստացաւ հայրն Տիւռեայ զՊրովկնէ. զոր առեալ տարաւ ի տուն իւր, և մանկունս ծնաւ ի նմանէ: 20 Եւ անցեալ ժամանակ ոչ սակա՛ւ կարաւտացաւ տեսանել զքոյր իւր, և աղաչէր զայր իւր գնալ յԵրանս և ածել զքոյրն առ նա: Երդ գնացեալ և աղաչեալ զՊանսիոն առ զՓիլիպպեղա. այլ ըստ ճանապարհին, որպէս որ բարբարոս արբեալ գինով՝ զիոյսն արամբի արար, և շտապունեալ յերէն լեղուահատէ զՓիլիպպեղա, զի զայնպիսի զանաւրէն գործ մի 25

1) A. պաշտաւնեայ. 1) A. արրորդեայ. 2) A. լուս. «առ ումն». 3) B. պաղեստինացոց. 3) B. գտեալ եղև. 3) B. խեցեղէն. 4) A. արրորդեայ. B. արրորդեայ. 5) A. լուս. «տուփեցելոյն». 6) B. եսայիաս. 6) A. լուս. «մագաղաթեայս». 7) A. լուս. «ողբացողացն». 8) B. թղթոցն. 8) A. լուս. «արանիսին». 8) B. զեկուցանեն. A. լուս. «արգէին». 9) B. յիղէ ծնեալքն էին. 9) B. յիւր. 12) B. ԼԵ. 12) B. պանտէոնի. 12) B. պանտէոն. 12) B. ամենացոցն. 13) B. ընդ լակեղումնացիսն. 14) B. թրակացոցն. 16) B. խոստացի. 17) B. փիլիպպեղա. 17) B. գորովային. 17-18) B. երկաքանչիւրոցն. 18) A. լուս. «ստեղծուր». 19) A. լուս. «յանձն իւր». 19) A. հայր նորա. 19) AB. տիւռեայ. A. լուս. «տիւռեայ». 20) A. լուս. «մանկածնեաց». 21) B. ժամանակ ոչ սակաւ. 22) B. գնացեալ յամուսն. 23) B. զպանդէոն. 23) B. փիլիպպեղա. 24) B. (որ)չիք. 24) A. գինով. B. գինով. 25) B. փիլիպպեղա. 25) B. անաւրէն.

պատմեցէ: Իսկ նա որպէս աղջիկ եղլենացի զոստայնանկութիւն քաջապէս կրթեալ պատմուճան ինչ գործեաց, և ի նմա զերագործութիւնն նկարեալ ի քոյրն արձակէ: Եւ նորա իմացեալ, զոր ինչ եղևն զքոյրն առ ինքն բերէ, և առեալ զորդին, զոր ծնեալն էր ի Տիւռեայ՝ խաչագործեաց, և եփեալ եգ առաջի առնն, եկեալ յորոց: Եւ իմացեալ զերսն մոլեզնեալ չալածէր զնա հանդերձ քերքն: Արդ՝ զթացեալ ի նոսա օ, ևս փոխարկեաց զմին ի ծիծառն, և զմիւսն ի հաւ հեշտախաւս. և այսպէս դադարեաց ի յարձակմանէն:

Խ.

10 Խ. Յաղագս Պրիեղոսի: Այս պատկեր է, փոքու մանկան նմանեալ, պատկառանս տարածեալս ունելով, մեծագունի քան զարժան հասակին: օ, սա առասպելաբանն Ղիովիւսեայ և Ափրոզիտեայ գոլ որդի: Այլ գիտունք այսպիսի խորհրոց ասն յարբեցութենէ և ի հեշտութենէ բնաւորիլ նմա: Եւ Պրիեղոս վասն այսորիկ անուանիլ. զն հեշտութեամբ և արբեցութեամբ բմբունեալ որ՝ ուղղատարած ունիցի զանդամն:

V.

ՅԱՂԱԿՍ ՈՐՈՑ Ի ՍՐԲՈՅՆ ԿԻՊՐԻԱՆՈՍԻ ՃԱՌԻՆ ԳՐԵՅԱՆ ՀԵԹԱՆՈՍԱԿԱՆ ԻՐԱՅ ԲԱՆԻ:

Ը.

20 ա. Աւ սոր յնիւնայ ողորդական... Չիթենի տունկ Ըթենայ անուանի, որ և ասի վերատեսուչ խոհականութեան և արութեան. վասն որոյ և արիացելոցն յասպարէզս և հանձարեղարանիցն յատեանս ոստ ձիթենոյ տային, իբր նշան յաղթութեան և որպէս յԸթենայ պատուեցելոյ:

- 1) B. ելլենացի. 1) B. զոստայնանկութիւն. 3) A. արձակ. 4) B. ծնեալ. 4) AB. ի տիւռեա. 5) B. առաջի առն. 7) B. զմինն. 8) B. յարձակմանէ. 10) B. լլ. 10) B. պրիեղոսի. 10) B. փոքր. 11) B. տարածեալ. 11) B. (մեծագունի) քան զարժան քան զարժան հասակին մեծագոյն. A. լուս. «քան թէ զհասակն իւր». 12) A. զիովիւսեա. B. զիոնուսայ. 12) A. ափրոզիտեա. B. ափրոզիտեա. 13) B. գիտունքն. 17) B. հեթանոսականաց. 20) B. ուղղամպիական. 20) B. աթենա. 21) B. (որ և ասի) չիթ. 21) B. արիութի. 22) B. յասպարեսս. 22) B. հանձարարանիցն. 23) B. տաին. 23) AB. յաթենա.

Բ.

բ. Աւ ինիւնայն շոճի... Ծոճի ծառ զտեականութեան ունի նշանակ և զմաստասիրութեան. վասն զն յամարան և ի ձմերան միշտ սաղարթացեալ զոյ, որպէս և իմաստնական համբերութիւնն զզարդարեալսն նովա ոչ և ի միում ժամու թողացուցանէ թշուառանալ. վասն որոյ և զժուժկալսն ի 5 մրցմունս ասպարիսացն շոճի ոստաւք պսակէին, իբր թէ և նորա ժուժկալութեամբն և տեականութեամբ սաղարթացեալք լինէին: Այլ Իսթեմոն տեղոյ անուն է, ուստի զշոճին անուին:

Գ.

գ. Աւ ինչորդ քելիական խաղալի... Գեղիք քաղաք է ի գաւառին 10 բիւլտացոց, յորում դիւթարան էր մերձ առ կաղնին, ուր գնացեալքն ի ինդիր դիւթութեան անուին ի քահանայուեացն խնձորս ի պտղոյ տեղեացն առ ի պատուասիրութեան իւրեանց, զոր վարդապետն խաղալիքս անուանեաց:

Դ.

դ. Աւ նեփական լաիւր... Լաիւրն խոտ է պարտիզական անուշահոտ 15 և անուշահամ, որ յունարէն սեղինա անուանի: Սովա պսակէին վաւաշտքն զգեղեցիկ մանկունսն, զորս թշուառականս անուանեաց:

Արդ աս վեհն Գրիգորիոս ցուրբն Կիպրիանոս. «նլ աստուածային և քահանայական գլուխ, ոչ ինչ յայդպիսի սնտաի պարգևաց մատուցանելք քեզ. այլ բան որ քան զամենայն ընտանեգոյն է բանին սպասուորաց», 20

- 2) B. իսթիմիական. 4) A. գո. A. լուս. «լինի». 4) B. զարդարեալսն. 5) A. թուղացուցանէ. 5) B. թշուանալ. 6) A. լուս. «առ ասպարիսաւքն». 7) B. լինին. 8) B. տեղո. 8) A. լուս. «ստա է իսթի միայն խաղու անուն է». 10) B. Աւ խնձոր գելիիական խաղալիկ. 10) B. Գեղի. 11) B. բուվտացոց. 11) B. գնացեալք. 12) B. ի քահանաութեան. 12) B. ի պտղո. 13) B. առ ի պատուասիրութի. 13) B. խաղալիկ. 15) B. անուշախոտ. 16) B. յունարէնն. 16) B. սիլինա թարգմանի. 16) B. պսակին. 17) A. վաշտոյտքն. B. վաւաշտոյտքն. 17) B. զոր. 18) B. անուան. 19) B. քահանական. 19) B. մատուցանել. 20) B. ընդեգոյն (է). 20) A. սպասուորաց.

Etschmiadsin.

« Ազգային գրադարան

NL0346560

Druck von Max Schmiersow vorm. Zahn & Baendel, Kirchhain N.-L.